

Bruselj, 18.3.2015
SWD(2015) 43 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document SWD(2015) 43 final of 26.02.2015
Corrections of clerical errors in the text
The text shall read as follows:

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

Poročilo o državi – Slovenija 2015

{COM(2015) 85 final}

Dokument je delovni dokument služb Evropske komisije ter ne predstavlja uradnega stališča Komisije niti ne posega v nobeno tako stališče.

KAZALO

Povzetek	1
1. Ozadje: gospodarske razmere in obeti	5
2. Neravnotežja, tveganja in prilagajanje	13
2.1. Povezanost prestrukturiranja bančnega in podjetniškega sektorja	15
2.2. Učinkovitost in stroški podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom ter njihov vpliv na naložbeno in poslovno okolje	27
2.3. Konkurenčnost, naložbe in vloga neposrednih tujih naložb	43
3. Druga strukturna vprašanja	56
3.1. Fiskalna politika in obdavčitev	57
3.2. Trg dela, izobraževanje in socialne politike	63
3.3. Poslovno okolje ter raziskave in razvoj	69
3.4. Promet, energija in okolje	75
3.5. Javna uprava in civilno pravosodje	77
AA. Pregled napredka	80
AB. Standardne tabele	88

SEZNAM TABEL

1.1. Kazalniki iz preglednice v okviru postopka v zvezi z makroekonomskim neravnotežjem – Slovenija	10
1.2. Ključni ekonomski, finančni in socialni kazalniki – Slovenija	11
2.1.1. Pregled izvedenih dokapitalizacij in prenosov sredstev na DUTB	16
2.2.1. Mreža državnega lastništva in nadzora v Sloveniji	28
2.2.2. Relativna pomembnost podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom (kot % vseh nefinančnih podjetij)	30

2.2.3. Skupni fiskalni in gospodarski učinki finančnih in nefinančnih podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom	37
AB.1. Makroekonomski kazalniki	88
AB.2. Kazalniki finančnih trgov	89
AB.3. Kazalniki obdavčitve	90
AB.4. Kazalniki trga dela	91
AB.5. Socialni kazalniki	93
AB.6. Kazalniki uspešnosti in politike proizvodnih trgov	94
AB.7. Zelena rast	96

SEZNAM GRAFOV

1.1. Realna rast BDP in prispevki	5
1.2. Delež na izvoznih trgih	6
1.3. Izvoz	6
1.4. Dejavniki, ki so privedli do presežka v trgovinski bilanci, 2007–2014	6
1.5. Tekoči račun	6
1.6. Neto stanje mednarodnih naložb	7
1.7. Razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom v zasebnem nefinančnem sektorju v EU (%)	8
1.8. Gibanje prispevkov k razdolževanju, sprememba deleža dolga v razmerju do BDP	8
1.9. Nefinančne družbe – sprememba naložb v obdobju 2008–2013, v % dodane vrednosti	9
1.10. HICP in zaupanje potrošnikov	9
2.1.1. Vloge gospodinjestev – skupaj in po vrstah bank	16
2.1.2. Obrestne mere na vloge (< 1 leto)	18
2.1.3. Obrestne mere na vloge (> 1 leto)	18
2.1.4. Bilančna vsota in posojila slovenskega bančnega sistema	18
2.1.5. Struktura obveznosti bank	19
2.1.6. Neto obrestna marža po bankah	19
2.1.7. Stopnja rasti prihodkov od obresti in stroškov bančnega sektorja	19
2.1.8. Sprememba stanja domačih posojil in prispevkov	20
2.1.9. Kreditna rast – posojila skupaj	20
2.1.10. Kratkoročne obrestne mere (< 1 leto)	20
2.1.11. Dolgoročne obrestne mere (> 1 leto)	21
2.1.12. Zadolženost podjetniškega sektorja	21
2.1.13. Zmogljivost denarnega toka za servisiranje dolgov in dobičkonosnost podjetniškega sektorja	22
2.1.14. Kreditna rast – posojila podjetjem (tudi MSP)	22
2.1.15. Kreditna rast – tuja posojila	22
2.1.16. Nova posojila v primerjavi s podaljšanimi	23
2.1.17. Slaba posojila po vrstah bank	23
2.1.18. Deleži slabih posojil po vrstah bank	23
2.1.19. Struktura slabih posojil po bankah (3. četrtletje 2014)	24
2.1.20. Količniki kritja po vrstah bank	24
2.2.1. Delež družb v državni lasti ali pod državnim nadzorom glede na dodano vrednost po sektorjih (kot % skupne dodane vrednosti po sektorjih), 2013	29
2.2.2. Zaposlenost v letu 2013 – javna, zasebna podjetja in podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom	29

2.2.3. Knjigovodska vrednost lastniškega kapitala podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v Evropi (kot % BDP)	30
2.2.4. Kazalniki OECD za regulacijo proizvodnih trgov (leto 2013)	31
2.2.5. Zaposlenost v podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom v Evropi (kot % vseh zaposlenih)	32
2.2.6. Razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja pri podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom in vseh nefinančnih podjetjih (razen energetskega sektorja in sektorja gospodarskih javnih služb)	32
2.2.7. Dobičkonosnost (ROCE) podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetij v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (povprečje 2004–2013)	33
2.2.8. Dobičkonosnost (ROE) podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetij v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (povprečje 2004–2013)	34
2.2.9. Stopnja zadolženosti podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetij v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (2013)	34
2.2.10. Skupna faktorska produktivnost podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetij v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (v %), povprečje 2004–2013	34
2.2.11. Dobičkonosnost (ROE) podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom po sektorjih v Sloveniji in drugih državah srednje in vzhodne Evrope (skupno), 2013	35
2.2.12. Stroški na zaposlenega v podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetjih v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (povprečje 2004–2013)	35
2.2.13. Razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja pri podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom v Sloveniji in drugih državah srednje in vzhodne Evrope (2013)	36
2.2.14. Produktivnost dela v podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetjih v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (v %), povprečje 2004–2013	36
2.2.15. Skupni javnofinančni primanjkljaj in državne intervencije, povezane s podjetji v državni lasti ali pod državnim nadzorom, ki so povečale primanjkljaj	38
2.2.16. Skupni javni dolg in državne intervencije, povezane s podjetji v državni lasti ali pod državnim nadzorom, ki so povečale dolg	38
2.2.17. Subvencije za vsa nefinančna podjetja glede na dobiček iz poslovanja (EBITDA) in delež subvencij podjetjem v državni lasti ali pod državnim nadzorom	38
2.2.18. Druga osnovna sredstva podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetij v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (kot % skupnih sredstev), povprečje 2004–2013	39
2.2.19. Naložbe v osnovna sredstva glede na dobiček iz poslovanja (EBITDA) podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in vseh nefinančnih podjetij	40
2.3.1. Realni efektivni devizni tečaj, deflacioniran z ULC v celotnem gospodarstvu (ULCE) in v predelovalnih dejavnostih (ULCM)	44
2.3.2. Realni efektivni devizni tečaj (ULCE) in novi sektorski REER v Sloveniji	44
2.3.3. Agregatni sektorski REER v Sloveniji in višegrajski četverici	45
2.3.4. Nominalni stroški dela na enoto	45
2.3.5. NULC v Sloveniji v menjalnih in nemenjalnih sektorjih	45
2.3.6. Produktivnost dela na uro dela	46
2.3.7. Nominalna plača na zaposlenega	46
2.3.8. Geografska in sektorska sestava nominalne stopnje spremembe izvoza blaga	47
2.3.9. Gostota porazdelitve izvoza po kakovosti	48
2.3.10. Nestroškovna konkurenčnost v primerjavi z EU-28	48
2.3.11. Naložbe v zasebnem sektorju	48
2.3.12. Zasebne naložbe in zasebna potrošnja	49
2.3.13. Potencialna proizvodnja in sestavni deli	49
2.3.14. Prihranki in naložbe nefinančnih družb	50

2.3.15.	Bruto investicije v osnovna sredstva po vrstah	50
2.3.16.	Naložbe po institucionalnih sektorjih	50
2.3.17.	Nestanovanjske naložbe in dolg nefinančnih podjetij	51
2.3.18.	Vhodne neposredne tuje naložbe	52
2.3.19.	Prilivi neposrednih tujih naložb	52
2.3.20.	Prilivi NTI v Sloveniji, višegrajska četverica, EU	52
2.3.21.	Stanje NTI po sektorjih v Sloveniji, 2013	53
2.3.22.	Sektorska sestava novih NTI v Sloveniji, 2011–2013	53
2.3.23.	Stanje NTI v menjalnih in nemenjalnih sektorjih	53
2.3.24.	Izvor vhodnih NTI, stanja v letu 2013	54
2.3.25.	Stanja NTI v Sloveniji, višegrajska četverica, in v EU	54
3.1.1.	Bruto dolg v % BDP – analiza vzdržnosti dolga	58
3.1.2.	Bruto dolg v % BDP — institucionalni scenarij	59
3.1.3.	Razčlenitev prebivalstva po starostnih skupinah v Sloveniji	59
3.1.4.	Vzdržnost pokojninskega sistema v Sloveniji	60
3.2.1.	Zaposlenost v menjalnem in nemenjalnem sektorju	63
3.2.2.	Stopnja dolgotrajne brezposelnosti kot % aktivnega prebivalstva	63
3.2.3.	Stopnja zaposlenosti ranljivih skupin prebivalstva v Sloveniji in EU-28	64
3.2.4.	Cikličnost začasnih zaposlitev	65
3.2.5.	Delež učencev s slabimi rezultati pri testih PISA leta 2009 in 2012 v Sloveniji	65
3.2.6.	Javni izdatki za formalno izobraževanje (v mio. EUR)	66
3.2.7.	Stopnja verjetnosti revščine starejših v Sloveniji	67
3.2.8.	Kazalniki socialne izključenosti	68
3.3.1.	Komponente upravnega bremena v Sloveniji	69
3.3.2.	Pripravljenost bank za dajanje posojil v zadnjih šestih mesecih	70
3.3.3.	Raven čezmejnega ustanavljanja podjetij v EU	71
3.3.4.	Naložbe v raziskave in razvoj	71
3.5.1.	Institucionalne prednosti in slabosti v Sloveniji	77
3.5.2.	Učinkovitost javne uprave	78
3.5.3.	Nepravilna poraba javnih sredstev	79

SEZNAM OKVIROV

1.1.	Ekonomski nadzor	10
2.1.1.	Ukrepi, ki jih je sprejela Banka Slovenije za izboljšanje korporativnega upravljanja in obvladovanja tveganj v bankah	10
2.1.2.	Struktura dolžniških podjetij, odgovornih za slaba posojila	26
3.3.1.	Pregled in splošna ocena sposobnosti črpanja sredstev EU	72

POVZETEK

Slovensko gospodarstvo se je v letu 2014 ponovno močno okrepilo. Po ocenah je realni BDP po kumulativnem upadu za več kot 9 % v obdobju 2008–2013 v letu 2014 ponovno zrasel za 2,6 %. Rast je temeljila predvsem na izvozu, vendar je začelo okrevati tudi domače povpraševanje. Povečanje izdatkov za naložbe je temeljilo predvsem na infrastrukturnih gradbenih projektih, financiranih s sredstvi EU, medtem ko so naložbe zasebnega sektorja še vedno nizke. Realni BDP naj bi v obdobju 2015–2016 po pričakovanjih povprečno zrasel za 2,1 %. Stopnja brezposelnosti ostaja pod povprečjem EU, v letu 2014 se je zmanjšala na 9,8 % in bo po pričakovanjih še upadala. Glede na napovedi naj bi javni dolg v letu 2015 znašal 83 % in se na srednji rok postopoma povečeval.

Komisija je marca 2014 ugotovila, da se Slovenija še vedno sooča s čezmernimi makroekonomskimi neravnotežji, ki zahtevajo posebno spremljanje in nadaljnje odločno ukrepanje politike. V tem poročilu je slovensko gospodarstvo ocenjeno glede na letni pregled rasti, ki ga je pripravila Komisija in v katerem priporoča tri glavne stebre ekonomske in socialne politike EU v letu 2015: naložbe, strukturne reforme in fiskalno odgovornost. V skladu z naložbenim načrtom za Evropo so preučeni tudi načini za doseganje čim večjih učinkov porabe javnih sredstev in sprostitev zasebnih naložb. Nazadnje je Slovenija ocenjena tudi glede na ugotovitve iz poročila o mehanizmu opozarjanja za leto 2015, v katerem je Komisija ugotovila, da bi bilo koristno dodatno preučiti vzroke za vztrajna neravnotežja ali načine za njihovo odpravljanje. Glavne ugotovitve poglobljenega pregleda iz tega poročila o državi so:

- **Visoka stopnja slabih posojil in majhno povpraševanje po posojilih s strani kreditno sposobnih podjetij lahko vplivata na sposobnost preživetja bančnega sektorja.** Čeprav se je zaupanje v bančni sektor povrnilo, ostaja rast posojil negativna, dobičkonosnost in sposobnost preživetja bank pa je mogoče dodatno okrepiti. Slaba posojila nefinančnim družbam so še vedno visoka v primerjavi s stopnjami pred krizo. Vztrajne težave pri zmogljivosti denarnih tokov podjetij za servisiranje dolgov omejujejo možnosti
- **posojanja in predstavljajo dodatna tveganja za kakovost sredstev in dobičkonosnost bančnega sektorja.**
- **Visok dolg, pritiski na razdolževanje in tekoče prestrukturiranje podjetniškega sektorja negativno vplivajo na zasebne naložbe in rast.** Podjetniški sektor se od leta 2010, ko je bil najbolj zadolžen, razdolžuje, vendar je še vedno premalo kapitaliziran, kar vpliva na njegove naložbene zmogljivosti. Nizke naložbe vplivajo na produktivnost in konkurenčnost podjetij ter njihovo zmogljivost za inovacije, ob tem pa zmanjšujejo tudi potencial Slovenije za rast.
- **Visoka raven vpletenosti države in slabo korporativno upravljanje vodita do neustreznega razporejanja virov ter ovirata naložbe in rast.** Država je največji delodajalec, upravljavec premoženja in podjetniški dolžnik v Sloveniji. Vpletenost države v gospodarstvo je imela od začetka krize znatne fiskalne in ekonomske posledice za Slovenijo. Produktivnost in dobičkonosnost podjetij v državni lasti sta bili v primerjavi s podjetji v zasebni lasti podpovprečni, in sicer tako na nacionalni kot regionalni ravni.
- **Zunanja konkurenčnost in zunanja vzdržnost sta se močno izboljšali in zdi se, da so se tveganja zmanjšala.** Omejevanje plač od leta 2011 je skupaj s povečano produktivnostjo in večjo nestroškovno konkurenčnostjo pripomoglo k znatnemu izboljšanju zunanje uspešnosti in položaja Slovenije v smislu tokov in stanj.
- **Veliko povečanje javnega dolga v zadnjih letih ustvarja dodatne izzive.** Dolga recesija je skupaj z obsežnimi dokapitalizacijami bank privedla do močnega povečanja javnega dolga. Ukrepi za konsolidacijo javnih financ, zlasti na strani odhodkov, so bili začasne narave in izvajanje reforme fiskalnega okvira zaostaja. Poleg tega staranje prebivalstva povzroča pritisk na vzdržnost pokojninskega sistema in sistema dolgotrajne oskrbe.

- **Z reformo trga dela se je obravnavala segmentacija trga dela in uvedla večja fleksibilnost.** Razmere na trgu dela kažejo znake izboljšanja, vendar so še vedno prisotne strukturne težave na področju dolgotrajne brezposelnosti in nizke stopnje zaposlenosti nizkokvalificiranih in starejših delavcev.
- **Izboljšano poslovno okolje bo pomagalo privabiti produktivne naložbe, vključno z neposrednimi tujimi naložbami.** Na poslovno okolje negativno vplivata velika vpletenost države in regulativa, ki ovira pritek produktivnih naložb. Slednje so pomembne kot vir svežega lastniškega kapitala in financiranja ter zaradi prenosa tehnologije, infrastrukture in večjega povezovanja trgovine.
- **V Sloveniji je prišlo do ponovne zavezanosti boju proti korupciji ter povečanju učinkovitosti javne uprave in sodstva.** Nova vlada je januarja 2015 sprejela prenovljen dveletni program, strategija za javno upravo pa naj bi bila sprejeta februarja 2015. Pozornost je zdaj namenjena določitvi prednostnih nalog in izvajanju programa.

Na splošno je Slovenija pri izvajanju priporočil iz leta 2014 dosegla določen napredek. Izvedeni so bili ukrepi politike za stabilizacijo bančnega sektorja. Družba za upravljanje terjatev bank je v celoti operativna. Prestrukturiranje štirih velikih bank v državni lasti in postopek likvidacije dveh manjših domačih bank potekata po načrtih. Vzpostavljena sta bila krovni načrt za prestrukturiranje podjetij in centralizirana delovna skupina. Sprejet je bil nov kodeks korporativnega upravljanja za podjetja v državni lasti. Slovenski državni holding, ki je pristojen za upravljanje in odprodajo državnega premoženja, je zdaj v celoti operativen. Slovenski državni zbor mora še potrditi predlog strategije o upravljanju državnega premoženja, temu pa bo sledila objava časovnega načrta prodaje več skrbno izbranih državnih naložb. Izvajanje programa privatizacije napreduje, čeprav z zamudo. Do aprila 2015 naj bi bila zaključena prodaja dveh največjih naložb.

V tem poročilu so izpostavljeni izzivi politike, ki so razvidni iz analize makroekonomskih neravnotežij, in sicer:

- **Povečanje dolgoročne dobičkonosnosti in zmanjšanje slabih posojil v podjetniškem sektorju bosta privedla do bolj zdravega bančnega sektorja.** Bančni sektor je mogoče še dodatno konsolidirati, kar bi se lahko olajšalo z nadaljevanjem procesa privatizacije.
- **Dodatno razdolževanje podjetniškega sektorja bi pomagalo ponovno vzpostaviti pogoje za povečanje zasebnih naložb.** Hitro prestrukturiranje podjetniškega sektorja z uporabo obstoječih instrumentov, vključno z Družbo za upravljanje terjatev bank in novo insolvenčno zakonodajo, bo pospešilo okrevanje denarnih tokov v podjetniškem sektorju. Privabljanje svežih naložb v lastniški kapital iz tujine lahko pomaga zmanjšati visoko zadolženost in obnoviti kreditno sposobnost, kar je pomemben predpogoj za reševanje slabih posojil in izboljšanje dobičkonosnosti bank.
- **Nadaljnje razpletanje zapletene mreže podjetij v državni lasti bi pomagalo zmanjšati tveganja za javne finance v prihodnosti.** Slovenija bi lahko izkoristila trenutna pozitivna gibanja na trgu za odprodajo izbranih podjetij v državni lasti. To bi pripomoglo k privabljanju neposrednih tujih naložb in izboljšanju gospodarskih obetov. Dobro vodenje in izboljšane politike korporativnega upravljanja za naložbe v državni lasti lahko pomagajo ublažiti tveganja, da bo v prihodnosti potrebna državna pomoč.
- **Ustrezen fiskalni okvir lahko skupaj s celovitimi pregledi odhodkov pripomore k povečanju vzdržnosti javnih financ.** Zlasti ti pregledi pri izvrševanju proračuna pomagajo preusmeriti poudarek z začasnih ukrepov in linearnih splošnih zmanjšanj odhodkov na racionalizacijo odhodkov in ustvarjanje prihrankov zaradi večje učinkovitosti. Celovit pregled odhodkov v zdravstvenem sektorju lahko zagotovi koristno osnovo za prihodnje preglede na drugih ključnih področjih, kot je denimo izobraževanje. Čeprav lahko imajo

enkratni pregledi odhodkov velik učinek, pa prinašajo največje koristi takrat, ko postanejo del rednega proračunskega postopka.

- **Privabljanje neposrednih tujih naložb bo ključnega pomena za zagotavljanje trajnega okrevanja.** Nova vlada si je zastavila ambiciozen cilj, da bo do leta 2017 dosegla stanje neposrednih tujih naložb v višini povprečja EU. Napovedana strategija bi lahko zajemala usklajen sklop ukrepov za poenostavitev in pospeševanje, vključno z znatnim zmanjšanjem upravnega bremena za lokalna in tuja podjetja.

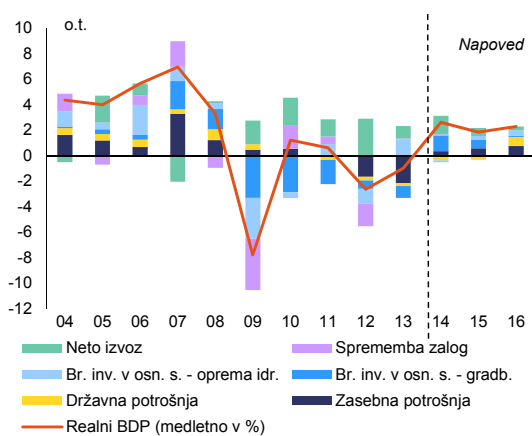

1. OZADJE: GOSPODARSKE RAZMERE IN OBETI

Rast

Slovenija je z več kot 9-odstotnim zmanjšanjem BDP med letoma 2008 in 2013 doživela eno največjih skrčenj gospodarske aktivnosti med državami euroobmočja. Nagel porast kreditiranja, financiranega iz tujine, ki ga je omogočila uvedba eura, je poganjal agresivno zadolževanje podjetniškega sektorja in nastanek gradbenega balona. Po močnem skrčenju v letu 2009 je gospodarstvo v letih 2010 in 2011 raslo, vendar se je leta 2012 začela nova recesija. Medtem ko je bil prvotni razlog za upad veliko zmanjšanje naložb, se je z letom 2012 začela zmanjševati potrošnja (graf 1.1). Slovenija je pred krizo zamudila priložnost za izboljšanje odpornosti gospodarstva na pretrese, nato pa je bil njen odziv nezadosten. Zato je posledice krize občutila bolj kot druge države članice.

Graf 1.1: Realna rast BDP in prispevki

Vir: Evropska komisija.

Slovenija se je v letu 2014 začela dvigati iz recesije. V skladu z zimsko napovedjo Komisije iz leta 2015 (v nadaljnjem besedilu: napoved Komisije) naj bi se realni BDP v letu 2014 povečal za 2,6 % (graf 1.1). Rast je temeljila predvsem na izvozu, vendar je tudi domače povpraševanje začelo kazati znake okrevanja. K temu izboljšanju je prispevala zasebna potrošnja, ki sta jo spodbudila izboljšanje razpoložnja in zmanjšanje brezposelnosti (9,8 % leta 2014). Ponovna rast izdatkov za naložbe je temeljila predvsem na gradbenih projektih, sofinanciranih s sredstvi EU. Čeprav je začela potencialna rast okrevati, je še

vedno precej pod ravnmi pred krizo, delo in akumulacija kapitala pa v letu 2014 k rasti nista prispevala ničesar (graf 2.3.13).

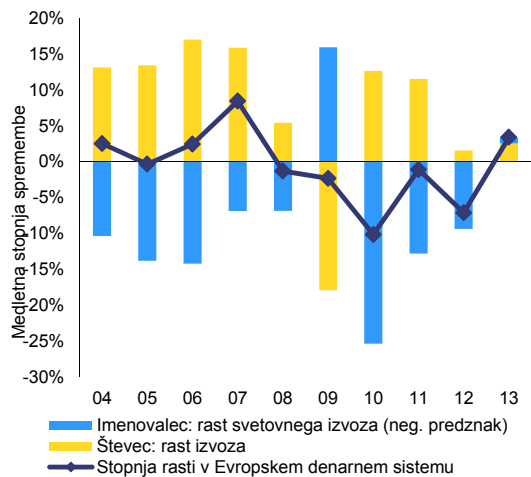
Po pričakovanjih naj bi se rast nadaljevala. Leta 2015 naj bi se gospodarska rast predvidoma upočasnila na 1,8 %, nato pa naj bi se leta 2016 dvignila na 2,3 % (graf 1.1). Upočasnitev rasti v letu 2015 naj bi bila posledica upočasnitve rasti javnih naložb. Vendar naj bi se povečevanje zasebnih naložb v opremo in stroje postopno krepilo in podpiralo prihodnjo rast. Pospešitev rasti v letu 2016 je predvsem posledica pričakovane ponovne rasti javne potrošnje.

Trgovina, tekoči račun in neto stanje mednarodnih naložb

Na strani izvoza je Slovenija od leta 2013 zopet povečala delež na izvoznih trgih. Ta trend se je okrepil v prvi polovici leta 2014, potem ko je med letoma 2008 in 2012 prišlo do znatnih izgub deležev na teh trgih (graf 1.2). Drugi kazalniki, kot je kazalnik izvozne uspešnosti, ki ga uporablja Evropska komisija⁽¹⁾, kažejo nekoliko bolj pozitivno sliko že od leta 2010 (graf 1.3). Kljub precej slabšim rezultatom v letu 2009 se je izvozna uspešnost, merjena s tem kazalnikom, nato gibala v skladu s povprečjem euroobmočja in ga leta 2011 preseгла. Čeprav je Slovenija v obdobju 2009–2012 zaostajala za primerljivimi državami, kot so Češka, Madžarska, Poljska in Slovaška, se je razlika leta 2013 znatno zmanjšala.

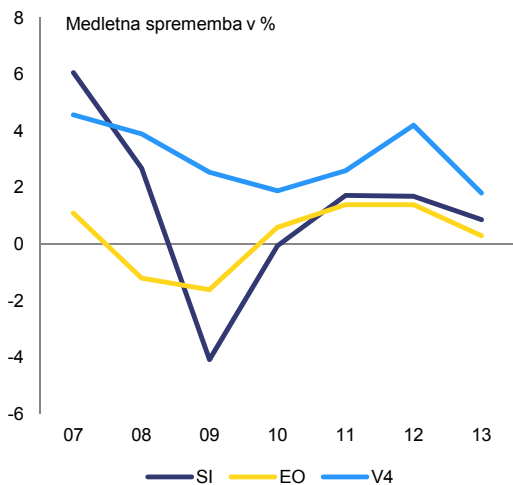
⁽¹⁾ Ta kazalnik meri povečanje vrednosti izvoza blaga in storitev glede na povečanje uvoza blaga in storitev, tehtanega z izvozom, v 36 trgovinskih partnericah.

Graf 1.2: Delež na izvoznih trgih

Vir: Evropska komisija, Svetovna trgovinska organizacija.

Graf 1.3: Izvoz

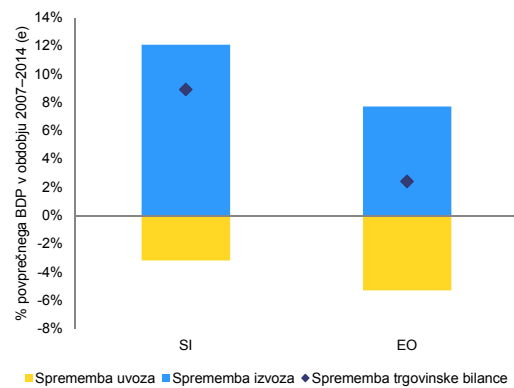
Višegrajska četverica (V4) – tehtano povprečje izvoza

Vir: Evropska komisija.

Presežek na tekočem računu se je leta 2013 povečal na 4,8 % BDP predvsem zaradi povečanja trgovinske bilance (graf 1.5). Čeprav predstavljajo večino trgovinskega presežka storitve, je v letu 2012 tudi saldo blagovne menjave postal pozitiven in naj bi se v letu 2014 še povečal. Ponovno povečanje izvoza se še ni izravnalo z ustreznim povečanjem uvoza zaradi šibkega domačega povpraševanja, zlasti na področju naložb. Zato je sprememba trgovinske bilance pretežno posledica povečanja izvoza, ne pa upada uvoza (graf 1.4). Tudi bilanca prihodkov še

vedno izkazuje primanjkljaj, ki ustreza povprečnim ravnam za gospodarstvo v konvergenčnem procesu z razmeroma velikim deležem tujega kapitala. Saldo tekočih transferjev ima še vedno obrobno vlogo v bilanci tekočega računa.

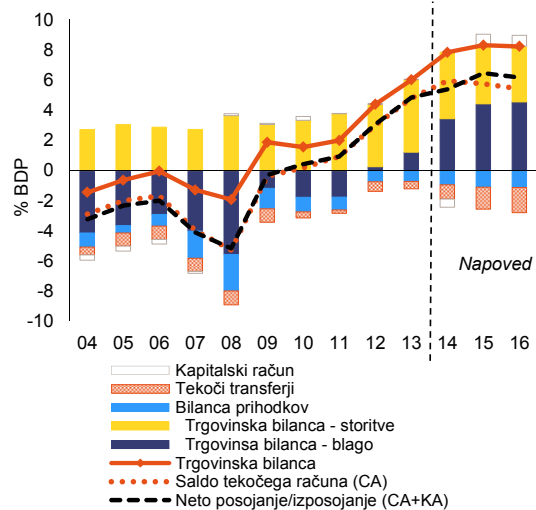
Graf 1.4: Dejavniki, ki so privedli do presežka v trgovinski bilanci, 2007–2014

Sprememba trgovinskih tokov, tekoče cene, 2007–2014(e).

Vir: Evropska komisija.

Graf 1.5: Tekoči račun

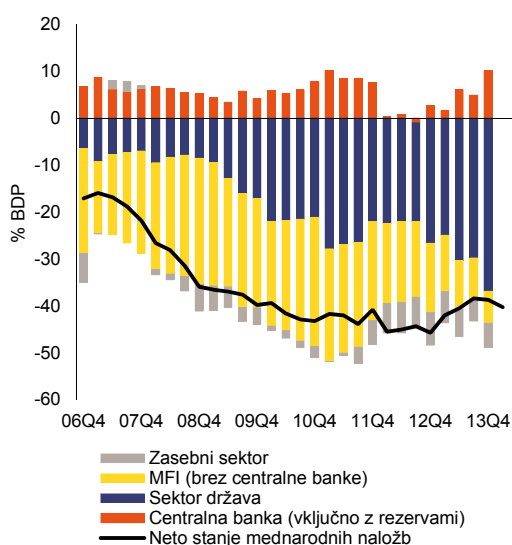

Vir: Evropska komisija.

Po več letih poslabševanja se je začelo neto stanje mednarodnih naložb (NIIP) v Sloveniji izboljševati (graf 1.6). Neto stanje mednarodnih naložb se je začelo z zmerne negativne stopnje – 17,1 % BDP leta 2006 naglo slabšati v času krize in leta 2012 s –45,8 % BDP doseglo najnižjo raven. Prilagoditev tekočega računa zaradi povečanja neto izvoza je pripomogla, da se je trend

v letih 2013 in 2014 obrnil. Zaradi precejšnjih presežkov na tekočem računu naj bi se neto stanje mednarodnih naložb v obdobju 2015–2016 še naprej izboljševalo. Struktura neto stanja mednarodnih naložb se je spremenila zaradi dveh nasprotnih trendov: znega zmanjšanja neto zunanjih obveznosti monetarnih in finančnih institucij od vrhunca krize (oddelek 2.1) ter povečanja zadolževanja države na mednarodnih trgih za financiranje visokega primanjkljaja v letu 2013. Primanjkljaj sektorja država se je v letu 2013 povečal na 14,6 % BDP, od tega je bilo 10,1 % BDP povezanih z dokapitalizacijo bank. To se posledično odraža v čedalje večjem deležu državnih dolžniških vrednostnih papirjev, ki zdaj predstavljajo največjo komponento (–18,8 % BDP) neto stanja mednarodnih naložb v relativnem smislu. Neposredne tuje naložbe (NTI) so po drugi strani omejene na samo –15,9 % BDP. Glede na negativno neto stanje mednarodnih naložb so za izboljšanje zunanega položaja Slovenije potrebni presežki na tekočem računu. Tekoči račun naj bi se v letu 2015 ustabil v višini okoli 6 %, preden se bo začel počasi zmanjševati zaradi pričakovanega postopnega zmanjševanja presežka v trgovinski bilanci v skladu z naraščajočim domačim povpraševanjem. Kljub temu se pričakuje, da se bo višji presežek na tekočem računu obdržal, dokler se nadaljuje razdolževanje.

Graf 1.6: **Neto stanje mednarodnih naložb**

Vir: Evropska komisija.

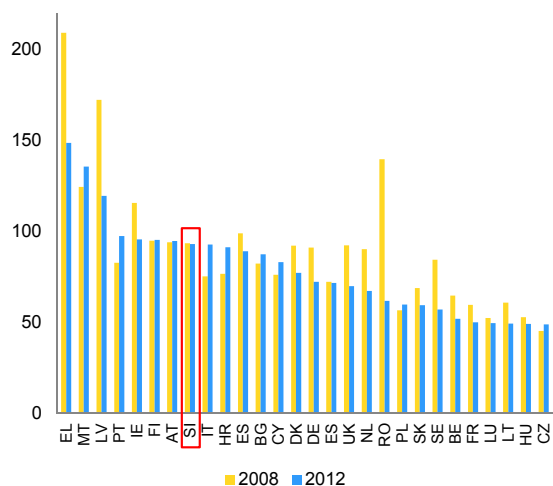
Javni dolg se je močno povečal, in sicer z 22 % BDP v letu 2008 na 82 % v letu 2014. Čeprav so k temu povečanju močno prispevale izredne postavke, zlasti dokapitalizacije bank, je svoj delež prispeval tudi trajen primarni primanjkljaj v zadevnem obdobju. Ob predpostavki nespremenjene politike naj bi se javni dolg na srednji rok (tj. do leta 2025) enakomerno povečal na 87 % BDP. Za zmanjšanje deleža javnega dolga v BDP je potrebna fiskalna disciplina (glej oddelek 3.1).

Razdolževanje zasebnega sektorja

Zadolženost zasebnega sektorja je na spodnjem koncu lestvice v euroobmočju, kar je predvsem posledica ene najnižjih ravni zadolženosti gospodinjstev, saj je dolg podjetij razmeroma visok. Čeprav se je zasebni dolg od leta 2000 podvojil, je bil v letu 2013 na sorazmerno nizki ravni v višini 103,6 % BDP. Vendar pa so med podjetniškim sektorjem in sektorjem gospodinjstev precejšnje razlike. Slovenska gospodinjstva so imela z 29,6 % BDP v letu 2013 drugo najnižjo raven zadolženosti v euroobmočju. Nasprotno pa je zadolženost slovenskih podjetij precej višja, saj je v letu 2013 znašala 74 % BDP. Čeprav je to še vedno blizu povprečja euroobmočja, je razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom podjetij razmeroma visoko (graf 1.7). Potrebna je podrobnejša analiza mikroekonomskih podatkov, saj je dolg podjetij v Sloveniji trenutno neenakomerno porazdeljen po podjetjih in je visok v primerjavi z njihovimi dobički in zmogljivostjo denarnih tokov za odplačevanje dolgov (oddelek 2.1). Nefinančne družbe so se začele v letu 2010 aktivno razdolževati⁽²⁾ in so do leta 2013 svojo zadolženost v razmerju do BDP zmanjšale za 13 odstotnih točk.

⁽²⁾ Oznaka „aktivno razdolževanje“ se uporablja, kadar so negativni kreditni tokovi glavni dejavnik pri zmanjšanju deleža dolga v BDP (zaradi njegovega učinka na nominalno velikost sektorske bilance stanja). „Pasivno razdolževanje“ se nanaša na primere, ko je glavni dejavnik pri zmanjšanju deleža dolga v BDP nominalna rast BDP.

Graf 1.7: Razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom v zasebnem nefinančnem sektorju v EU (%)

Vir: Evropska komisija.

Dolg v podjetniškem sektorju je še vedno razmeroma velik glede na zmogljivost podjetij za odplačevanje in je skoncentriran v majhnem številu velikih podjetij. Približno 100 podjetij z največjim presežkom dolga⁽³⁾ je imelo v letu 2013 42 % skupnega presežka dolga⁽⁴⁾. Delež presežka dolga v neto finančnem dolgu se razlikuje po sektorjih. Presežek dolga znaša 92 % neto finančnega dolga v finančnih in zavarovalniških dejavnostih in 78 % v nepremičninskih dejavnostih (k visokim številkam prispevajo zlasti nedobičkonosna podjetja), v predelovalni industriji pa je s 26,2 % med najnižjimi. Poleg tega je 90 % teh prezadolženih podjetij osredotočenih na domači trg in zato je njihova zmogljivost odplačevanja odvisna od okrevanja domačega povpraševanja⁽⁵⁾.

Slovenija se je aktivno razdolževala, kar je povzročilo negativne kreditne tokove, vendar jo je do leta 2013 oviralo krčenje BDP. Spremembo deleža dolga v razmerju do BDP je mogoče pripisati štirim glavnim dejavnikom: neto

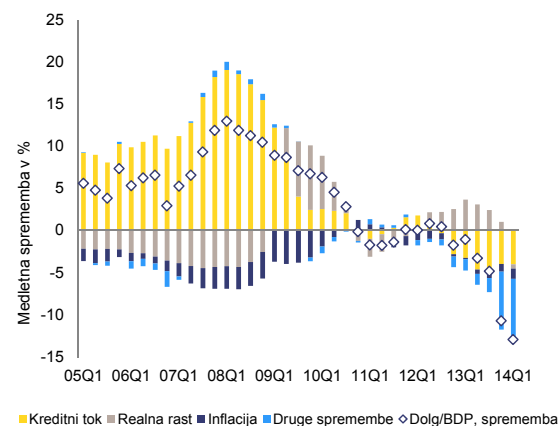
(³) „Presežek dolga“ je dolg močno zadolženih podjetij, tj. podjetij, pri katerih je razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja večje od 5, kar je splošno sprejeti prag kreditnega tveganja.

(⁴) Priloga 1 k poročilu Banke Slovenije z naslovom Stabilnost slovenskega bančnega sistema iz decembra 2014 (<https://www.bsi.si/iskalniki/porocila.asp?MapaId=1057>)

(⁵) V skladu z analizo Urada Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj (UMAR).

kreditnim tokovom (odplačevanje posojil in pomanjkanje novih posojil), realni rasti BDP, inflaciji z deflatorjem BDP in drugim spremembam, kot so spremembe v vrednotenju (graf 1.8). Slovenska podjetja so se od leta 2010, ko so bila najbolj zadolžena, aktivno razdolževala, kar je povzročilo negativne kreditne tokove, vendar je krčenje BDP vršilo pritisk navzgor na razmerje. V letu 2014 se je to spremenilo (realni BDP se je po ocenah povečal za 2,6 %) in Slovenija ima ponovno koristi od tega elementa razdolževanja. Poleg tega so k zmanjšanju dolga podjetij pozitivno prispevale spremembe v vrednotenju in prestrukturiranje dolgov. Vendar pa z inflacijo na zgodovinsko nizki ravni (0,4 % v letu 2014 in po napovedih -0,3 v letu 2015) posojilojemalci ne morejo več računati, da se bo realna vrednost njihovih dolgov zmanjšala zaradi inflacije.

Graf 1.8: Gibanje prispevkov k razdolževanju, sprememba deleža dolga v razmerju do BDP

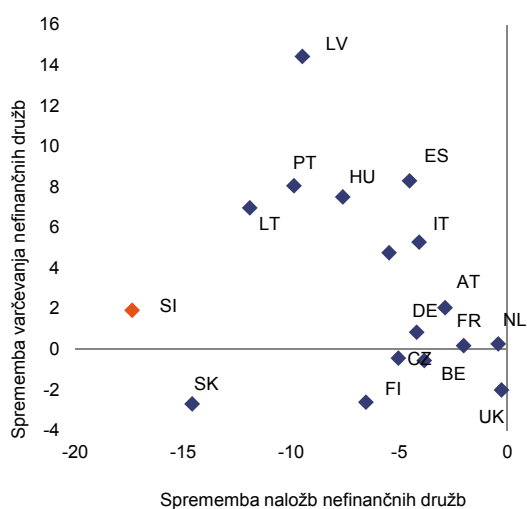
Vir: Evropska komisija.

Aktivno razdolževanje je negativno vplivalo na domače povpraševanje. Naložbe so bile v Sloveniji še posebej prizadete. Medtem ko je stopnja varčevanja nefinančnih družb v veliki meri ostala nespremenjena, so bile naložbe v Sloveniji v primerjavi z euroobmočjem najbolj prizadete (graf 1.9). Če se ta trend ne bo obrnil, bo negativno vplival na produktivnost in gospodarsko rast na srednji in dolgi rok (več informacij o naložbah v oddelku 2.3).

Razdolževanje se bo po pričakovanjih nadaljevalo, čeprav počasneje. Slabe razmere na kreditnih trgih in preostala velika zadolženost

podjetniškega sektorja glede na dohodke pomenijo pritisk za nadaljnji proces aktivnega razdolževanja. Za ta proces bodo verjetno značilni nadaljnje odplačevanje posojil in omejeno izdajanje novih posojil. GD ECFIN ocenjuje⁽⁶⁾, da se bo podjetniški sektor kratkoročno še naprej soočal s pritiski na razdolževanje. Potrebe po razdolževanju gospodinjstev pa so omejene in bilanca stanja sektorja gospodinjstev naj bi se v letu 2015 nehala krčiti. Prihodnja rast BDP bi morala prispevati k zmanjševanju bremena dolga Slovenije. To bi moralo nato zmanjšati stagnacijo skupnega povpraševanja in pritiske na kapitalske trge.

Graf 1.9: Nefinančne družbe – sprememba naložb v obdobju 2008–2013, v % dodane vrednosti

Vir: Evropska komisija.

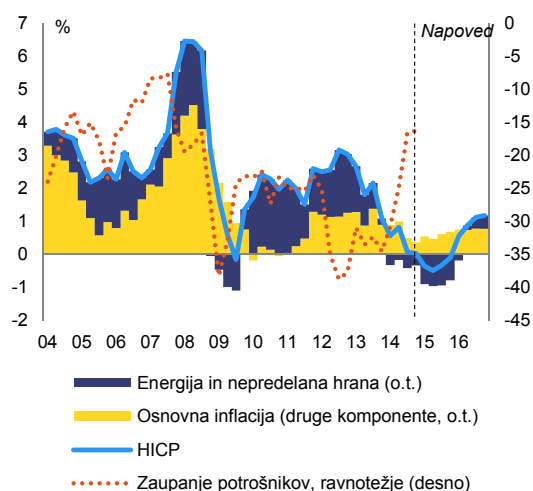
Zaposlenost in socialne razmere

Trg dela je v letu 2014 kazal znake izboljšanja. Po petih letih rasti brezposelnosti se je začel trend obračati, ostajajo pa strukturni izzivi. Stopnja dolgotrajne brezposelnosti se je v letu 2014 povečala in predstavlja več kot polovico skupne stopnje brezposelnosti. Stopnja brezposelnosti mladih se je umirila nekoliko pod povprečjem EU. Število ljudi, ki jih ogrožata revščina ali socialna izključenost, od leta 2009 stalno narašča.

Inflacija

V zadnjih letih je v Sloveniji mogoče opaziti tri različne inflacijske vzorce. Pred finančno krizo je inflacija v Sloveniji naraščala in je bila dosledno nad povprečjem euroobmočja, najvišjo stopnjo 6,5 % pa je dosegla v prvem četrtletju leta 2008. Med letoma 2009 in 2012 je bila osnovna inflacija nizka, gibanja harmoniziranega indeksa cen življenjskih potrebščin (HICP) pa je bilo mogoče v glavnem pripisati spremembam cen energije in nepredelane hrane. V naslednjem obdobju se je osnovna inflacija stabilizirala, od tretjega četrtletja leta 2013 pa se je postopoma zniževala, kar je odražalo manjše domače povpraševanje in zmanjševanje uvoznih cen. Leta 2014 sta strm padec cen nafte in zniževanje cen hrane znatno vplivala na znižanje skupne inflacije. Ob upoštevanju izboljšanja zaupanja potrošnikov in njegove časovno zamaknjene korelacije s skupno inflacijo naj bi trend zniževanja HICP dosegel najnižjo točko šele v drugem četrtletju leta 2015. Za leto 2015 je napovedana deflacija v višini 0,3 %, nato pa naj bi se v letu 2016 znova vzpostavila zmerna stopnja inflacije v višini 0,9 %, ko se bo okrepilo gospodarsko okrevanje (graf 1.10).

Graf 1.10: HICP in zaupanje potrošnikov

Vir: Evropska komisija.

⁽⁶⁾ Četrtletno poročilo o euroobmočju. Zvezek 13 (2014), številka 3.

Okvir 1.1: Ekonomski nadzor

Komisija v letnem pregledu rasti, s katerim je novembra 2014 začela evropski semester za leto 2015, predlaga, naj EU uporabi celosten pristop h gospodarski politiki, ki bo temeljil na treh glavnih stebrih: spodbujanju naložb, pospeševanju strukturnih reform ter prizadevanju za odgovorno in rasti prijazno konsolidacijo javnih financ. V letnem pregledu rasti je Komisija predstavila tudi postopek racionalizacije evropskega semestra za učinkovitejše usklajevanje ekonomskih politik na ravni EU prek povečane odgovornosti in zavezanosti vseh akterjev.

V skladu s prizadevanji za racionalizacijo to poročilo vključuje poglobljen pregled, v skladu s členom 5 Uredbe št. 1176/2011, da se preveri, ali še vedno obstajajo makroekonomska neravnotežja, kot je bilo napovedano v sporočilu Komisije o mehanizmu opozarjanja, objavljenem novembra 2014.

Na podlagi poglobljenega pregleda stanja v Sloveniji leta 2014, ki je bil objavljen marca 2014, je Komisija ugotovila, da v Sloveniji obstajajo čezmerna makroekonomska neravnotežja, ki zahtevajo odločno ukrepanje politike, zlasti glede tveganj, ki izhajajo iz gospodarske strukture, za katero so značilni neučinkovito korporativno upravljanje, velika vpletenost države v gospodarstvo, izgube stroškovne konkurenčnosti, presežek dolga podjetij in povečanje javnega dolga.

To poročilo o državi vključuje oceno napredka pri izvajanju priporočil za posamezno državo za leto 2014, ki jih je Svet sprejel julija 2014. Priporočila za Slovenijo so se nanašala na fiskalno politiko in dolgoročno stabilnost javnih financ (vključno s pokojninsko reformo in dolgotrajno oskrbo), učinkovite ciljno prilagojene ukrepe aktivne politike zaposlovanja, neuskklajenost med kvalifikacijami in potrebami na trgu dela, plače in segmentacijo trga dela, prestrukturiranje bančnega in podjetniškega sektorja, vključno s Slovenskim državnim holdingom, privatizacijo, izbrane vidike poslovnega okolja in boj proti korupciji.

Tabela 1.1: Kazalniki iz preglednice v okviru postopka v zvezi z makroekonomskim neravnotežjem – Slovenija

			Pragovi	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zunanja neravnotežja in konkurenčnost	Saldo tekočega računa (v % BDP)	Triletno povprečje	-4%/6%	-3,8	-3,4	-2	-0,2	0,9	2,8
		p.m.: raven za leto	-	-5,4	-0,6	-0,1	0,2	2,6	5,6
	Neto stanje mednarodnih naložb (v % BDP)		-35%	-35,1	-38,9	-42,4	-40,2	-45,2	-38,2
	Realni efektivni devizni tečaj (42 industrijskih držav – deflator HICP)	% sprememba (v 3 letih)	±5 % in ±11 %	2,1	5,2	1,2	-1,1	-4,5	-0,7
		p.m.: medletna sprememba v %	-	1,6	2,3	-2,6	-0,8	-1,2	1,3
	Deleži na izvoznih trgih	% sprememba (v 5 letih)	-6 %	12,1	6,8	-3,7	-7	-20,4	-16,6
p.m.: medletna sprememba v %		-	-1,3	-2,3	-10,2	-1,2	-7,1	3,3	
Nominalni stroški dela na enoto	% sprememba (v 3 letih)	±9 % in ±12 %	10,6	18,5	16,1	8,3	0,5	1,3	
	p.m.: medletna sprememba v %	-	6,4	8,5	0,5	-0,7	0,6	1,4	
Notranja neravnotežja	Deflacijirani indeks cen stanovanj (medletna sprememba v %)		6 %	1,4	-10,3	-1,3	1,0	-8,1	-5,8
	Kreditni tokovi zasebnega sektorja v % BDP, konsolidirani		14 %	15,5	2,9	1,9	0,4	-2,9	-4,0
	Dolg zasebnega sektorja v % BDP, konsolidiran		133 %	105,6	113,5	115,6	113,4	112,9	101,9
	Dolg sektorja država v % BDP		60 %	21,6	34,5	37,9	46,2	53,4	70,4
	Stopnja brezposelnosti	Triletno povprečje	10 %	5,1	5,1	5,9	7,1	8,1	9,1
		p.m.: raven za leto	-	4,4	5,9	7,3	8,2	8,9	10,1
Skupne obveznosti finančnega sektorja (medletna sprememba v %)		16,5 %	6,6	7,7	-3,4	-1,3	-0,7	-10,5	

Opomba: Vrednosti v obarvanih poljih presegajo prag, določen v Poročilu o mehanizmu opozarjanja Evropske komisije. Pri realnem efektivnem deviznem tečaju in stroških dela na enoto se prvi prag nanaša na države članice euroobmočja. (1) Vrednosti v kurzivi so izračunane v skladu s starima standardoma (ESR95/BPM5). (2) Podatki o deležih na izvoznih trgih: skupni svetovni izvoz temelji na peti izdaji Priročnika o plačilni bilanci (*Balance of Payments Manual*, BPM5).

Vir: Evropska komisija.

Tabela 1.2: Ključni ekonomski, finančni in socialni kazalniki – Slovenija

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Napoved		
							2014	2015	2016
Realni BDP (medletno)	3,3	-7,8	1,2	0,6	-2,6	-1,0	2,6	1,8	2,3
Zasebna potrošnja (medletno)	2,4	0,9	1,0	-0,1	-3,0	-3,9	0,6	1,1	1,4
Javna potrošnja (medletno)	4,9	2,4	0,1	-1,3	-1,5	-1,1	-1,8	-1,7	3,9
Bruto investicije v osnovna sredstva (medletno)	7,0	-22,0	-13,7	-4,6	-8,9	1,9	5,5	4,7	2,5
Izvoz blaga in storitev (medletno)	4,2	-16,6	10,1	7,0	0,3	2,6	5,8	4,2	5,3
Uvoz blaga in storitev (medletno)	3,8	-18,8	6,6	5,0	-3,9	1,4	4,2	3,8	5,4
Proizvodna vrzel	6,8	-3,0	-2,3	-1,7	-3,9	-4,6	-2,6	-1,4	-0,1
Prispevek k rasti BDP:									
Domače povpraševanje (medletno)	4,1	-5,6	-2,8	-1,3	-3,7	-2,0	1,1	1,2	2,0
Zaloge (medletno)	-1,0	-4,0	1,9	0,6	-1,8	0,1	0,1	0,0	0,0
Neto izvoz (medletno)	0,2	1,9	2,1	1,4	2,9	1,0	1,5	0,6	0,3
Saldo tekočega računa (v % BDP), plačilna bilanca	-5,4	-0,6	-0,1	0,2	2,7	5,6	.	.	.
Trgovinska bilanca (v % BDP), plačilna bilanca	-1,9	1,9	1,4	1,3	4,1	7,0	.	.	.
Blagovna in storitvena menjava (medletno)	-1,3	3,5	-4,0	-1,4	-1,0	1,0	0,9	0,0	-0,3
Neto stanje mednarodnih naložb (v % BDP)	-35,1	-38,9	-42,4	-40,2	-45,2	-38,2	.	.	.
Neto zunanji dolg (v % BDP)	30,9*	37,2*	40,3*	37,0*	41,9*	35,3*	.	.	.
Bruto zunanji dolg (v % BDP)	103,57	111,751	112,751	109,3	115,3	111,2	.	.	.
Izvojni rezultati v primerjavi z razvitimi državami (% sprememba v 5 letih)	29,5	18,8	6,4	2,8	-11,5	-10,5	.	.	.
Delež na izvoznih trgih, blago in storitve (v %)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	.	.	.
Stopnja prihrankov gospodinjstev (neto prihranki kot odstotek neto razpoložljivega dohodka)	9,7	7,9	6,2	5,8	3,5	6,8	.	.	.
Zasebni kreditni tokovi, konsolidirani (v % BDP)	15,6	2,9	2,0	0,5	-2,8	-4,1	.	.	.
Dolg zasebnega sektorja, konsolidiran (v % BDP)	105,6	113,5	115,6	113,5	112,8	101,9	.	.	.
Deflacionirani indeks cen stanovanj (medletno)	1,5	-10,0	-1,4	1,0	-8,4	-6,1	.	.	.
Nabozbe rezidentov (v % BDP)	4,6	3,8	3,1	2,8	2,7	2,5	.	.	.
Skupne obveznosti finančnega sektorja, nekonsolidirane (medletno)	3,6	4,7	-2,5	-2,2	-3,4	-10,4	.	.	.
Delež temeljnega kapitala ¹	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Splošna stopnja solventnosti ²	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Bruto skupna vrednost dvomljivih in slabih posojil (v % skupnih dolžniških instrumentov ter skupnih posojil in akontacij) ²	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Spremembe zaposlenosti (število oseb, medletno)	2,4	-1,4	-1,9	-1,4	-0,5	-1,9	0,2	0,6	0,9
Stopnja brezposelnosti	4,4	5,9	7,3	8,2	8,9	10,1	9,8	9,5	8,9
Stopnja dolgotrajne brezposelnosti (v % aktivnega prebivalstva)	1,9	1,8	3,2	3,6	4,3	5,2	.	.	.
Stopnja brezposelnosti mladih (v % aktivnega prebivalstva v isti starostni skupini)	10,4	13,6	14,7	15,7	20,6	21,6	21,7	.	.
Stopnja aktivnosti (15–64 let)	71,8	71,8	71,5	70,3	70,4	70,5	.	.	.
Mladi, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo (v %)	6,5	7,5	7,1	7,1	9,3	9,2	.	.	.
Osebe, ki jih ogrožata revščina ali socialna izključenost (v % celotnega prebivalstva)	18,5	17,1	18,3	19,3	19,6	20,4	.	.	.
Stopnja ogroženosti z revščino (% celotnega prebivalstva)	12,3	11,3	12,7	13,6	13,5	14,5	.	.	.
Stopnja hude materialne prikrajšanosti (v % celotnega prebivalstva)	6,7	6,1	5,9	6,1	6,6	6,7	6,6	.	.
Število oseb v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo: (% celotnega prebivalstva, mlajšega od 60 let)	6,7	5,6	7,0	7,6	7,5	8,0	.	.	.
Deflator BDP (medletno)	4,5	3,4	-1,1	1,2	0,3	1,4	0,4	0,2	1,0
Harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (HICP) (medletno)	5,5	0,9	2,1	2,1	2,8	1,9	0,4	-0,3	0,9
Nominalna sredstva za zaposlene na zaposlenega (medletno)	7,2	1,8	4,0	1,6	-1,2	1,9	0,8	1,5	2,1
Produktivnost dela (realno, na zaposlenega, medletno)	0,7	-6,1	3,5	2,3	-1,8	0,5	.	.	.
Stroški dela na enoto (celotno gospodarstvo, medletno)	6,4	8,5	0,5	-0,7	0,6	1,4	-1,3	0,3	0,7
Realni stroški dela na enoto (medletno)	1,8	5,0	1,6	-1,8	0,3	0,0	-1,7	0,1	-0,3
Realni efektivni devizni tečaj ³ (stroški dela na enoto, medletno)	2,5	5,8	-0,9	-0,9	-2,4	1,1	-2,3	-1,6	-0,3
Realni efektivni devizni tečaj ³ (HICP, medletno)	1,2	1,5	-2,4	-0,9	-0,7	1,2	1,0	-0,4	-0,9
Saldo sektorja država (v % BDP)	-1,8	-6,1	-5,7	-6,2	-3,7	-14,6	-5,4	-2,9	-2,8
Strukturni proračunski saldo (v % BDP)	.	.	-4,6	-4,5	-1,8	-1,9	-2,5	-2,2	-2,9
Bruto dolg sektorja država (v % BDP)	21,6	34,5	37,9	46,2	53,4	70,4	82,2	83,0	81,8

¹ Domače bančne skupine in samostojne banke.² Domače bančne skupine in samostojne banke ter hčerinske družbe in podružnice pod tujim nadzorom (iz EU in zunaj EU).³ Realni efektivni devizni tečaj.

(*) Označuje BPM5 in/ali ESR95.

Vir: Evropska komisija, ECB.

2. NERAVNOTEŽJA, TVEGANJA IN PRILAGAJANJE

2.1. POVEZANOST PRESTRUKTURIRANJA BANČNEGA IN PODJETNIŠKEGA SEKTORJA

Že od začetka krize na slovenski bančni sistem vplivajo krčenje bilanc stanja, porast slabih posojil, zmanjšanje kapitalskih rezerv in likvidnostni pritiski. Vse slovenske banke, zlasti velike banke v državni lasti, so od začetka krize leta 2008 utrpeli velike izgube in znatno zmanjšale svoje bilance stanja. Prvo fazo razdolževanja je sprožila mednarodna finančna kriza. Kriza je izpostavila in dodatno poslabšala številne dejavnike, značilne za Slovenijo, kot so visoka zadolženost podjetniškega sektorja, velika vpletenost države v gospodarstvo ter pomanjkljivosti na področju obvladovanja tveganj in korporativnega upravljanja, kar je povzročilo znatno povečanje slabih posojil v bankah. Ti trendi v zvezi s kreditno kakovostjo so skupaj z zniževanjem vrednosti zavarovanj s premoženjem hitro zmanjšali kapitalске osnove in zaupanje na trgih.

Stanje na področju prestrukturiranja bančnega in podjetniškega sektorja

Po obširni sanaciji bančnega sistema v letu 2013 je Slovenija v letu 2014 sprejela dodatne ukrepe za stabilizacijo bančnega sektorja. Slovenski organi so 12. decembra 2013 objavili svojo strategijo prestrukturiranja finančnega sektorja na podlagi rezultatov pregleda kakovosti sredstev in obremenitvenih testov. Pri obremenitvenem testu so bili ugotovljeni kapitalski primanjkljaji v višini do 4,8 milijarde EUR, od tega je 3,2 milijarde EUR decembra 2013 zagotovila država. Ti ukrepi so bili v letu 2014 še okrepljeni z dodatnimi ukrepi za stabilizacijo bančnega sektorja, kot sta dodatno povečanje kapitala Abanke za 243 milijonov EUR oktobra in dokapitalizacija Banke Celje s 190 milijoni EUR skupaj s prenosom sredstev v višini 412 milijonov EUR (bruto vrednost) v decembru. Skupno je doslej šest bank prejelo za 3,6 milijarde EUR kapitala (tabela 2.1.1). Tuje banke, ki so sodelovale v obremenitvenih testih leta 2013 (UniCredit Bank, Raiffeisen Bank, Hypo Group Alpe Adria), so prav tako znatno izboljšale svoj kapitalski položaj predvsem z zmanjšanjem tveganju prilagojene aktive in/ali neposrednimi kapitalskimi injekcijami s strani njihovih matičnih bank. Čeprav so rezultati izčrpane ocene ECB, objavljeni oktobra 2014, pokazali skupni kapitalski primanjkljaj v višini 65,3 milijona EUR za NKBM

in NLB⁽⁷⁾, ni bila potrebna dodatna pomoč države, saj je bilo hkrati ugotovljeno, da okrepi, sprejeti za izboljšanje strukturne donosnosti, in zadržani dobički bank v letu 2014 zadoščajo za pokritje ugotovljenih primanjkljajev. Banka Slovenije se je odzvala na pomanjkljivosti, ugotovljene pri pregledu kakovosti sredstev leta 2013, in uvedla makrobonitetni pobudi, namenjeni zmanjšanju konkurence za depozite, in sicer (i) omejitev obrestnih mer na vloge, ki je bila uvedena leta 2012, in (ii) minimalne zahteve za razmerje med letno spremembo stanja posojil nebančnemu sektorju in letno spremembo vlog nebančnega sektorja, da bi upočasnila hitro upadanje razmerja med posojili in vlogami (okvir 2.1.1).

Družba za upravljanje terjatev bank (DUTB) je pripravila svojo strategijo in poslovni načrt in je zdaj popolnoma operativna. DUTB je doslej prejela sredstva v skupni bruto vrednosti približno 5 milijard EUR (neto vrednost 1,7 milijarde EUR) od štirih bank v državni lasti (Nove Ljubljanske banke – NLB, Nove Kreditne banke Maribor – NKBM, Abanke in Banke Celje) in dveh manjših domačih bank v postopku likvidacije – Probanke in Factor banke (tabela 2.1.1). Pri približno dveh tretjinah izpostavljenosti se finančne obveznosti ne izpolnjujejo. Cilj DUTB pri teh posojilih bo pridobiti zavarovanja s premoženjem (večinoma nepremičnine, pa tudi nekaj lastniškega kapitala in sredstev podjetij). Preostalih približno 100 naložb v portfelju DUTB so podjetja s potencialno donosnimi osnovnimi dejavnostmi, ki bi jih bilo ob ustreznem finančnem in operativnem prestrukturiranju mogoče ohraniti.

⁽⁷⁾ Več informacij je na voljo na spletni strani ECB: <https://www.ecb.europa.eu/ssm/assessment/html/index.en.htm>

Tabela 2.1.1: Pregled izvedenih dokapitalizacij in prenosov sredstev na DUTB

	Povečanje kapitala (v mio EUR)		Prenos sredstev na DUTB (prenos / bruto vrednost, v mio EUR)	
	2013	2014	2013	2014
Skupaj	3 188	433	1 012/3 301	690/1 671
NLB	1 551		622/2 278	
NKBM	870		390/1 023	
Abanka	348	243		538/1 087
Banka Celje		190		113/412
Probanka	170			28/118
Factor banka	259			11/54

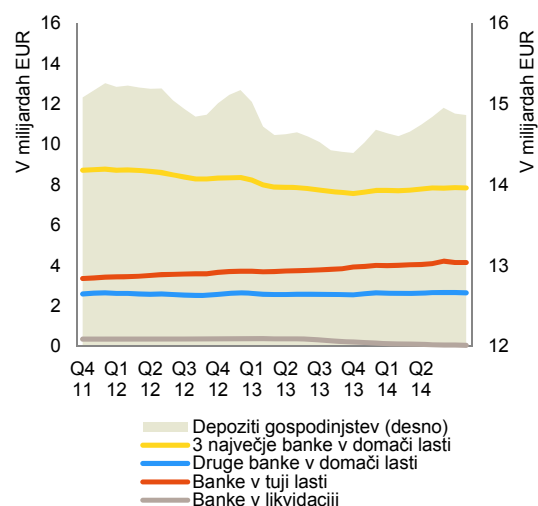
Vir: Banka Slovenije, Evropska Komisija.

Prestrukturiranje močno zadolženega podjetniškega sektorja ostaja ključni izziv za bančni sektor in slovensko gospodarstvo kot celoto. Ministrstvo za finance je s podporo Banke Slovenije pripravilo krovni načrt za prestrukturiranje podjetij. Ustanovljena je bila delovna skupina za spremljanje in usklajevanje celotnega procesa prestrukturiranja, da bi olajšala pogajanja med vsemi vključenimi deležniki ter zagotovila potrebna navodila in nasvete. Usklajevalni organ delovne skupine sestavljajo predstavniki Ministrstva za finance, Banke Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo, Ministrstva za pravosodje in DUTB. Srečuje se dvakrat na mesec.

Kreditni in finančni trendi od sredine leta 2013

Ponovna vzpostavitev zaupanja v slovenski bančni sistem je ublažila likvidnostne pritiske. Zaupanje v velike banke v državni lasti se je povrnilo in od začetka leta 2014 se beleži pritok vlog gospodinjev (graf 2.1.1). Izstop Probanke in Factor banke, dveh manjših bank, ki sta do septembra 2013 intenzivno konkurirali pri vlogah, s trga bi lahko razbremenil konkurenco na področju vlog. Obrestne mere so se od sredine leta 2013 zmanjšale za približno 150–200 bazičnih točk (grafa 2.1.2 in 2.1.3). Za odpravo razlike med obrestnimi merami na vloge pri bankah v državni lasti in bankah v tuji lasti je več vzrokov, zlasti izboljšanje pogojev financiranja pri bankah v državni lasti, omejitev višine obrestnih mer na vloge in ponovna vzpostavitev zaupanja potrošnikov v banke v državni lasti.

Graf 2.1.1: Vloge gospodinjev – skupaj in po vrstah bank

Vir: Banka Slovenije, Fitch.

Ukrepi politike, sprejeti v letih 2013 in 2014, so olajšali razdolževanje bančnih bilanc stanja. Od leta 2012 so negativni kreditni tokovi privedli do enakomernega zmanjševanja stanja posojil, zlasti v bankah v državni lasti. K temu zmanjševanju je prispeval tekoči proces razdolževanja. Vendar obstaja več enkratnih dejavnikov, ki so prav tako vplivali na stanje na agregatni ravni. Začetek nadzorovane likvidacije Factor banke in Probanke in precejšen obseg dodatnih rezervacij, potrebnih zaradi rezultatov pregleda kakovosti sredstev v letu 2013, sta še dodatno prispevala k močnemu upadu v letu 2013.

Okvir 2.1.1: Ukrepi, ki jih je sprejela Banka Slovenije za izboljšanje korporativnega upravljanja in obvladovanja tveganj v bankah

Banka Slovenije je po zaključku pregleda kakovosti sredstev in obremenitvenih testov, izvedenih leta 2013, ki so pokazali resne pomanjkljivosti v poslovnih procesih in postopkih za upravljanje tveganj v bankah, zaprosila vse banke, ki so sodelovale v pregledu kakovosti sredstev, naj se odzovejo na ugotovitve pregleda, ki so se nanašale nanje. Tri banke, ki so prejele državno pomoč, so bile pozvane, naj do konca marca 2014 predložijo akcijski načrt za odpravo pomanjkljivosti, ugotovljenih pri letnem pregledu sredstev, in ga izvedejo do konca leta 2014.

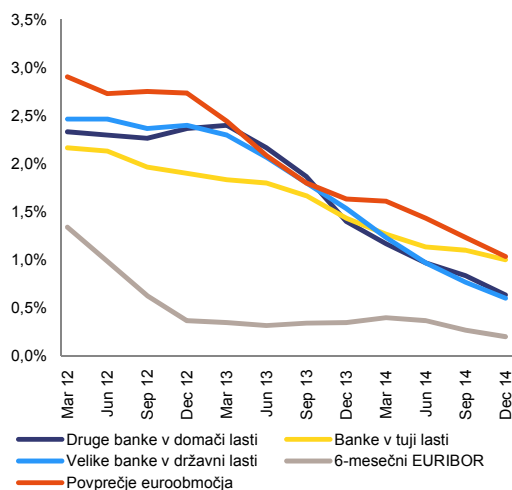
Izvajanje teh akcijskih načrtov ocenjuje Banka Slovenije v sodelovanju z enotnim mehanizmom nadzora (EMN). Banke so izboljšale svoje prakse delovanja na številnih področjih, zlasti standarde za izvedbo prodaje vrednostnih papirjev z obveznostjo odkupa ter prestrukturiranje in zmanjšanje obsega slabih posojil. Od decembra 2014 so v vseh bankah opredelitve slabih posojil in restrukturiranja v skladu z opredelitvami EBA. V letu 2014 so bila uvedena nova in strožja pravila o korporativnem upravljanju v skladu z mednarodnimi standardi. Zdi se, da so se postopki za obvladovanje tveganj v letu 2014 na splošno znatno izboljšali, čeprav bi bilo mogoče sprejeti dodatne ukrepe za odpravo nekaterih pomanjkljivosti, ugotovljenih med pregledom kakovosti sredstev v letu 2013 (npr. glede IT, podatkov in kvantitativnih vidikov).

Banka Slovenije je uvedla tudi nekatere dodatne predpise v zvezi s korporativnim upravljanjem bank, povezane s članstvom v upravnih odborih in nadzornih svetih bank ter njihovim delovanjem, s katerimi je okrepila določbe o upravljanju kreditnih, tržnih in operativnih tveganj, notranjem nadzoru (npr. notranja revizija, skladnost in varnost informacij) ter potrebni skrbnosti članov upravnih odborov, upravljanju tveganj in nadomestilih.

Banka Slovenije je prav tako sprejela ukrepe za izboljšanje svoje učinkovitosti pri nadzoru bank in na področju korporativnega upravljanja. Leta 2012 je Banka Slovenije zaprosila Mednarodni denarni sklad za pregled svojih nadzornih praks. Na podlagi njegovih priporočil je bil pripravljen podroben akcijski načrt. Spomladi leta 2014 je Banka Slovenije izvedla notranjo reorganizacijo in Mednarodni denarni sklad ponovno zaprosila za tehnično pomoč. Med drugim se je pri tem pokazalo pomanjkanje nadzornega osebja. Prav tako se vzpostavlja centralni kreditni register za podjetja in fizične osebe. Ta naj bi začel delovati leta 2016 in bo povezan z drugimi centralnimi kreditnimi registri v euroobmočju, ki se bodo uporabljali za mikro- in makronadzor ter raziskave. V letih 2013 in 2014, ko je bil bančni sistem nestabilen in so nato sledili pregled kakovosti sredstev in obremenitveni testi, so bile nadzorne dejavnosti Banke Slovenije na kraju samem ustavljene zaradi pomanjkanja virov. Nadzorne dejavnosti na kraju samem se bodo ponovno začele izvajati v letu 2015. V skladu z dvostranskim sporazumom bo enotni mehanizem nadzora nudil pomoč Banki Slovenije tudi pri nadziranju nesistemskih bank, kar bo zagotovo pripomoglo k izvajanju nadzorne dejavnosti z ustreznimi viri na podlagi visokih mednarodnih standardov. Pomembno bo natančno spremljati, kako banke izvajajo nove zakonske predpise o korporativnem upravljanju in upravljanju tveganj ter kako so se lotile odpravljanja pomanjkljivosti, ugotovljenih med obema pregledoma kakovosti sredstev, da se prepreči ponovitev preteklih dogodkov.

Znaten padec konec leta 2013 so povzročili prenosi slabih posojil NLB in NKBM na DUTB (graf 2.1.4). Dodatni prenosi na DUTB z Abanke oktobra 2014 in Banke Celje decembra 2014 so še dodatno zmanjšali agregatno raven v okviru celotnega sistema.

Graf 2.1.2: Obrestne mere na vloge (< 1 leto)

Vir: Banka Slovenije.

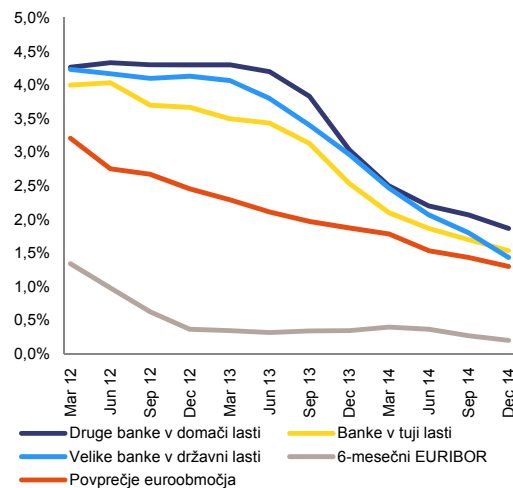
Izboljšanje stanja glede financiranja in zmanjšanje portfeljev posojil sta bankam omogočila, da odplačajo večino posojil pri ECB in znotaj del medbančnih kreditov (graf 2.1.5). Slovenske banke so septembra in decembra 2014 sodelovale pri ciljno usmerjenih dolgoročnih operacijah refinanciranja (TLTRO) v znesku 706 milijonov EUR (71 % potencialnega obsega). Sredstva so bankam pomagala, da še naprej predčasno odplačujejo triletno operacije dolgoročnejšega refinanciranja (LTRO), sprejete v letih 2011 in 2012, ki so v 90 % odplačane. NLB je julija 2014 ponovno pridobila dostop do financiranja na mednarodnih kapitalskih trgih, kar je bilo podprto z ugodnimi tržnimi pogoji⁽⁸⁾. Glede na izboljšano stanje financiranja v bančnem sistemu se pričakuje, da se bo pritisk razdolževanja na domače banke zmanjšal. Tudi tuje banke so se razdolževale, čeprav so se njihove bilance stanja zmanjševale počasneje⁽⁹⁾. Veliko bank v tuji lasti (Raiffeisen Bank, Hypo Group Alpe Adria) je že aktivno zmanjšalo svojo izpostavljenost na slovenskem trgu in vrnilo del posojil znotraj skupine matičnim institucijam (glej znatno povečanje tujih posojil v tujih bankah v grafu 2.1.15). Čeprav so se razmerja med posojili in

⁽⁸⁾ NLB je izdala za 300 milijonov EUR triletnih nezavarovanih obveznic s 3-odstotnim donosom na luksemburškem trgu. V bližnji prihodnosti so predvidene nadaljnje izdaje obveznic.

⁽⁹⁾ Obstaja pa nekaj izjem. Sperbank je svojo bilanco stanja povečala z 904 milijonov EUR v letu 2009 na 1,5 milijarde EUR v letu 2013.

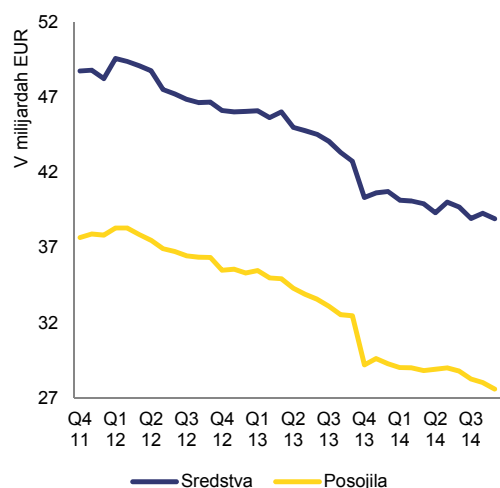
vlogami pri bankah v tuji lasti nižala hitreje kot v bankah v domači lasti, so še vedno višja zaradi neporavnanih stanj financiranja znotraj skupine.

Graf 2.1.3: Obrestne mere na vloge (> 1 leto)

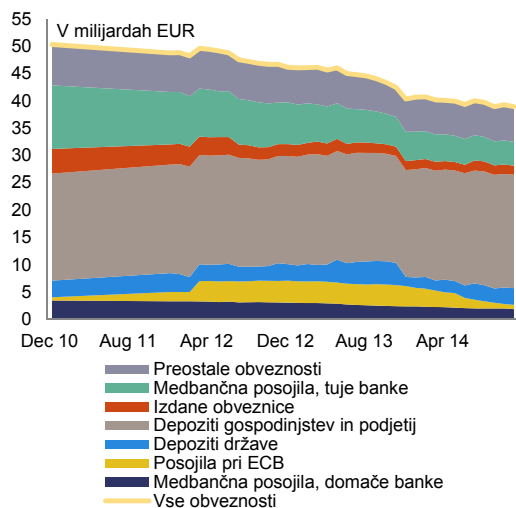
Vir: Banka Slovenije.

Graf 2.1.4: Bilančna vsota in posojila slovenskega bančnega sistema

Vir: Banka Slovenije.

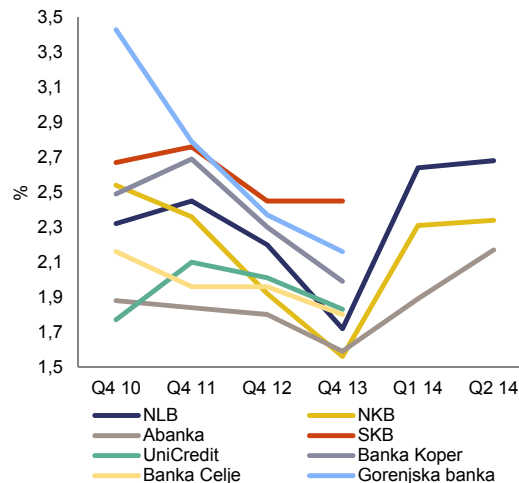
Graf 2.1.5: Struktura obveznosti bank

Vir: Banka Slovenije.

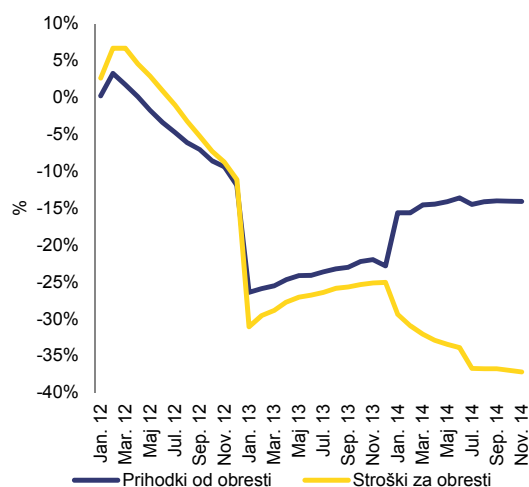
Po znatnih izgubah v preteklih treh letih je začel bančni sektor leta 2014 poslovati z dobičkom. Neto obrestne marže in dobičkonosnost so začele ponovno rasti (graf 2.1.6). Višje neto obrestne marže so v glavnem posledica velikega znižanja obrestnih mer na vloge nebančnega sektorja (graf 2.1.7). Izboljšano dobičkonosnost je mogoče pripisati znatno nižji stopnji oslabitev in rezervacij ter rasti čistih prihodkov od obresti. Za NLB in NKBM so nekateri pozitivni učinki na prihodke od obresti nastali zaradi visokega donosa (približno 4 %) na državne obveznice in obveznice DUTB, ki sta jih banki prejeli decembra 2013 v okviru dokapitalizacij in prenosov sredstev. Vendar je ta vir prihodkov začasen, saj obveznice zapadejo v letih 2015 in 2016. Državne obveznice in obveznice DUTB, ki sta jih leta 2014 prejeli Abanka in Banka Celje, so bile izdane z znatno nižjim donosom v skladu s tržnimi gibanji (približno 1,5 %).

Graf 2.1.6: Neto obrestna marža po bankah

Vir: Fitch.

Graf 2.1.7: Stopnja rasti prihodkov od obresti in stroškov bančnega sektorja

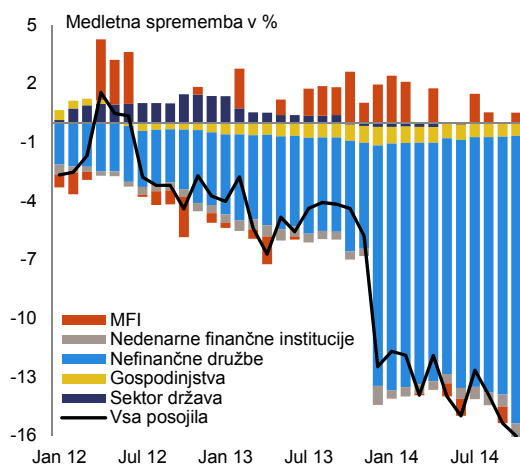
Vir: Banka Slovenije.

Preostali izzivi

Posojanje realnemu gospodarstvu je še vedno omejeno. Rast posojil v Sloveniji je še vedno negativna (graf 2.1.8), čeprav je to v veliki meri posledica enkratnega prenosa slabih posojil na DUTB. Negativna rast posojil je izrazitejša pri bankah v domači lasti kot pri bankah v tuji lasti, delno zaradi hitrosti razdolževanja bank v domači lasti, delno pa tudi zaradi različnega tržnega obnašanja in odpora do prevzemanja tveganj (graf 2.1.9). Negativni trend posojanja nefinančnim

družbam je tesno povezan z dejstvom, da imajo te nezadostne denarne tokove za redno odplačevanje dolgov, visoko zadolženostjo slovenskega podjetniškega sektorja, preostalo visoko stopnjo slabih podjetniških posojil v bilancah stanja bank ter tekočim finančnim in operativnim prestrukturiranjem v podjetniškem sektorju. Število kreditno sposobnih podjetij, ki zaprosijo za posojila na domačem trgu, je majhno in konkurenca za te stranke je velika. Večina nacionalno priznanih, uveljavljenih in finančno trdnih podjetij ima dostop do financiranja v tujini po konkurenčnejših obrestnih merah, saj so obrestne mere na posojila (zlasti kratkoročna) v Sloveniji načeloma višje kot pri konkurentih v regiji (grafa 2.1.10 in 2.1.11). Nekatera od teh podjetij tudi izkoristijo priložnost za financiranje na mednarodnih in domačih kapitalskih trgih⁽¹⁰⁾. Posledično se je konkurenca med domačimi bankami še povečala in že pritiska na obrestne mere za posojila podjetjem, kar bi lahko negativno vplivalo na neto obrestne marže in dobičkonosnost bank v prihodnosti.

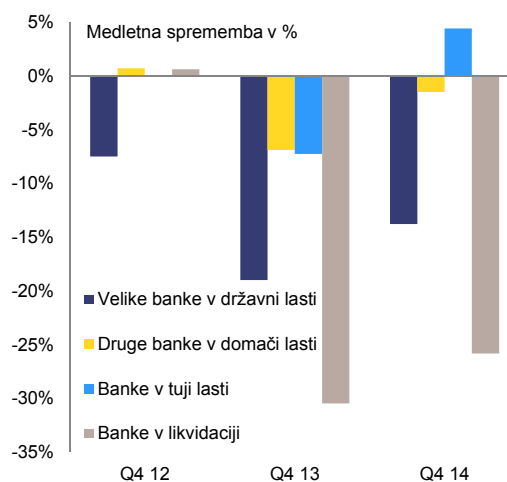
Graf 2.1.8: Sprememba stanja domačih posojil in prispevkov

Vir: Banka Slovenije.

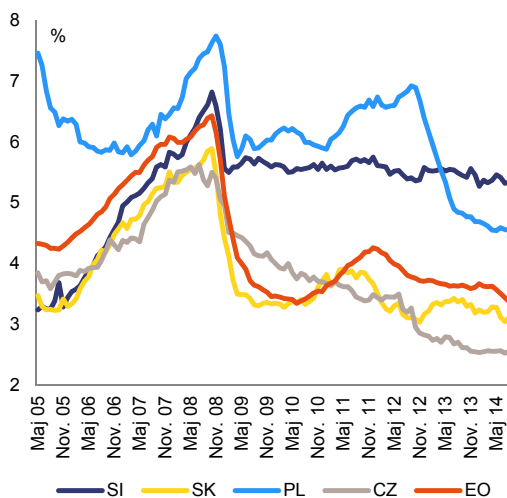
⁽¹⁰⁾ V letu 2014 so nekatera slovenska podjetja na domačem trgu izdala nezavarovane obveznice v višini 200–300 milijonov EUR po nižjih obrestnih merah, kot jih ponujajo banke.

Graf 2.1.9: Kreditna rast – posojila skupaj

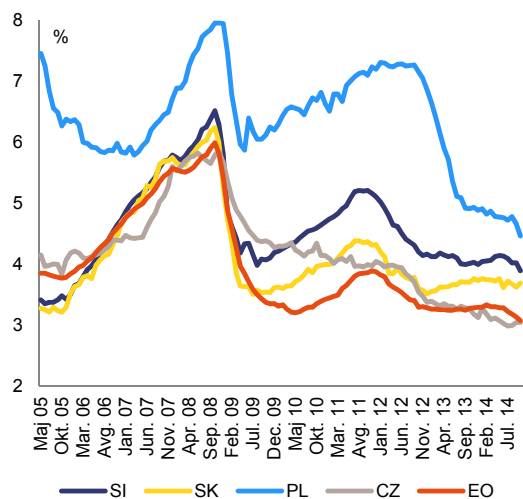
Vir: Banka Slovenije.

Graf 2.1.10: Kratkoročne obrestne mere (< 1 leto)

Vir: ECB.

Graf 2.1.11: Dolgoročne obrestne mere (> 1 leto)

Vir: ECB.

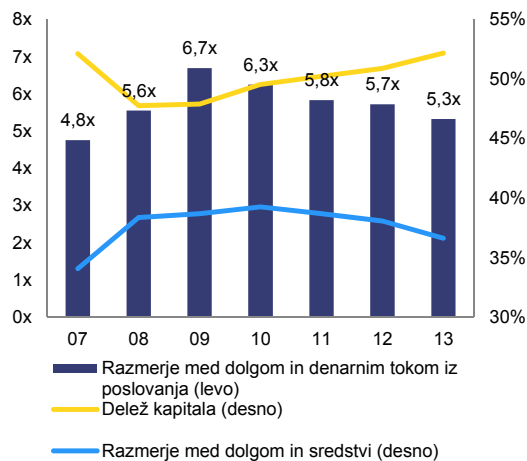
Visoka zadolženost v podjetniškem sektorju se zmanjšuje, vendar se dobičkonosnost in kreditna sposobnost posojiljemalcev še nista bistveno izboljšali. Razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja⁽¹¹⁾ se je povečalo z zmernih 4,8 pred krizo (2007) na najvišjo vrednost 6,7 v letu 2009 (glej graf 2.1.12), ki se prav tako odraža v povečanju deleža skupnih obveznosti glede na skupna sredstva. Razdolževanje, ki se je začelo leta 2010, napreduje, vendar po različnih stopnjah, zato so nastale tri različne kategorije dolžnikov (okvir 2.1.2). V letih 2010 in 2011 je razdolževanje temeljilo predvsem na izstopih s trga (stečajni ali prevzeti podjetji). Od leta 2012 se finančne obveznosti poslujočih podjetij zmanjšujejo (za 0,4 milijarde v letu 2012 in dodatne 0,5 milijarde EUR v letu 2013)⁽¹²⁾. Po najnovjših podatkih naj bi se zmanjšanje finančnih obveznosti poslovno vzdržnih podjetij v letu 2014 še pospeševalo. Kljub temu se stopnje dobička od padca med krizo še niso izboljšale. To

⁽¹¹⁾ Razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja predstavlja stopnjo dolga glede na zmogljivost denarnega toka podjetja za odplačevanje dolgov. Razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja je opredeljeno kot skupni finančni dolg brez denarnih sredstev in njihovih ustreznikov v bilanci stanja, deljen z dobičkom pred obrestmi, davki in amortizacijo. Podjetja so opredeljena kot „močno zadolžena“, če je njihovo razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja nad 5, kar je splošno sprejeti prag kreditnega tveganja.

⁽¹²⁾ V skladu z analizo Urada za makroekonomske analize in razvoj (UMAR), ki temelji na podatkih Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES).

je mogoče opaziti tudi pri dobičkonosnosti poslovanja (dobiček pred obrestmi, davki in amortizacijo – delež EBITDA v čistih prihodkih od prodaje⁽¹³⁾), kar pomeni, da si zmogljivost podjetniškega sektorja za ustvarjanje denarnih tokov in odplačevanje dolgov še ni v celoti opomogla. To je razvidno tudi iz stopenj čistega dobička, ki so še vedno omejene zaradi visokih stroškov servisiranja dolga (graf 2.1.13).

Graf 2.1.12: Zadolženost podjetniškega sektorja

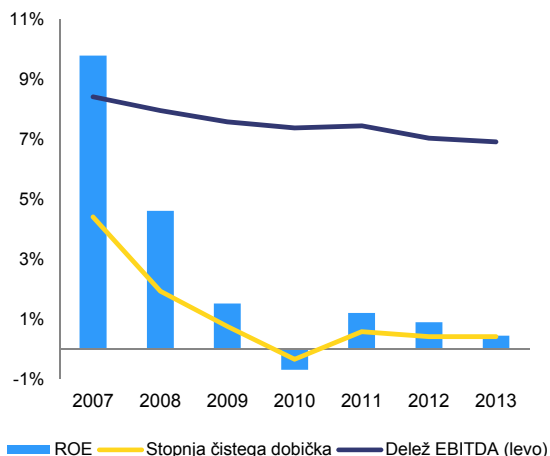

Vir: AJPES, Evropska komisija.

⁽¹³⁾ Delež EBITDA v čistih prihodkih od prodaje se izračuna kot EBITDA, deljena s prihodki. To je običajni približek za denarni tok in kaže zmogljivost družbe za odplačevanje dolgov.

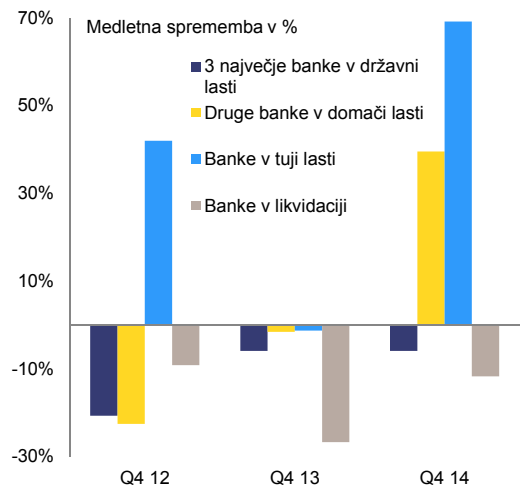

Graf 2.1.13: Zmožljivost denarnega toka za servisiranje dolgov in dobičkonosnost podjetniškega sektorja

Vir: Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES), Evropska komisija.

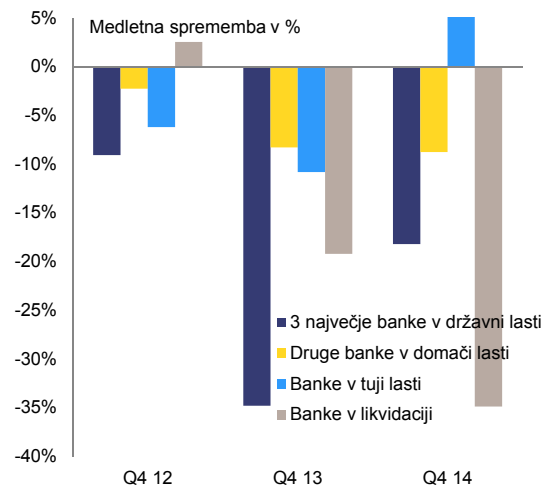
Graf 2.1.15: Kreditna rast – tuja posojila

SID banka ni zajeta.

Vir: Banka Slovenije.

Graf 2.1.14: Kreditna rast – posojila podjetjem (tudi MSP)

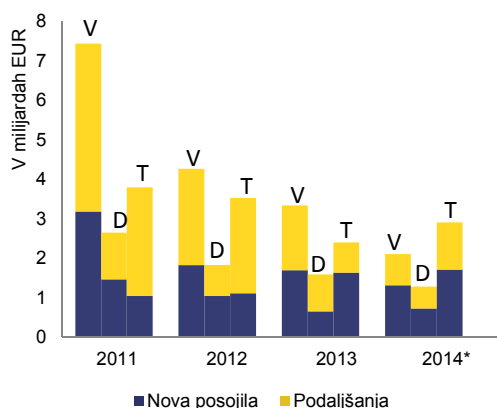
Vir: Banka Slovenije.

Povečanje konkurence in pomanjkanje povpraševanja po kakovostnih kreditih je še posebej vplivalo na tri največje banke v državni lasti. Medtem ko banke v državni lasti zavezujejo zaveze, ki izhajajo iz prestrukturiranja z državno pomočjo (tj. minimalna donosnost lastniškega kapitala (ROE) za nova posojila, največje razmerje med stroški in prihodki), so banke v tuji lasti bolj fleksibilne. Zaradi nove politike obvladovanja tveganj, ki so jo sprejele banke v državni lasti, lahko strankam z bonitetno oceno nižjo od B posojila v praksi zagotovijo le, če so dobro zavarovana s premoženjem ali z jamstvom (npr. s strani druge banke, matičnega podjetja, hčerinskega podjetja ali države). SID banka (Slovenska izvozna in razvojna banka) je uvedla različne posojilne podpore sheme za povečanje posojanja MSP, vendar se zdi, da le malo podjetij izpolnjuje merila, tako da so sredstva v veliki meri neizkoriščena (oddelek 2.3).

V primeru bank v državni lasti se je posojanje osredotočilo na podaljševanje posojil v povezavi s prestrukturiranjem, dajanje novih posojil pa je manjše kot pri bankah v tuji lasti (graf 2.1.16). Eden od razlogov je lahko tudi osredotočenost bank v domači lasti na tekoče prestrukturiranje in zmanjšanje obsega slabih posojil podjetniškega sektorja, ki zahteva veliko sredstev. Del „novih posojil“ bank v tuji lasti ni usmerjen v lokalno gospodarstvo, ampak je

povezan z zmanjševanjem posojil znotraj skupin s strani matičnih institucij (graf 2.1.15).

Graf 2.1.16: Nova posojila v primerjavi s podaljšanimi

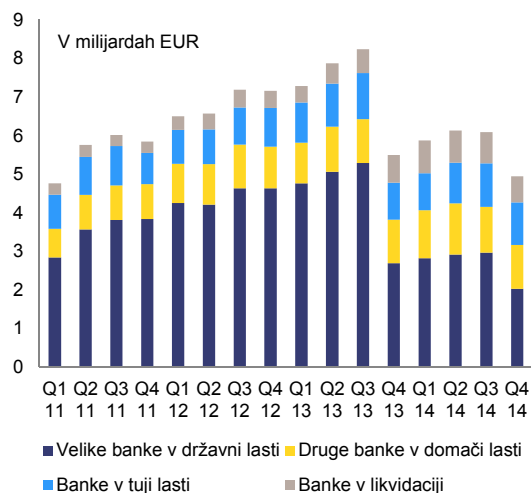

V – velike banke v državni lasti, D – druge domače banke, T – banke v tuji lasti
SID banka ni zajeta.
Vir: Banka Slovenije.

Kljub prenosom slabih posojil z bank na DUTB ostaja njihova raven visoka glede na raven pred krizo. Novembra 2014 sta se obseg in raven slabih posojil v bančnem sistemu zmanjšala na 5,1 milijarde EUR zaradi prenosa slabih posojil na DUTB in trenutno predstavljata 13,1 % na podlagi podatkov Banke Slovenije. Kljub temu imajo velike banke v državni lasti sistematično višje deleže slabih posojil kot banke v tuji lasti, čeprav so prve posojila prenesle na DUTB (graf 2.1.18). Vztrajno visoka raven slabih posojil v domačih bankah (graf 2.1.17) je posledica selektivnega in le delnega prenosa slabih posojil na DUTB, upadanja kakovosti portfelja domačih posojil, uvedbe strožjih opredelitev slabih posojil (v skladu s smernicami EBA) in slabe kakovosti sredstev v portfeljih neposrednih tujih posojil (ki niso bila prenesena na DUTB). Povečana prizadevanja za prestrukturiranje ne bodo takoj vplivala na slaba posojila, saj se bodo ključni kazalniki kreditnega tveganja prilagodili šele po izvedbi operativnega prestrukturiranja, za to pa je potreben čas. Poleg tega morajo biti prestrukturirana posojila še vsaj leto dni po končanem prestrukturiranju razvrščena kot slaba posojila. Na deleže slabih posojil na ravni celotnega sistema sta vplivala tudi zmanjšanje novega posojanja in posledično

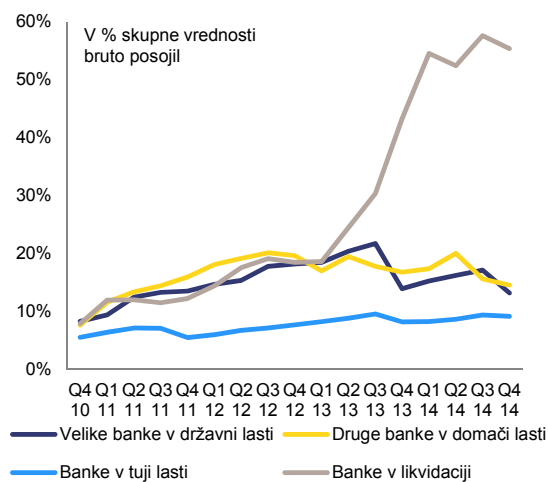
zmanjšanje stanja posojil, predvsem pri bankah, ki so v procesu nadzorovane likvidacije.

Graf 2.1.17: Slaba posojila po vrstah bank

4. četrtoletje 2014 zajema podatke do novembra 2014.
Vir: Banka Slovenije.

Graf 2.1.18: Deleži slabih posojil po vrstah bank

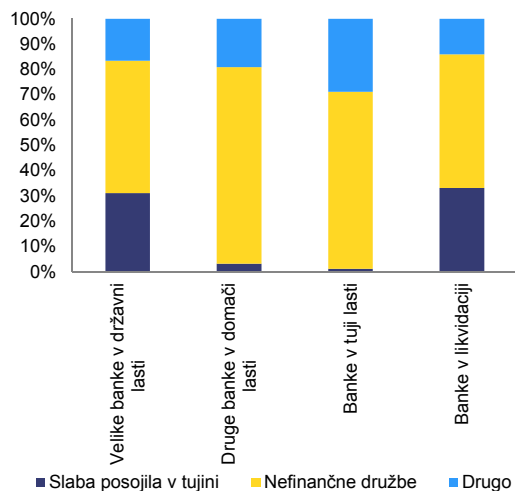
4. četrtoletje 2014 zajema podatke do novembra 2014.
Vir: Banka Slovenije.

Večina slabih posojil je skoncentriranih v portfelju posojil domačim podjetjem. Samo v bankah v državni lasti in bankah v procesu likvidacije je delež slabih posojil tujim podjetjem še vedno nad 30 % (graf 2.1.19). Slaba posojila tujim podjetjem niso bila prenesena na DUTB in predstavljajo približno 22 % skupnega preostalega

stanja slabih posojil v vseh bankah. Sestavljajo jih predvsem posojila podjetjem zunaj Slovenije (večinoma v državah bivše Jugoslavije, Bolgariji, Romuniji) in posojila hčerinskim družbam domačih bank v državah bivše Jugoslavije, Bolgariji in Romuniji. Slaba posojila tujim podjetjem se razlikujejo po sektorjih in velikosti ter pogosto temeljijo na dvostranskih sporazumih. Sistematična rešitev za prestrukturiranje teh raznolikih izpostavljenosti bi bila zato velik izziv in bi zahtevala veliko virov.

Količniki kritja blizu 60 % krepijo zmogljivosti bank za obvladovanje določenih izgub v portfeljih slabih posojil. Razmeroma visoki količniki kritja kažejo, da so preostala stanja slabih posojil bolje pokrita z rezervacijami kot v zadnjih treh letih in bi morala zato pomeniti manjše neposredno tveganje za solventnost bank (graf 2.1.20). Velike banke v državni lasti poročajo o najvišjih količnikih kritja, kar je predvsem posledica nadzornih ukrepov, ki jih je sprejela Banka Slovenije.

Graf 2.1.19: **Struktura slabih posojil po bankah (3. četrletje 2014)**

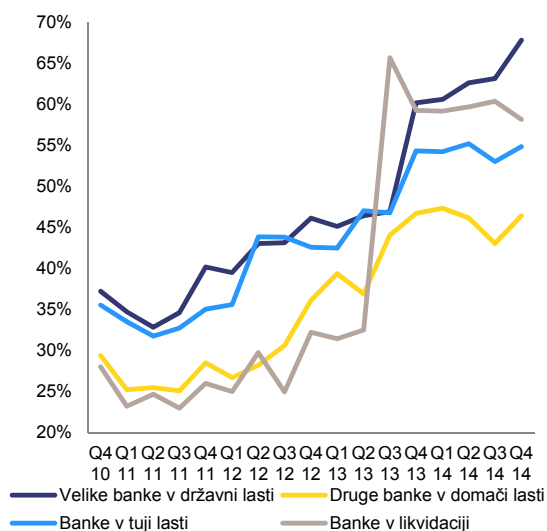

Vir: Banka Slovenije.

Hitro prestrukturiranje in zmanjšanje obsega slabih posojil je ključno za okrepitev dolgoročne dobičkonosnosti in sposobnosti preživetja slovenskega bančnega sistema, spodbujanje naložb, krepitev domačega povpraševanja in podpiranje gospodarske rasti. Okrepljeno sodelovanje med različnimi deležniki, razpoložljivost financiranja obratnega kapitala in

svež lastniški kapital za družbe v procesu prestrukturiranja so zlasti koristni za pospešitev prestrukturiranja in zmanjšanja obsega slabih posojil. DUTB in večje domače banke pri prestrukturiranju uporabljajo dolgoročni pristop na podlagi vrednosti. Manjše banke v domači lasti, ki so v postopku nadzorovane likvidacije (Factor banka in Probanka), ter nekatere banke v tuji lasti, ki so začele zmanjševati svojo izpostavljenost na slovenskem trgu, imajo krajši časovni horizont in si prizadevajo za hiter izstop. To lahko pomeni izzive pri pogajanjih o načrtih za prestrukturiranje podjetij. DUTB nima posojilnih zmogljivosti in domače banke niso pripravljene ali ne morejo zagotoviti obratnega kapitala za podjetja v procesu prestrukturiranja, saj jih omejujejo strožje politike glede posojanja in obvladovanja tveganj. Dodatno bi se lahko razvilo alternativne vire financiranja, kot so finančni instrumenti, zavarovani z zastavo premoženja, ali podjetniške obveznice (oddelek 3.3). Za podporo razdolževanju mora biti na voljo svež lastniški kapital. Zamenjave terjatev v lastniške deleže, ki jih izvaja DUTB, bodo še povečale raven državnega lastništva v gospodarstvu. Alternativna rešitev bi lahko bile zasebne strukturne rešitve, kot so subjekti s posebnim namenom. Naloge nedavno ustanovljene delovne skupine za prestrukturiranje podjetij so spremljanje in usklajevanje celotnega procesa prestrukturiranja ter zagotavljanje potrebnih navodil in iskanje rešitev za odprta vprašanja.

Graf 2.1.20: Količniki kritja po vrstah bank

4. četrtno leto 2014 zajema podatke do novembra 2014.

Vir: Banka Slovenije.

Okrepitev dolgoročne dobičkonosnosti in zmanjšanje obsega slabih posojil v podjetniškem sektorju sta ključna za nadaljnjo stabilizacijo bančnega sektorja.

Tekoče prestrukturiranje in racionalizacija velikih bank v državni lasti nudita priložnost za trajnostno zmanjšanje stroškovne osnove. Poleg tega morda obstajajo možnosti za povečanje neobrestnih prihodkov bank. Makrobonitetni ukrepi, ki jih je uvedla Banka Slovenije (okvir 2.1.1), naj bi izboljšali kakovost posojilne dejavnosti, čeprav je za oceno njihovega učinka še prezgodaj. Hitro prestrukturiranje podjetniškega sektorja z učinkovito uporabo vseh obstoječih instrumentov, kot sta DUTB in nova zakonodaja o insolventnosti, bi lahko spodbudilo ponovno povečanje zmogljivosti denarnega toka v podjetniškem sektorju, ki je pomemben predpogoj za povečanje dobičkonosnosti bank.

Nadaljnja konsolidacija in okrepljeno korporativno upravljanje bančnega sektorja se lahko olajšata z nadaljevanjem procesa privatizacije. V Sloveniji je bil delež bank v državni lasti ali pod državnim nadzorom visok in se je zaradi prestrukturiranja bančnega sektorja po krizi še povečal. Več kot 60 % sredstev slovenskih bank je v rokah bank v državni lasti. Zaradi slabega korporativnega upravljanja in vzajemne povezanosti z drugimi podjetji v državni lasti ali pod državnim nadzorom so slovenske banke v

državni lasti med krizo utrpeli precejšnje izgube in sistematično višje deleže slabih posojil v primerjavi s primerljivimi bankami v tuji lasti (graf 2.1.18). Sanacija bančnega sektorja je imela za Slovenijo pomembne fiskalne posledice, ki so od leta 2007 do danes znašale 5,7 milijarde EUR (oddelek 2.2). Večina teh državnih intervencij so bile kapitalske injekcije, ki so pokrile pretekle izgube z neposrednim negativnim učinkom na javni dolg in primanjkljaj (pribl. 4 milijarde EUR), preostali del pa je bil vezan na ustanovitev DUTB⁽¹⁴⁾ (1,7 milijarde EUR v lastniškem kapitalu in obveznicah). Čeprav se je upravljanje tveganja v bankah v državni lasti v zadnjem letu izboljšalo, država nima takšne strukture spodbud, ekonomije obsega in strokovnega znanja (npr. modeliranje tveganj, IT, zbiranje podatkov), kot jih lahko svojim hčerinskim družbam ponudi velika mednarodna skupina. Slovenija se je zavezala, da bo zmanjšala delež državnega lastništva v bančnem sektorju. Nadaljnji napredek na tem področju bi še dodatno pripomogel k prekinitvi negativne povratne zanke med javnim dolgom in bančnim sistemom.

⁽¹⁴⁾ DUTB je uvrščena v sektor države, saj je v skladu z obravnavo Eurostata subjekt v 100-odstotni lasti države brez avtonomije odločanja.

Okvir 2.1.2: Struktura dolžniških podjetij, odgovornih za slaba posojila
Podjetja, odgovorna za slaba posojila, je mogoče razvrstiti v tri kategorije:

Prvo kategorijo sestavljajo gradbena in infrastrukturna podjetja, pri katerih je raven stečajev že dosegla vrh in je večina neučinkovitih podjetij že izstopila s trga. Večina teh izpostavljenosti je bila prenesena na DUTB in banke so že pripoznale velik delež izgub. DUTB mora uveljaviti zavarovanja s premoženjem za ta podjetja, iztržiti, kar lahko, in dokončati postopke v zvezi z insolventnostjo. Vrednost, ki jo bo izterjala DUTB in posledično država, bo v glavnem odvisna od tega, kako učinkovito bodo deležniki in sodišča izvedli postopke v zvezi z insolventnostjo.

Drugo kategorijo predstavljajo visoko zadolženi finančni holdingi, podjetja, v katerih so bili izvedeni menedžerski odkupi, in druga visoko zadolžena srednja in velika slovenska podjetja. Med slednjimi jih je nekaj (do 100), ki imajo visoko vrednost in so gospodarsko pomembna (poglobljen pregled iz leta 2014: približno 90 % prenosa dolga je skoncentriranega v le nekaj podjetjih) ter so večinoma odvisna od domačega povpraševanja, izjemoma pa tudi nekaj izvoznikov v državni lasti ali pod državnim nadzorom (npr. Cimos, Elan). V več primerih so ta podjetja porabila relativno visoke zneske dolžniškega financiranja (ali pa izključno takšno financiranje) za pridobitev deležev v različnih podjetjih in ta dolg uvrstila v bilance stanja pridobljenih podjetij. Hčerinska podjetja so večinoma usmerjena na domači trg in številna med njimi imajo morda uspešne osnovne dejavnosti. Veliko izpostavljenosti v tej kategoriji (tako holdingi kot velika podjetja) je bilo prenesenih na DUTB, čeprav so nekatere ostale v bankah, ker niso izpolnjevale meril za prenos. DUTB in delovna skupina za prestrukturiranje podjetij bi se morali osredotočiti na hitro finančno in operativno prestrukturiranje poslovno vzdržnih podjetij, kar bo ključnega pomena za oživitev naložb in domačega povpraševanja v Sloveniji.

Tretja kategorija zajema slaba posojila drugih večjih podjetij in MSP z zdravimi osnovnimi dejavnostmi, ki pa so v letih razcveta razširila svoje dejavnosti na sekundarna področja, kot so nepremičnine in turizem. Ta kategorija vključuje tudi dobavitelje podjetij v drugi kategoriji, ki jih je prizadelo zmanjšanje naročil. Nekatere izpostavljenosti v tej kategoriji so bile prenesene na DUTB, vendar jih je večina še vedno v bilancah stanja bank, ker niso izpolnjevale meril za prenos (npr. izpostavljenosti so bile premajhne ali pa so bile še vedno donosne) ali pa so v bankah, ki (še) niso prenesle sredstev na DUTB. Zaradi njihovega obsega se prestrukturiranje številnih od teh podjetij še ni začelo in mora imeti prednost pri tekočih prizadevanjih za prestrukturiranje. Tukaj je treba opraviti več dela kot v primeru velikih podjetij in holdingov, zato bo to zelo verjetno še naprej zahtevalo znatno porabo upravljaljskih virov v bankah.

2.2. UČINKOVITOST IN STROŠKI PODJETIJ V DRŽAVNI LASTI ALI POD DRŽAVNIM NADZOROM TER NJIHOV VPLIV NA NALOŽBENO IN POSLOVNO OKOLJE

Vpletenost države v gospodarstvo je še vedno velika ter je imela od začetka krize znatne fiskalne in gospodarske posledice za Slovenijo v vrednosti več kot 13 milijard EUR. Država je največji delodajalec, upravljavec premoženja in podjetniški dolžnik v Sloveniji. Podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom⁽¹⁵⁾ zaposlujejo petino zaposlenih v nefinančnih podjetjih in imajo v lasti približno tretjino vseh sredstev podjetij in skupnega neporavnane dolga podjetij. V obdobju od leta 2007 do 2013 so podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom poslovala znatno slabše od podobnih podjetij v zasebni lasti, kar zadeva produktivnost in dobičkonosnost na nacionalni ravni in na ravni primerljivih držav. Prelivanje negativnih učinkov velike vpletenosti države v gospodarstvo in neučinkovito korporativno upravljanje podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom vodita do neustreznega razporejanja virov, škodujeta poslovnemu okolju in ovirata zasebne naložbe in rast. Zato je podjetniški sektor še vedno premalo kapitaliziran in reševanje slabih posojil napreduje počasi, kar posledično upočasnjuje tudi okrevanje bančnega sektorja. V tem oddelku sta analizirana zapletena mreža bank, zavarovalnic in nefinančnih družb v državni lasti ter njen učinek na slovensko gospodarstvo.

Pomen podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v slovenskem gospodarstvu

Zapletena mreža bank, nefinančnih podjetij, zavarovalnic in naložbenih skladov v neposredni ali posredni lasti države še naprej negativno vpliva na gospodarstvo. Ob koncu leta 2014 je bilo za 642 podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom ugotovljeno, da so povezana z državo prek zapletene strukture navzkrižnega lastništva. Država izvaja nadzor na več načinov. Večina teh 642 podjetij (62 % v smislu knjigovodske vrednosti sredstev) je pod neposrednim nadzorom Republike Slovenije prek enotnega organa, Slovenskega državnega holdinga (SDH), ali pod navidezno neposrednim nadzorom prek občin ali različnih skladov za upravljanje državnega premoženja (KAD, PDP, DSU, Modra

zavarovalnica)⁽¹⁶⁾. SDH je bil ustanovljen nedavno (2014) z namenom konsolidacije in upravljanja vsega državnega premoženja v okviru ene same strukture in omogočanja privatizacije dela tega premoženja. Nadaljnjih 32 % teh podjetij država posredno nadzira prek DUTB, bank, zavarovalnic in drugih finančnih družb, ki so vse v celoti in neposredno v lasti Republike Slovenije. Vpliv države v tej kategoriji posrednega lastništva se bo kljub tekočemu prestrukturiranju podjetij verjetno še povečal zaradi zamenjav terjatev v lastniške deleže v bankah in DUTB. Preostalih 6 % podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom država nadzira prek drugih podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in njihovih hčerinskih družb (tabela 2.2.1).

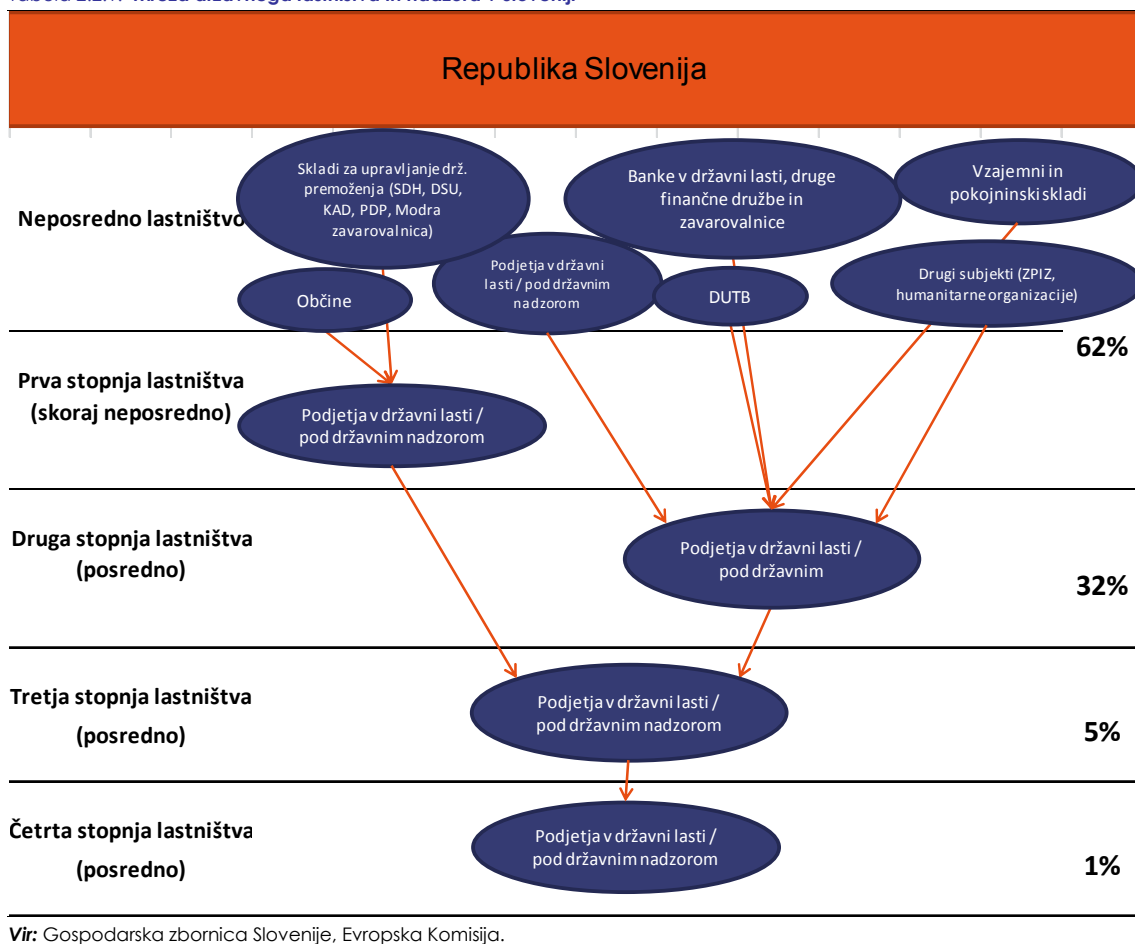
Država je največji delodajalec, upravljavec premoženja in podjetniški dolžnik v Sloveniji. Čeprav podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom predstavljajo samo 1 % skupnega števila podjetij v Sloveniji, so zelo pomembna z gospodarskega vidika⁽¹⁷⁾ in večja v primerjavi s primerljivimi podjetji v zasebni lasti (tabela 2.2.2). Podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom predstavljajo tretjino sredstev, četrtno dodane vrednosti, več kot 40 % vrednosti lastniškega kapitala in tretjino finančnih dolžniških obveznosti nefinančnih podjetij. Podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom so zlasti močna ne samo v sektorjih prometa, energetike in gospodarskih javnih služb, ampak tudi v drugih sektorjih, kjer je v primerljivih državah vpletenost države manj izrazita (graf 2.2.1), kot so osnovne življenjske potrebščine, kemična industrija, predelovalna

⁽¹⁵⁾ Podjetja v državni lasti so opredeljena kot podjetja, v katerih ima država večinski delež (50 % + 1). Podjetja pod državnim nadzorom so opredeljena kot podjetja, v katerih ima država vsaj kontrolni delež (25 % + 1).

⁽¹⁶⁾ Pred ustanovitvijo SDH so premoženje v neposredni lastni Republike Slovenije upravljale različne družbe za upravljanje premoženja, med katerimi je bila zadnja Agencija za upravljanje kapitalskih naložb (AUKN), ustanovljena v okviru pristopa Slovenije k OECD leta 2010. Poleg AUKN so imeli v lasti državno premoženje in ga upravljali tudi drugi državni skladi, kot so KAD (Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja), SOD (Slovenska odškodninska družba), PDP (Posebna družba za podjetniško svetovanje) in DSU (bivša Slovenska razvojna družba). Vendar sta se lastništvo in upravljanje državnega premoženja od ustanovitve SDH znatno konsolidirala, saj je SDH postopno prevzel vse prejšnje državne sklade ali se združil z njimi, razen KAD-a, ki je ostal neodvisen.

⁽¹⁷⁾ Pomembnost podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom je določena glede na prodajo, sredstva, lastniški kapital, dobiček, izgubo, finančni dolg in število zaposlenih.

Tabela 2.2.1: Mreža državnega lastništva in nadzora v Sloveniji

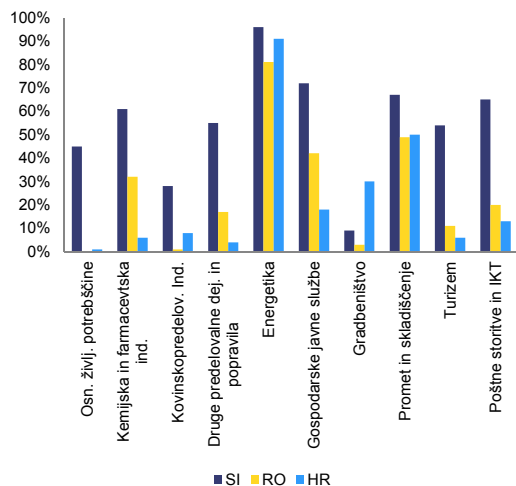

industrija, turizem in prostočasne dejavnosti⁽¹⁸⁾. Država je največji nosilec dolga podjetij v Sloveniji s prevladujočim lastništvom v bančnem sistemu (neposredna lastnica več kot 60 % bančnih sredstev konec leta 2013). Poleg tega država

upravlja 88 % pokojninskih sredstev in 60 % vseh zavarovalnih obveznosti. V različnih primerih je država hkrati prisotna kot lastnica lastniškega kapitala in nosilka dolga. Navzkrižje interesov med obema vlogama zlasti v podjetjih v težavah zahteva usklajevanje, da se lahko čim bolj zmanjšajo tveganja in čim bolj poveča donos za državo.

⁽¹⁸⁾ V vseh grafih so opredelitve sektorjev v skladu s klasifikacijo NACE Rev. 2, npr. proizvodnja osnovnih življenjskih potrebščin (hrana, tobak, tekstil, les in pluta, papir, tiskanje itd.); druga proizvodnja (nakit, glasbila, športna oprema, igrače in rekviziti za igre in zabavo, medicinski instrumenti, naprave in pripomočki); druge dejavnosti (pravne in računovodske dejavnosti, podjetniško in poslovno svetovanje, arhitekturna in urbanistična dejavnost, inženirske dejavnosti, znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost); materiali – proizvodnja materialov (proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas, nekovinskih mineralnih izdelkov, osnovnih kovin); IKT – informacijske in komunikacijske tehnologije; trajno blago – proizvodnja trajnega blaga (proizvodnja kovinskih izdelkov, električnih naprav, strojev, motornih vozil, prikolic, druge prevozne opreme); kemikalije in farmacevtski izdelki – proizvodnja kemikalij in farmacevtskih izdelkov (koks in naftnih derivatov, kemikalij in kemičnih izdelkov, osnovnih farmacevtskih izdelkov).

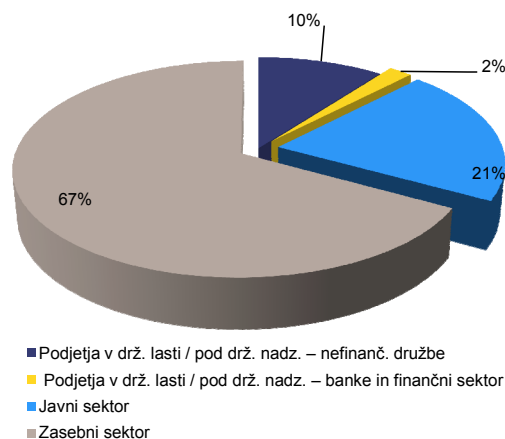
Graf 2.2.1: **Delež družb v državni lasti ali pod državnim nadzorom glede na dodano vrednost po sektorjih (kot % skupne dodane vrednosti po sektorjih), 2013**

Vir: Podatkovna zbirka Orbis in izračuni Evropske komisije.

Država zaposluje tretjino delovne sile v Sloveniji. Podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom zaposlujejo petino (19 %) vseh zaposlenih v nefinančnih podjetjih (okoli 80 000) in približno dodatnih 15 000 v finančnem sektorju. Skupaj s 160 000 zaposlenimi v javnem sektorju to znaša 33 % (približno 255 000) vseh zaposlenih v Sloveniji (graf 2.2.2).

Graf 2.2.2: **Zaposlenost v letu 2013 – javna, zasebna podjetja in podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom**

Opombe: Podatki o zaposlovanju v podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom vključujejo skupno število zaposlenih v teh podjetjih brez uporabe deleža, ki ustreza deležu državnega lastništva.

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES), izračuni Evropske komisije.

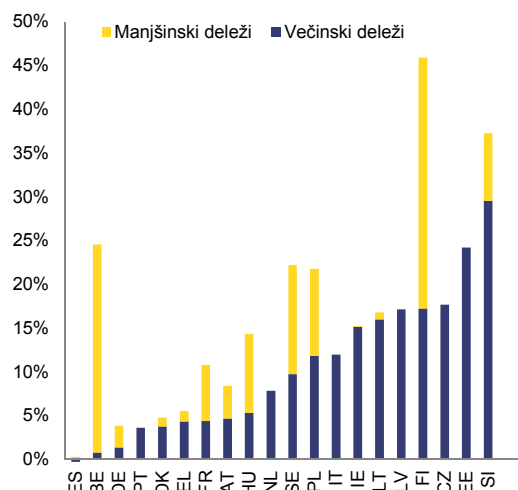
Tabela 2.2.2: Relativna pomembnost podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom (koš % vseh nefinančnih podjetij)

Številka sektorja	Ime sektorja	Število podjetij v državni lasti	Neto prodaja	Sredstva	Zaposleni	EBITDA	Čisti dobiček	Čista izguba	Lastniški kapital	Finančni dolg	Razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja
1	KMETIJSTVO	0,7%	1,9%	1,9%	4,5%	1,2%	0,8%	1,4%	1,5%	1,9%	12,7x
2	RUDARSTVO	8,5%	47,2%	49,2%	69,3%	n.p.	0,8%	88,5%	58,9%	37,1%	-20,8x
3	OSNOVNE ŽIVLIENSKE POTREBŠČINE	2,2%	25,8%	40,5%	27,6%	33,4%	7,3%	65,6%	36,7%	51,3%	9,8x
4	OBLAČILA IN IZDELKI IZ LESA	0,4%	1,9%	2,3%	4,3%	n.p.	0,5%	10,4%	1,9%	2,4%	-11,6x
5	IZDELKI IZ PAPIRJA IN TISKARSTVO	0,7%	9,4%	6,3%	13,3%	2,8%	0,6%	22,5%	2,1%	8,8%	11,8x
6	KEMIJSKA INDUSTRIJA	4,0%	39,7%	49,5%	41,9%	53,1%	50,9%	8,6%	58,8%	17,6%	0,4x
7	IZDELKI IZ GUME IN NEKOVINSKI IZDELKI	0,6%	6,7%	4,1%	3,7%	5,9%	4,8%	1,4%	3,7%	3,3%	3,2x
8	KOVINSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA	1,2%	22,8%	29,0%	18,5%	10,1%	1,3%	66,6%	21,0%	39,8%	14,2x
9	DRUGE RAZNOVRSTNE PREDELOVALNE DEJAVNOSTI IN POPRAVILA	1,1%	28,3%	25,8%	41,9%	11,7%	4,7%	59,4%	24,1%	27,5%	6,2x
10	ENERGETIKA	8,4%	85,6%	89,8%	91,0%	91,3%	92,0%	39,8%	95,9%	77,2%	3,0x
11	GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE: OSKRBA Z VODO, RAVNANJE Z ODPADKI	28,7%	60,6%	59,4%	72,9%	66,0%	55,8%	38,9%	59,5%	41,4%	1,9x
12	GRADBENIŠTVO	0,3%	5,3%	3,9%	4,1%	5,7%	3,8%	12,6%	5,0%	3,3%	7,1x
13	TRGOVINA NA DROBNO	0,2%	14,9%	13,8%	3,4%	11,9%	7,8%	5,7%	15,6%	14,7%	7,0x
14	PROMET IN SKLADIŠČENJE	1,1%	34,7%	75,8%	37,5%	60,0%	36,6%	14,8%	74,5%	84,5%	9,1x
15	TURIZEM	1,2%	33,3%	44,5%	32,4%	49,7%	21,7%	23,5%	56,2%	40,7%	7,7x
16	MEDIJI	1,5%	15,0%	7,1%	15,9%	41,4%	7,0%	3,6%	9,2%	5,2%	2,4x
17	POŠTNE STORITVE IN IKT	0,9%	35,5%	49,2%	44,8%	43,7%	29,6%	70,2%	57,8%	45,5%	2,1x
18	FINANČNE IN ZAVAROVALNIŠKE DEJAVNOSTI	2,8%	35,6%	23,0%	15,7%	47,3%	18,9%	46,6%	22,2%	22,9%	-19,6x
19	NEPREMIČNINE	1,7%	11,2%	8,8%	17,8%	n.p.	4,6%	17,5%	20,3%	5,2%	-4,7x
20	STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI	0,6%	5,2%	19,2%	6,9%	10,4%	8,0%	4,2%	21,5%	19,2%	15,2x
21	DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI	0,6%	3,1%	8,4%	4,7%	7,8%	4,7%	0,0%	19,3%	3,6%	2,2x
22	DEJAVNOSTI JAVNE UPRAVE IN DRUGE SLUŽBE	0,6%	6,2%	12,3%	7,4%	8,1%	3,0%	4,9%	13,2%	13,5%	7,4x
	CELOTNO GOSPODARSTVO	0,9%	24,8%	34,2%	18,8%	32,2%	22,0%	28,8%	41,8%	32,1%	0,1x

Opomba: Tabela zajema samo 561 od skupaj 642 podjetij, ker niso zajete banke, finančne storitve, zavarovalnice in družbe za upravljanje premoženja (27), podjetja v postopku insolventnosti (27), novoustanovljena podjetja v letu 2014 (26) in še eno podjetje, za katerega ni bilo na voljo finančno poročilo. Pomembnost državnega lastništva v bančnem sektorju je opisana v oddelku 2.1.

Vir: Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES), Gospodarska zbornica Slovenije, Evropska komisija.

Graf 2.2.3: Knjigovodska vrednost lastniškega kapitala podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v Evropi (koš % BDP)

Vir: Podatki OECD o velikosti in sektorski porazdelitvi podjetij v državni lasti (leto 2012), izračuni Evropske komisije.

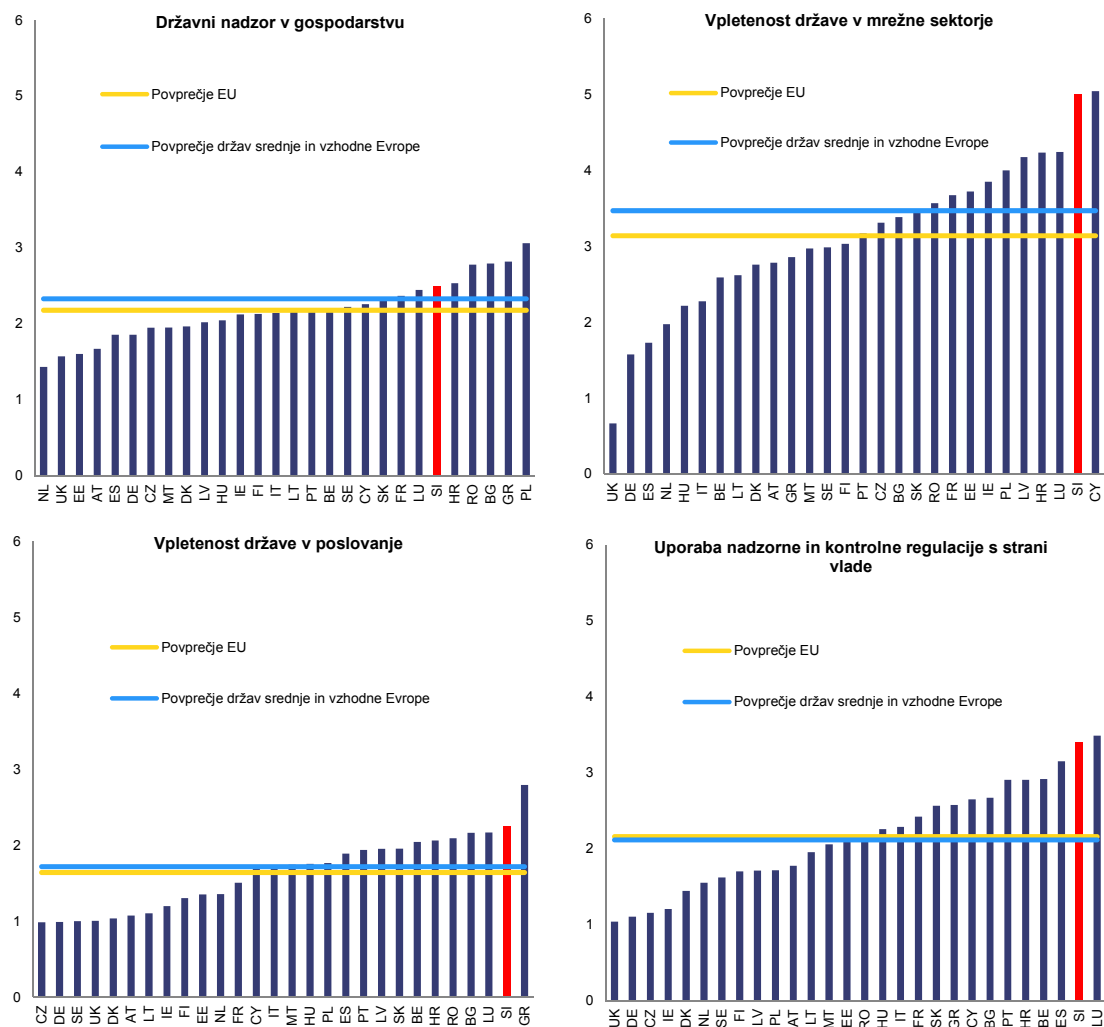
V Sloveniji je raven vpletenosti države v gospodarstvo med najvišjimi v Evropi. Knjigovodska vrednost lastniškega kapitala

podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v odnosu do BDP (graf 2.2.3) je najvišja v Evropi, če se upoštevajo podjetja, v katerih ima država večinski delež (več kot 50 %), in druga najvišja, če se upoštevajo tudi podjetja, v katerih ima država manjšinske deleže (med 10 % in 50 %), delež v smislu zaposlovanja pa je v obeh primerih tretji največji (graf 2.2.5). Glede na niz mehkih kazalnikov OECD⁽¹⁹⁾ je v Sloveniji obseg, v katerem ima država v lasti ali pod nadzorom podjetja ali je vpletena vanje, precej večji od povprečja v EU ali v z njo primerljivih državah srednje in vzhodne Evrope (graf 2.2.5), zlasti pri vpletenosti države v mrežne panoge (lastniški deleži v sektorjih elektrike, plina, železnic, prometa, zračnega prevoza ter poštinih in telekomunikacijskih storitev). Slovenija ima drugi najslabši rezultat na področju vpletenosti države v poslovanje (obseg in vrsta nadzora nad cenami in njihove regulacije) in uporabe nadzorne in kontrolne regulacije s strani vlade (obseg, v katerem vlada uporablja pravno ureditev, ki temelji

⁽¹⁹⁾ Kazalniki OECD za regulacijo proizvodnih trgov (leto 2013):

<http://www.oecd.org/economy/growth/indicatorsofproductmarketregulationhomepage.htm#Sources>

Graf 2.2.4: Kazalniki OECD za regulacijo proizvodnih trgov (leto 2013)

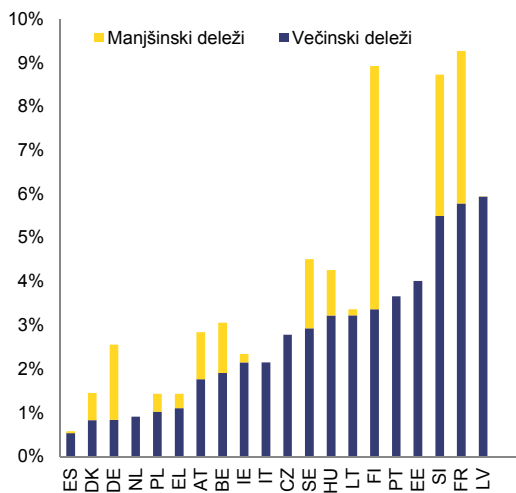

Vir: Kazalniki OECD za regulacijo proizvodnih trgov (leto 2013).

Grafi kažejo različne kazalnike (pomen je opisan v naslovu grafa) na lestvici od 0 – najmanj restriktivna vpletenost/nadzor, do 6 – najbolj restriktivna vpletenost/nadzor države.

na prisili namesto na spodbudah, na splošno in v posameznih sektorjih, kot so cestni tovorni promet, maloprodaja, zračni prevoz, železnice, poklicne storitve). Poleg tega se zdi, da so v primerjavi s primerljivimi državami izkrivljena tudi načela prostega trga, kot so liberalizacija cen in postopki odločanja na področju konkurence, ki temeljijo na spodbudah.

Graf 2.2.5: Zaposlenost v podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom v Evropi (kot % vseh zaposlenih)

Vir: Podatki OECD o velikosti in sektorski porazdelitvi podjetij v državni lasti (leto 2012), izračuni Evropske komisije.

Finančna uspešnost in produktivnost podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom⁽²⁰⁾

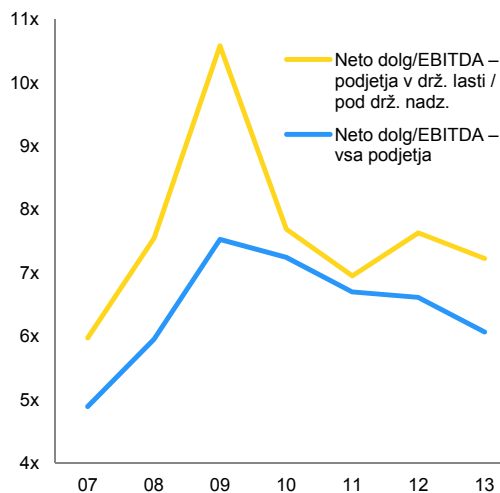
V Sloveniji so podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom še vedno močno zadolžena in številna se soočajo s tveganjem, da ne bodo več sposobna izpolnjevati finančnih obveznosti. Zadolženost podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom je bila višja od zadolženosti vseh podjetij od začetka krize (graf 2.2.6). Na podlagi agregatnih podatkov je razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja⁽²¹⁾ pri podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom leta 2013 znašalo 7,2, kar je višje od povprečja 6,1 za vsa podjetja. Pomembnejše razlike v zadolženosti pri podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom se pojavljajo na sektorski ravni. V 14 od 22 sektorjev so podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom močno zadolžena (tabela 2.2.2). Zlasti so izpostavljena podjetja v rudarskem sektorju, sektorju oblačil in proizvodnje lesa ter sektorju nepremičninskih in finančnih storitev⁽²²⁾, saj je njihov dobiček iz poslovanja⁽²³⁾ že daljše obdobje negativen in se zato soočajo s tveganjem, da ne bodo mogla izpolnjevati svojih obveznosti.

⁽²⁰⁾ Uspešnost bančnega in finančnega sektorja je analizirana posebej v oddelku 2.1, saj so njuni kazalniki uspešnosti drugačni od kazalnikov uspešnosti za nefinančna podjetja. Primerjava uspešnosti (dobičkonosnost in zadolženost) z nacionalnimi in regionalnimi primerljivimi podjetji temelji na preprostem regresijskem modelu glede na leto, dejavnost in vrsto lastništva (podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom, zasebna domača podjetja in zasebna tujca podjetja). Finančna uspešnost in produktivnost v energetskem in prometnem sektorju ter sektorju javnih gospodarskih služb se analizirata le glede na primerljiva podjetja v regiji, saj so ti sektorji naravni monopoli in v njih tako v Sloveniji kot v drugih državah prevladujejo podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom. Zato primerjava s tujimi podjetji in primerljivimi nacionalnimi podjetji v zasebni lasti ni relevantna.

⁽²¹⁾ Razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja pomeni višino dolga glede na zmogljivost denarnega toka podjetja za odplačevanje dolga. Izračunano je kot skupni finančni dolg brez denarnih sredstev in njihovih ustreznikov v bilanci stanja, deljen z dobičkom pred obrestmi, davki in amortizacijo (EBITDA). Podjetja so opredeljena kot „močno zadolžena“, če je njihovo razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja nad 5, kar je splošno sprejeti prag kreditnega tveganja.

nadzorom leta 2013 znašalo 7,2, kar je višje od povprečja 6,1 za vsa podjetja. Pomembnejše razlike v zadolženosti pri podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom se pojavljajo na sektorski ravni. V 14 od 22 sektorjev so podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom močno zadolžena (tabela 2.2.2). Zlasti so izpostavljena podjetja v rudarskem sektorju, sektorju oblačil in proizvodnje lesa ter sektorju nepremičninskih in finančnih storitev⁽²²⁾, saj je njihov dobiček iz poslovanja⁽²³⁾ že daljše obdobje negativen in se zato soočajo s tveganjem, da ne bodo mogla izpolnjevati svojih obveznosti.

Graf 2.2.6: Razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja pri podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom in vseh nefinančnih podjetjih (razen energetskega sektorja in sektorja gospodarskih javnih služb)

Vir: Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES), izračuni Gospodarske zbornice Slovenije.

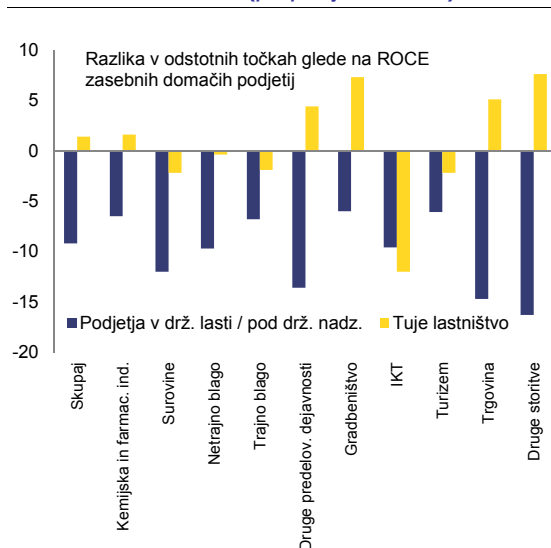
Na podlagi agregatnih podatkov po dejavnostih iz računovodskih izkazov družb so podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom v nekaterih sektorjih v letu 2013 ustvarila neto izgube. Podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom so v povprečju poročala o slabših

⁽²²⁾ V sektorju finančnih storitev niso zajete banke in zavarovalnice, ampak samo druge finančne storitve, kot so naložbeni skladi in lizinske družbe. Ta kategorija vključuje tudi večino finančnih holdingov, ki so investirali v podjetja z uporabo finančnega vzvoda (dolga) in majhnega deleža lastnega kapitala.

⁽²³⁾ Dobiček iz poslovanja, ki je predstavljen v izkazu poslovnega izida kot dobiček pred obrestmi, davki in amortizacijo (EBITDA), je splošno sprejet približek za zmogljivost denarnega toka podjetja.

finančnih rezultatih, predvsem zaradi višjih neto finančnih izgub, ki so bile posledica oslavitve njihovih neključnih sredstev (npr. deležev v neključnih hčerinskih družbah). Največ bruto izgub je nastalo v finančnih storitvah in v kovinskopredelovalni industriji ter so predstavljale 64 % celotne izgube, ki so jo ustvarila podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom. Bruto dobički so bili ustvarjeni predvsem v energetiki, kemični industriji ter prometnem in skladiščnem sektorju (70 % celotnega dobička podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom).

Graf 2.2.7: **Dobičkonosnost (ROCE) podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetij v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (povprečje 2004–2013)**

Vir: Podatkovna zbirka Orbis in izračuni Evropske komisije.

Podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom so v primerjavi s primerljivimi podjetji v zasebni lasti v Sloveniji in drugih državah srednje in vzhodne Evrope manj učinkovita pri uporabi svojih sredstev (vloženega kapitala). Leta 2013 je bila dobičkonosnost podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v smislu donosnosti lastniškega kapitala (ROE)⁽²⁴⁾ in donosnosti vloženega kapitala (ROCE)⁽²⁵⁾ nižja od

dobičkonosnosti njihovih zasebnih konkurentov, in sicer tako domačih kot tujih. Če za referenčno merilo vzamemo dobičkonosnost domačih podjetij v zasebni lasti v Sloveniji, podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom poslujejo slabše, podjetja v tuji lasti pa bolje v nekaterih sektorjih (grafa 2.2.7 in 2.2.8). Slovenska podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom tudi v primerjavi s podjetji v državni lasti ali pod državnim nadzorom v večini drugih držav srednje in vzhodne Evrope na ravni panoge poslujejo slabše, in sicer v vseh sektorjih, razen v sektorju energetike (graf 2.2.8).

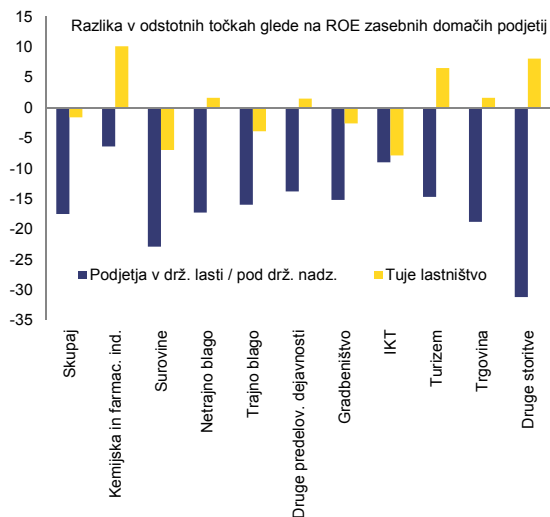
Podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom so med podjetji z najvišjo stopnjo zadolženosti v primerjavi s primerljivimi podjetji v Sloveniji in drugih državah srednje in vzhodne Evrope. Podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom so bolj zadolžena od primerljivih podjetij v zasebni lasti v skoraj vseh sektorjih, razen v kemičnem in farmacevtskem sektorju. Podjetja v tuji lasti pa so v vseh pregledanih sektorjih manj zadolžena od domačih podjetij v zasebni lasti v Sloveniji (graf 2.2.9). Na podlagi podatkov na ravni dejavnosti se zdijo slovenska podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom bolj zadolžena kot podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom v večini drugih držav srednje in vzhodne Evrope (graf 2.2.9).

kapitala delničarjev in dolžniških obveznosti). ROCE je merilo dobičkonosnosti podjetja in njegove učinkovitosti pri vlaganju njegovega kapitala (dolg in lastniški kapital).

⁽²⁴⁾ Donosnost lastniškega kapitala (ROE) je opredeljena kot znesek čistega ustvarjenega dobička v odstotku lastniškega kapitala delničarjev. ROE je običajno merilo dobičkonosnosti podjetja, ki kaže, koliko dobička podjetje ustvarja z denarjem, ki so ga vložili delničarji.

⁽²⁵⁾ Donos vloženega kapitala (ROCE) je opredeljen kot znesek dobička iz poslovanja (dobiček pred obrestmi in davki (EBIT)) v odstotku vloženega kapitala (vsota lastniškega

Graf 2.2.8: **Dobičkonosnost (ROE) podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetij v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (povprečje 2004–2013)**

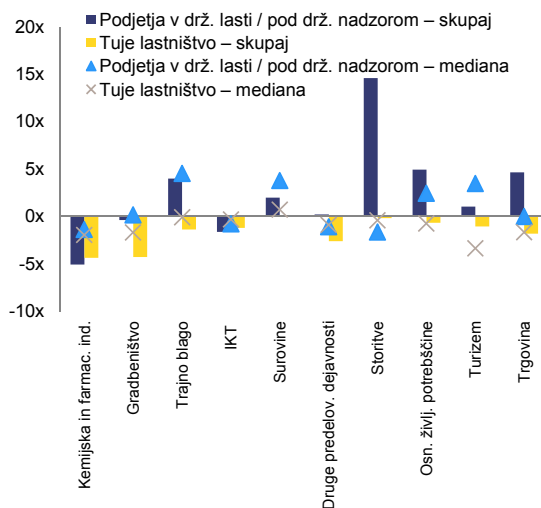

Vir: Podatkovna zbirka Orbis in izračuni Evropske komisije.

Podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom so manj produktivna kot primerljiva podjetja v Sloveniji in drugih državah srednje in vzhodne Evrope. Na podlagi ocen skupne faktorske produktivnosti (SFP)⁽²⁶⁾ za podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetja v tuji lasti v Sloveniji v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti je v večini sektorjev uspešnost podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom slabša (graf 2.2.10).

⁽²⁶⁾ Po pristopu v nedavni študiji Svetovne banke (Iootty, M., P. Correa, S. Radas, B. Škrinjarić (2014). „Stylized Facts on Productivity Growth: Evidence from Firm-Level Data in Croatia“. Delovni dokument Svetovne banke o raziskavi politik, št. 6990, Svetovna banka) se kot pomembna kazalnika uspešnosti uporabljata produktivnost dela in skupna faktorska produktivnost. Za izračun produktivnosti dela se uporabljata dodana vrednost in zaposlenost, medtem ko se za skupno faktorsko produktivnost uporablja metodologija Levinsohn in Petrin (Levinsohn, J., A. Petrin (2003), „Estimating Production Functions Using Inputs to Control for Unobservables“, Pregled ekonomskih študij, Zvezek 70, št. 2, 317–342), ki uporablja prilagoditev za produktivnostne šoke, ki jih raziskovalec ne opazi, podjetje pa. Ocene temeljijo na preprostem regresijskem modelu glede na leto, dejavnost in vrsto lastništva (podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom, zasebna domača podjetja in zasebna tuja podjetja).

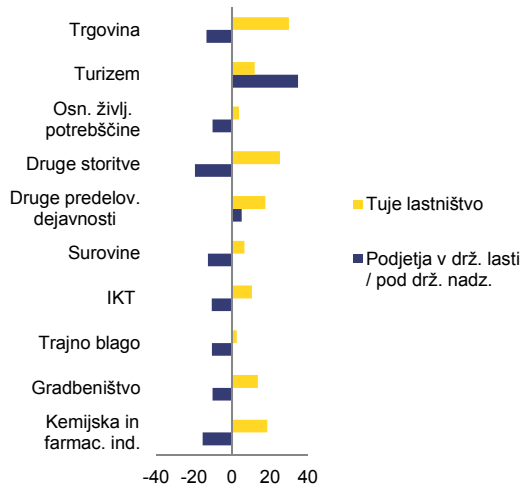
Graf 2.2.9: **Stopnja zadolženosti podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetij v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (2013)**

Vir: Podatkovna zbirka Orbis in izračuni Evropske komisije.

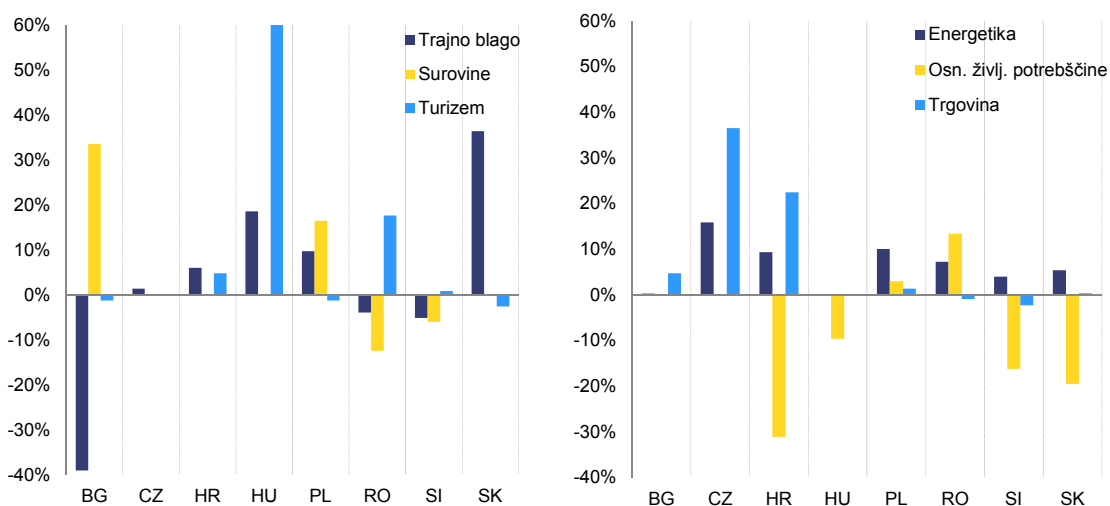
Glede na velik delež podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v sektorski dodani vrednosti v nekaterih sektorjih (npr. v kemijski industriji ter poštinih storitvah in IKT, kot je opisano v tabeli 2.2.2) ima lahko prenizka uspešnost državnih podjetij precejšnje gospodarske posledice.

Graf 2.2.10: **Skupna faktorska produktivnost podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetij v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (v %), povprečje 2004–2013**

Vir: Podatkovna zbirka Orbis in Evropska komisija.

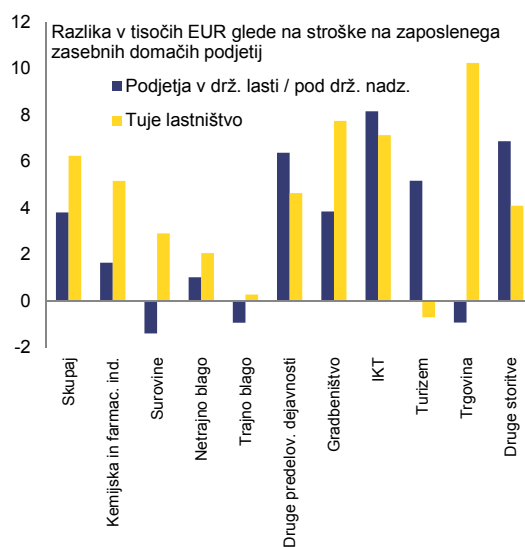
Graf 2.2.11: Dobičkonosnost (ROE) podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom po sektorjih v Sloveniji in drugih državah srednje in vzhodne Evrope (agregat), 2013

Vir: Podatkovna zbirka Orbis in izračuni Evropske komisije.

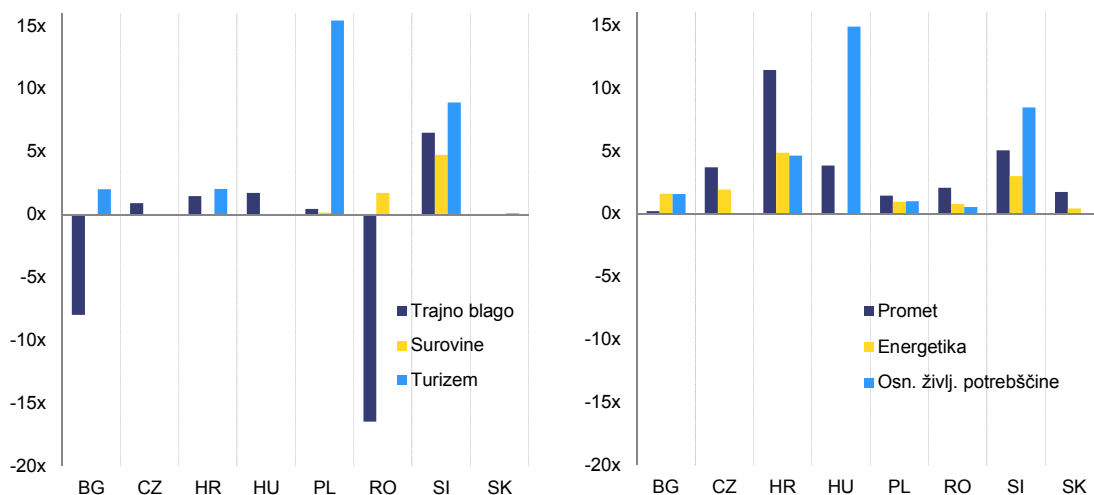
Podjetja v tuji lasti v Sloveniji so učinkovitejša in konkurenčnejša od podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom. Čeprav je v večini sektorjev, razen turizma in drugih storitev, produktivnost dela v podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom nižja kot pri primerljivih podjetjih v tuji lasti (graf 2.2.14), so stroški dela na zaposlenega višji od stroškov, ki jih plačujejo primerljiva podjetja v zasebni lasti, in podobni tistim, ki jih plačujejo tuje družbe (graf 2.2.12). To kaže na manjšo učinkovitost in konkurenčnost podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v primerjavi s primerljivimi zasebnimi podjetji v tuji ali domači lasti.

Graf 2.2.12: Stroški na zaposlenega v podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetjih v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (povprečje 2004–2013)

Vir: Podatkovna zbirka Orbis in izračuni Evropske komisije.

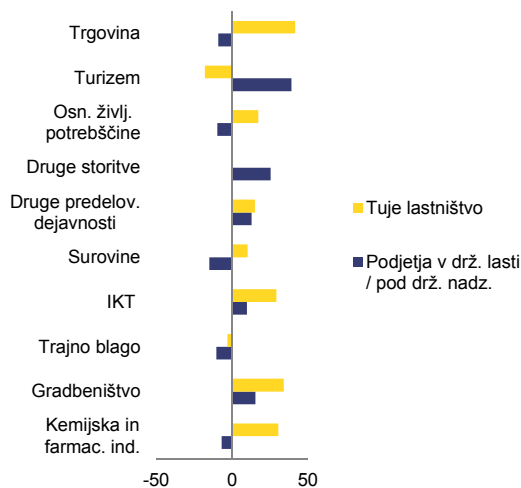
Graf 2.2.13: Razmerje med dolgom in denarnim tokom iz poslovanja pri podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom v Sloveniji in drugih državah srednje in vzhodne Evrope (2013)

Opombe: Zaradi negativne vrednosti imenovalca (EBITDA) oceni za Romunijo in Bolgarijo nista relevantni.

Vir: Podatkovna zbirka Orbis in izračuni Evropske komisije.

Graf 2.2.14: Produktivnost dela v podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetjih v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (v %, povprečje 2004–2013)

Vir: Podatkovna zbirka Orbis in izračuni Evropske komisije.

Fiskalne in gospodarske posledice državnega lastništva v Sloveniji

Skupne fiskalne in gospodarske posledice vpletenosti države v gospodarstvo za obdobje 2007–2014 so ocenjene na več kot 13 milijard EUR ali nekaj več kot tretjino BDP v letu 2013. Skupni fiskalni in gospodarski učinki podjetij v

državni lasti ali pod državnim nadzorom so vsota več transakcij, ocenjenih v naslednjih kategorijah: (i) državne intervencije, povezane s sanacijo bančnega sektorja⁽²⁷⁾, (ii) izpad dobičkov podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v primerjavi s skupno dobičkonosnostjo, ki so jo dosegla vsa nefinančna podjetja po sektorjih⁽²⁸⁾,

⁽²⁷⁾ Pri tem so upoštevana vsa neposredna povečanja kapitala/lastniškega kapitala bank v državni lasti ali pod državnim nadzorom s strani države v obdobju 2007–2014, vključno s pretvorbo obveznic CoCo (pogojno zamenljive obveznice, ki se pretvorijo v denarna sredstva, če so izpolnjeni določeni pogoji) in drugih hibridnih obveznic, ki jih je izdala država. Podpora, zagotovljena Probanki in Factor banki, ni vključena, saj ti dve banki pred dokapitalizacijo s strani države nista bili v državni lasti ali pod državnim nadzorom. Ocena je zmanjšana za izplačane dividende in dobičke transakcij prve javne ponudbe/nadaljnje javne ponudbe za obdobje 2007–2014. Vključuje tudi strošek ustanovitve DUTB (1,7 milijarde EUR v lastniškem kapitalu in obveznicah), saj je ta v skladu z obravnavo Eurostata konsolidirana v računih države.

⁽²⁸⁾ Izpad dobička je ocenjen s primerjavo dobičkonosnosti podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in dobičkonosnosti vseh podjetij v posameznem sektorju (kot je navedeno v tabeli 3.2.2). V sektorjih, kjer prevladujejo podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom in njihov položaj temelji na naravnem monopolu, primerjanje dobičkonosnosti z nacionalnimi primerljivimi podjetji ni relevantno, zato so ti sektorji izključeni iz ocene (npr. gospodarske javne službe). Izpad dobička v energetskem sektorju je ocenjen s primerjavo z regionalnimi primerljivimi podjetji v državni lasti ali pod državnim nadzorom z uporabo podatkov iz podatkovne zbirke Orbis. Izpad dobička je izračunan kot razlika med ROE podjetij v

Tabela 2.2.3: Skupni fiskalni in gospodarski učinki finančnih in nefinančnih podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Kumulativno (2007–2014)	Kumulativno (v % BDP za 2014)
Skupne davčne in gospodarske posledice državne intervencije	1 167	1 268	1 425	842	1 342	1 013	5 180	1 151	13 389	36%
v % BDP	3,3%	3,3%	3,9%	2,3%	3,6%	2,8%	14,3%	3,1%		
z neposrednim učinkom na javne finance (dolg, primanjkljaj ali oboje)	291	418	413	321	800	291	4 618	1 151	8 304	22%
v % BDP	0,8%	1,1%	1,1%	0,9%	2,2%	0,8%	12,8%	3,1%		
s širšim gospodarskim učinkom (izpad dobička)	877	849	1 012	521	542	723	562	0	5 085	14%
v % BDP	2,5%	2,2%	2,8%	1,4%	1,5%	2,0%	1,6%	0,0%		

Vir: Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES), podatkovna zbirka Ministrstva za finance, izračuni Gospodarske zbornice Slovenije, Evropska komisija.

(iii) subvencije, ki jih je država plačala podjetjem, ki so postala insolventna ali potrebujejo zunanjo pomoč za ohranitev dobičkonosnosti poslovanja, (iv) povečanja lastniškega kapitala podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom, ki jih je neposredno vplačala država, (v) unovčena jamstva in (vi) prevzemi dolga s strani države. V znesek niso vključeni morebitni prihodnji fiskalni učinki, ki bi nastali zaradi unovčenja jamstev, in druge pogojne obveznosti. Čeprav je daleč največji delež stroškov posledica ukrepov za stabilizacijo finančnega sektorja (44 % skupne vrednosti in 16 % BDP), je bil znaten znesek povezan tudi s širšimi gospodarskimi posledicami v smislu izpada dobička podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v primerjavi s primerljivimi zasebnimi podjetji (38 % skupne vrednosti in 14 % BDP). Slednji nima neposrednega učinka na javne finance in je ocenjen samo zaradi prikaza zneska izgubljene dodane vrednosti za državo in gospodarstvo. Neposredni proračunski učinek ima 8,3 milijarde EUR (62 % skupne vrednosti in 22 % BDP) – bodisi prek povečanja javnofinančnega primanjkljaja bodisi dolga, v večini primerov pa obeh (tabela 2.2.3).

Tretjino povečanja javnega dolga od leta 2007 do 2014 je mogoče pripisati intervencijam države, povezanim s finančnimi in nefinančnimi podjetji v državni lasti ali pod državnim nadzorom. Bruto konsolidirani javni dolg Slovenije se je med letoma 2007 in 2014 povečal skoraj štirikrat (s 7,9 milijarde EUR na 30,3 milijarde EUR konec leta 2014). V razmerju do

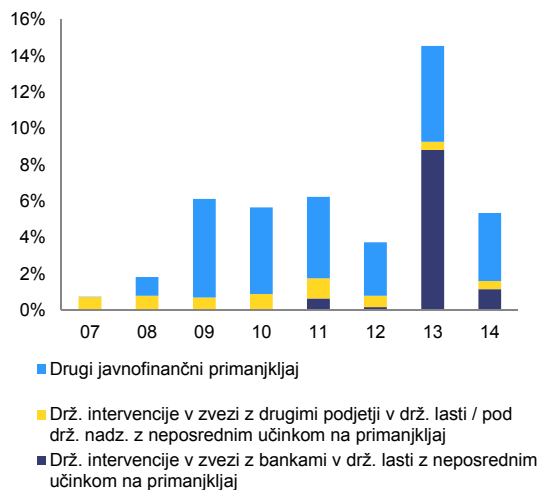
BDP se je povečal z 22,7 % na 82,2 %. Tretjina tega povečanja (8 milijard EUR ali 21 odstotnih točk) je nastala zaradi stroškov, povezanih s podjetji v državni lasti ali pod državnim nadzorom, kot so kapitalske injekcije, oprostitve dolga in unovčena jamstva ter za skoraj 1,5 milijarde obveznic DUTB, ki so bile izdane, da se je omogočil prenos slabih posojil na DUTB (graf 2.2.16). Poleg tega je prišlo tudi do negativnega učinka na javnofinančni primanjkljaj, zlasti zaradi dokapitalizacij bank v državni lasti ali pod državnim nadzorom med krizo (graf 2.2.15).

Podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom še vedno predstavljajo znatna fiskalna tveganja. Trenutno je neporavnanih za približno 6,4 milijarde EUR pogojnih obveznosti do državnega proračuna v obliki jamstev (18 % BDP iz leta 2013). Velika vpletenost države v gospodarstvo v obliki visokega deleža, ki ga imajo podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom v skupnih sredstvih, lastniškem kapitalu in obveznostih podjetniškega sektorja, zlasti v bančnem in zavarovalniškem sektorju, povečuje tveganje za javne finance v prihodnosti.

državni lasti ali pod državnim nadzorom in ROE vseh podjetij v vsakem sektorju, pomnožena z lastniškim kapitalom podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom za posamezno leto. Isti pristop je uporabljen za čisto donosnost prihodkov iz prodaje in prodajo pri podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom, nazadnje pa se kot izpad dobička upošteva povprečje na podlagi razlik v ROE in čisti donosnosti prihodkov iz prodaje.

Graf 2.2.15: **Skupni javnofinančni primanjkljaj in državne intervencije, povezane s podjetji v državni lasti ali pod državnim nadzorom, ki so povečale primanjkljaj**

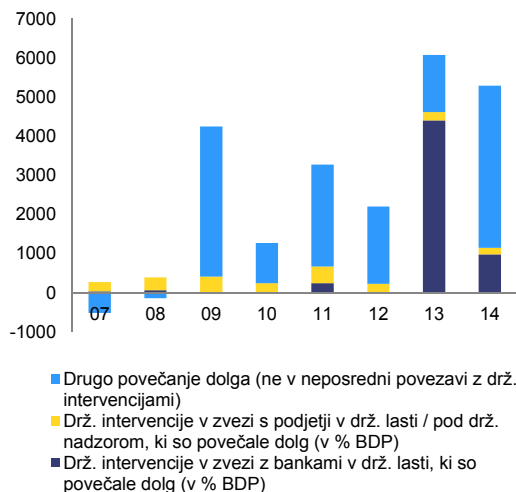

Vir: Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES), podatkovna zbirka Ministrstva za finance, izračuni Gospodarske zbornice Slovenije, Evropska komisija.

Velik del dobičkonosnosti podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetniškega sektorja kot celote podpirajo mehke proračunske omejitve⁽²⁹⁾ v obliki subvencij. Slovensko gospodarstvo vse bolj podpirajo različne oblike subvencij, kar je vir moralnega tveganja na ravni upravljanja in lahko škodljivo izkrivlja odločanje v podjetjih, zlasti pri odločitvah o naložbah. V obdobju 2007–2013 je pritok subvencij v podjetniškem sektorju znašal približno 400 milijonov EUR na leto. V več sektorjih delež subvencij presega 20 % dobička iz poslovanja (EBITDA). Ti sektorji so kmetijstvo (50 %), rudarstvo (78 %), gospodarske javne službe (26 %), mediji (60 %) ter javna uprava, izobraževanje in zdravstvo (21 %). Podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom so v letu 2013 prejela tretjino vseh subvencij. Med največjimi upravičenci do subvencij je bil Holding Slovenske železnice (ki je prejel približno 50 % vseh subvencij).

⁽²⁹⁾ Mehke proračunske omejitve (koncept, ki ga je leta 1979 oblikoval Kornai) nastanejo, kadar vir financiranja – npr. banka v lasti države – ne more zagotoviti, da se podjetje drži fiksnega proračuna, tj. kadar lahko podjetje naknadno dobi večjo subvencijo ali posojilo, kot bi se predhodno štelo za učinkovito.

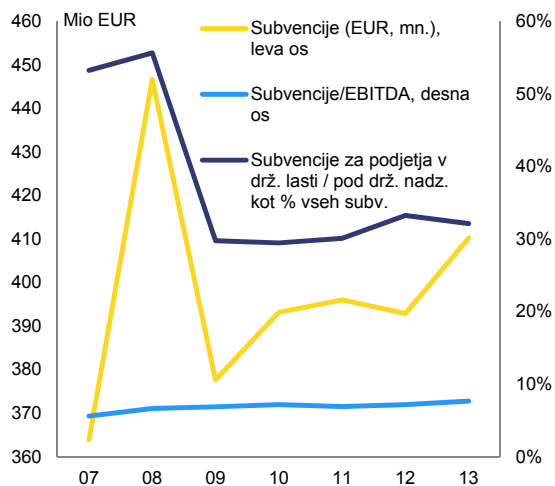
Graf 2.2.16: **Skupni javni dolg in državne intervencije, povezane s podjetji v državni lasti ali pod državnim nadzorom, ki so povečale dolg**

Graf izhaja iz predpostavke, da je dolg izdan v istem letu, kot so izvršene intervencije.

Vir: Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES), podatkovna zbirka Ministrstva za finance, izračuni Gospodarske zbornice Slovenije, Evropska komisija.

Graf 2.2.17: **Subvencije za vsa nefinančna podjetja glede na dobiček iz poslovanja (EBITDA) in delež subvencij, namenjenih podjetjem v državni lasti ali pod državnim nadzorom**

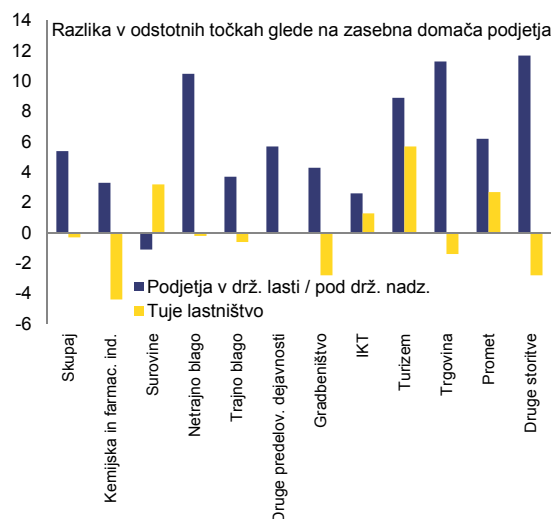
Vir: Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES), podatkovna zbirka Ministrstva za finance, izračuni Gospodarske zbornice Slovenije.

Mehke proračunske omejitve so skupaj z omejeno zmogljivostjo strateškega in finančnega upravljanja vodile do neustreznega

razporejanja virov in negativno vplivale na dobičkonosnost podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom.

V skladu z večjo zadolženostjo so bile tudi naložbe v osnovna sredstva podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom višje od naložb v osnovna sredstva vseh podjetij (graf 2.2.19) tako glede na dobiček iz poslovanja kot glede na prodajo. To bi moralo voditi do večje dobičkonosnosti podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v primerjavi z ostalimi podjetji. Namesto tega je bilo razpoložljivo financiranje usmerjeno v neproduktivne naložbe – tj. manj donosne (ali izgubo ustvarjajoče) pomožne dejavnosti, kot je razvidno iz večjega deleža neključnih sredstev v bilanci stanja podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v primerjavi s primerljivimi zasebnimi podjetji (graf 2.2.18). Ker so te naložbe manj donosne od glavnih dejavnosti matične družbe, je oslabitev teh neključnih sredstev negativno vplivala na skupno donosnost (ROE). Najvišje stopnje naložb v pomožne dejavnosti pri podjetjih v državni lasti ali pod državnim nadzorom so v finančnih in zavarovalniških dejavnostih, ki vključujejo finančne holdinge, poklicnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih ter na področju osnovnih življenjskih potrebščin in prodaje na drobno.

Graf 2.2.18: Druga osnovna sredstva podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in podjetij v tuji lasti v primerjavi z domačimi podjetji v zasebni lasti (kot % skupnih sredstev), povprečje 2004–2013

Opomba: Druga osnovna sredstva so postavke bilance stanja, ki vključujejo naložbe v finančna sredstva, ki niso povezane z osnovno dejavnostjo podjetja, in posojila hčerinskim družbam.

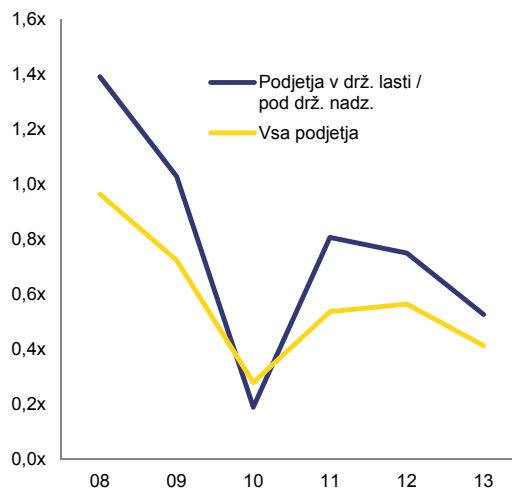
Vir: Podatkovna zbirka Orbis in izračuni Evropske komisije.

Okvir korporativnega upravljanja in privatizacija podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v Sloveniji

Dobro upravljanje in boljše politike korporativnega upravljanja za podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom lahko pomagajo ublažiti tveganja, ki jih za javne finance predstavlja morebitna prihodnja državna pomoč. Stopnja državne pomoči podjetjem v državni lasti ali pod državnim nadzorom v Sloveniji je v zadnjih letih precej nad povprečjem EU. Podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom so začela z razdolževanjem neključnih sredstev, nakopičenih v obdobju razcveta, kar bo negativno vplivalo na njihovo dobičkonosnost v prihodnjih letih. Vzporedno z obravnavo teh problemov, povezanih s preteklostjo, bi bilo treba pozornost preusmeriti na večjo osredotočenost podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom na osnovno dejavnost in opredeliti sektorje, v katerih vpletenost države ni potrebna. Slovenija bi lahko velik zagon in ponovno vzpostavitev zaupanja po prestrukturiranju bančnega sektorja v letih 2013 in 2014 dodatno izkoristila za pospešitev procesa privatizacije.

Decembra je bil sprejet nov kodeks korporativnega upravljanja družb v državni lasti ali pod državnim nadzorom. Novi okvir naj bi bil usklajen z osnovnimi priporočili mednarodne prakse, saj (i) zagotavlja, da podjetja v državni lasti ali pod državnim nadzorom in zasebna podjetja delujejo na enakopravni podlagi, (ii) krepi ločitev funkcij države od njene vloge lastnika, (iii) se uporablja za celotno paleto podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom (z omejenimi izjemami) v skladu z načelom „upoštevaj ali pojasni“, (iv) obnavlja vloge organov v podjetjih, zlasti nadzornega sveta, in položaj podjetja v odnosu do različnih deležnikov, (v) udejanja načela preglednosti in obravnava številna dolgo nerešena vprašanja, kot so plačila in dodatki v upravnih odborih podjetij. V nasprotju s svojim predhodnikom novi kodeks ne izključuje vzporedne uporabe drugih okvirov korporativnega upravljanja (npr. tistega, ki ga uporabljajo družbe, ki kotirajo na borzi), s čimer bi odpravili primere privilegirane ali drugače različne obravnave podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom v primerjavi z zasebnimi podjetji. In končno, korporativno upravljanje podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom je izrecno povezano s cilji prihodnje strategije o državnem premoženju, kar bo zagotovilo dosledno obravnavo podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom.

Graf 2.2.19: Naložbe v osnovna sredstva glede na dobiček iz poslovanja (EBITDA) podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom in vseh nefinančnih podjetij

Vir: Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPEŠ), podatkovna zbirka Ministrstva za finance, izračuni Gospodarske zbornice Slovenije.

Slovenski državni holding (SDH), ki je pristojen za upravljanje in prodajo državnega premoženja, je v celoti operativen, vendar njegova strategija o upravljanju premoženja še ni potrjena. Junija 2014 je bil bivši sklad SOD po spremembi statuta v skladu z novim zakonom, sprejetim konec marca 2014, preoblikovan v SDH. SDH potrebuje za izpolnitev svojih nalog strategijo, ki bo odražala cilje države in v kateri bo državno premoženje razvrščeno na strateške, pomembne in portfeljske naložbe. Zakonsko določen rok, v katerem bi morala vlada v parlament vložiti svoj predlog te strategije in novega nadzornega sveta SDH (julij 2014), se je iztekel. Ker ni strategije, tudi ni načrta za nov cikel privatizacije, ki naj bi bil predložen novembra 2014. Državni zbor naj bi marca 2015 potrdil predlog strategije, ki je bil januarja 2015 vložen v medresorsko posvetovanje. V enem mesecu po sprejetju strategije bo SDH pripravil letni načrt upravljanja premoženja, ki bo vseboval nov časovni načrt prodaje dodatnega državnega premoženja. Državni zbor naj bi potrdil nov nadzorni svet v prihodnjih mesecih, potem ko bo Ministrstvo za finance februarja 2015 ocenilo kandidate. Sprejeti so bili številni ukrepi za operativnost SDH, kot je sprejetje politike upravljanja državnega premoženja decembra 2014, ki določa načela in operativne postopke SDH.

Urejanje drugih funkcionalnih vidikov v zvezi z ustanovitvijo SDH, npr. zahtevane poslovne transakcije in pravne spremembe, predvidene v zakonu, prav tako poteka po načrtu.

Slovenija bi lahko velik zagon in ponovno vzpostavitev zaupanja po prestrukturiranju bančnega sektorja dodatno izkoristila za pospešitev procesa privatizacije. Privatizacijski program počasi napreduje. Leta 2013 je bil za prvi krog pospešene privatizacije pripravljen seznam petnajstih družb, od katerih so bile tri družbe prodane v okviru privatizacije, eno pa so upniki prevzeli z zamenjavo terjatev v lastniške deleže, izvedeno v okviru postopka prestrukturiranja. Med privatiziranimi družbami je bila največja transakcija prodaja letališča Aerodrom Ljubljana, ki je bila zaključena oktobra 2014. Postopka prodaje največjih podjetij na seznamu, Telekom Slovenije (največji telekomunikacijski operater in edini lastnik telekomunikacijskega omrežja v Sloveniji) in NKBM (druga največja banka, ki ima v lasti 11 % vseh bančnih sredstev), potekata z nekaj zamude, in naj bi bila zaključena aprila oziroma marca 2015.

Načrt upravljanja premoženja bi lahko povečal preglednost in verodostojnost postopka privatizacije. Ko Slovenija pripravlja nov cikel privatizacije, je pomembno, da je seznam podjetij skladen s prednostnimi nalogami in strategijo SDH. Pregledna privatizacija izbranih podjetij v državni lasti ali pod državnim nadzorom lahko pomaga privabiti neposredne tuje naložbe in izboljša obete za slovensko gospodarstvo. Poleg tega lahko vsi prihodki iz postopka prodaje pomagajo pri zmanjševanju javnega dolga in krepitvi vzdržnosti dolga v prihodnosti.

2.3. KONKURENČNOST, NALOŽBE IN VLOGA NEPOSREDNIH TUJIH NALOŽB

Cenovna in stroškovna konkurenčnost

Slovenija je od leta 2013 razmeroma uspešna na zunanjih trgih, kar odraža nedavno povečanje konkurenčnosti. Čeprav je zaradi povečanja plač med letoma 2008 in 2010 prišlo do določene izgube zunanje cenovne in stroškovne konkurenčnosti, najnovejši podatki in nova sektorska podatkovna zbirka o realnem efektivnem deviznem tečaju (REER) kažejo razmeroma pozitivne trende na področju konkurenčnosti, predvsem zaradi znižanja vrednosti REER v menjalnih sektorjih.

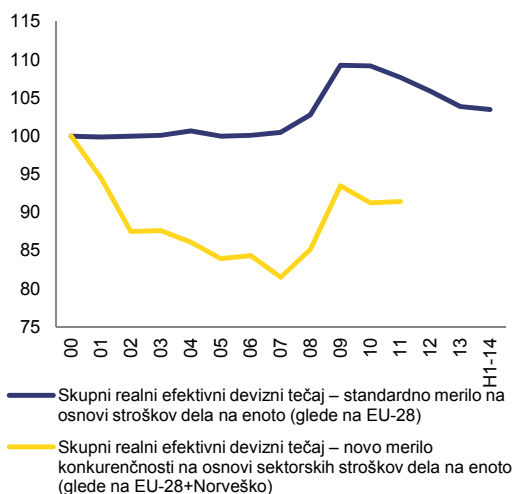
K izboljšanju izvoznih rezultatov Slovenije so prispevali zmerne cene in stroški po letu 2012.

Tradicionalni kazalnik cenovne in stroškovne konkurenčnosti na makroekonomski ravni, REER, deflacioniran s stroški dela na enoto v celotnem gospodarstvu (ULCE), kaže enakomerno zmanjšanje od precejšnjega povečanja med letoma 2007 in 2010 (graf 2.3.1 – levo). Povečanje je kazalo na precejšnjo izgubo stroškovne konkurenčnosti, ki se je morda delno odrazila v izgubi tržnega deleža v obdobju 2009–2012. Poznejše zmanjšanje vrednosti REER bi lahko delno pojasnilo izboljšanje izvoznih rezultatov Slovenije od leta 2013, saj spremembe konkurenčnosti običajno z zamikom vplivajo na trgovinsko uspešnost.

Hitra agregatna rast plač je skupaj s stagnacijo produktivnosti in kopičenjem delovne sile v preteklosti prispevala k nastajanju neravnotežij. Čeprav je bil del povečanja vrednosti REER posledica hitre rasti plač, sta naglo povečanje trenda v letu 2009 v veliki meri povzročila nepričakovan upad proizvodnje in posledično zmanjšanje produktivnosti na zaposlenega. Upad gospodarske aktivnosti je skupaj s kopičenjem delovne sile, saj so zaposleni ostali na delovnih mestih prek programov za spodbujanje zaposlovanja, močno negativno vplival na dobičkonosnost podjetij, predvsem v nemenjalnih sektorjih. Menjalni sektorji so se hitro prilagodili, da bi zaščitili svojo konkurenčnost. REER na podlagi stroškov dela na enoto v predelovalnih dejavnostih (ULCM) je na primer v zadnjih 15 letih ostal razmeroma stabilen (graf 2.3.1 – desna stran).

Kazalnik sektorske konkurenčnosti na podlagi stroškov dela na enoto zagotavlja natančnejši prikaz gibanja konkurenčnosti. Kaže, da je Slovenija v obdobju pred krizo precej izboljšala cenovno in stroškovno konkurenčnost, vendar potrjuje poslabšanje konkurenčnosti v obdobju tik pred krizo, ki pa se zdaj obrača v nasprotno smer (graf 2.3.2). Ta novi kazalnik REER združuje konkurenčnost na sektorski ravni, da se pridobi stopnja konkurenčnosti za celotno gospodarstvo, ki zajema različne dinamike v sektorjih. Popravlja glavno omejitev tradicionalnega REER, ki ne ločuje med spremembami sektorske strukture in spremembami stroškov dela na enoto po sektorjih ter ne upošteva vpliva globalnega tehnološkega razvoja na različne sektorje.

Graf 2.3.2: Realni efektivni devizni tečaj (ULCE) in novi sektorski REER v Sloveniji

Indeks 2000 = 100

Vir: Evropska komisija.

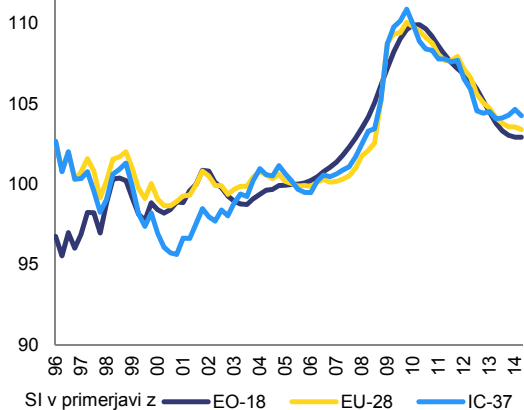
Stroškovna konkurenčnost Slovenije se je razvijala ugodneje kot pri večini drugih primerljivih držav (graf 3.3.3). Čeprav je ta novi kazalnik⁽³⁰⁾ na voljo le do leta 2011, se pričakuje, da se je po tem obdobju še dodatno izboljšal zaradi ugodnega razvoja produktivnosti in zelo omejene rasti plač od leta 2011. Poleg tega je Banka Slovenije⁽³¹⁾ ocenila ravnotežni kazalnik konkurenčnosti na podlagi stroškov dela na enoto za Slovenijo v primerjavi z EO-12 in ga primerjala

Graf 2.3.1: Realni efektivni devizni tečaj, deflaciran z ULC v celotnem gospodarstvu (ULCE) in v predelovalnih

(30) Četrtno poročilo o evropski konkurenčnosti – Zvezek 13 (2014), št.

2 – Merjenje konkurenčnosti na podlagi stroškov dela na enoto v sektorju.

(31) Matija Lozej, Banka Slovenije: Ravnotežni kazalnik konkurenčnosti za Slovenijo, (samo v slovenščini), Deflator: ULCE

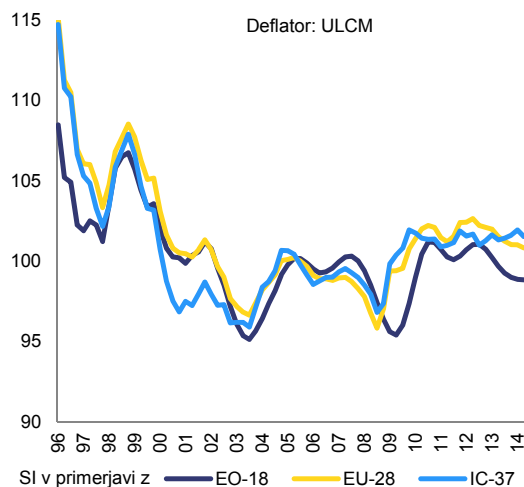

Indeks 2000 = 100

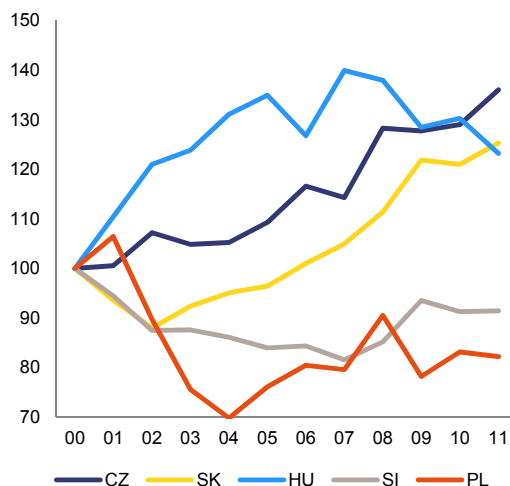
Vir: Evropska komisija.

s kazalniki njenih glavnih trgovinskih partneric. Glede na ta kazalnik na podlagi stroškov dela na enoto se je cenovna in stroškovna konkurenčnost od leta 2010 znatno izboljšala. Nedavna razširitev te analize potrjuje, da se je konkurenčni položaj Slovenije v letu 2014 ponovno uravnotežil.

Indeks nominalnih stroškov dela na enoto (NULC) se ponovno bliža povprečju euroobmočja (graf 2.3.4). To sledi obdobju odmikanja od povprečja zaradi pospešene rasti plač v času, ko ni bilo dodatnega povečanja produktivnosti. Tri leta (2008–2010) z nespremenjeno urno produktivnostjo in naraščajočimi plačami so negativno vplivala na cenovno in stroškovno konkurenčnost Slovenije v primerjavi z euroobmočjem. Kljub temu je NULC v Sloveniji še vedno rasel počasneje kot v večini primerljivih držav.

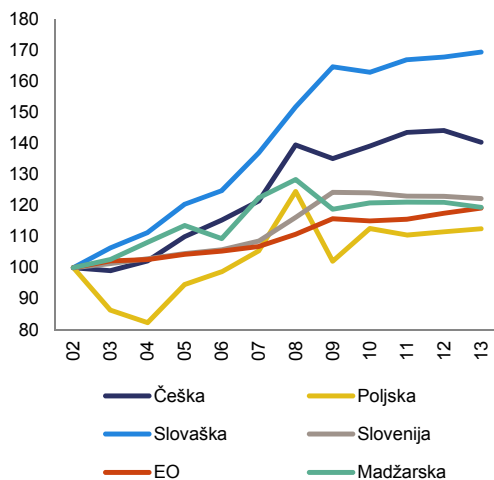
Graf 2.3.3: Agregatni sektorski REER v Sloveniji in višegralski četverci

Indeks 2000 = 100

Vir: Evropska komisija.

Graf 2.3.4: Nominalni stroški dela na enoto

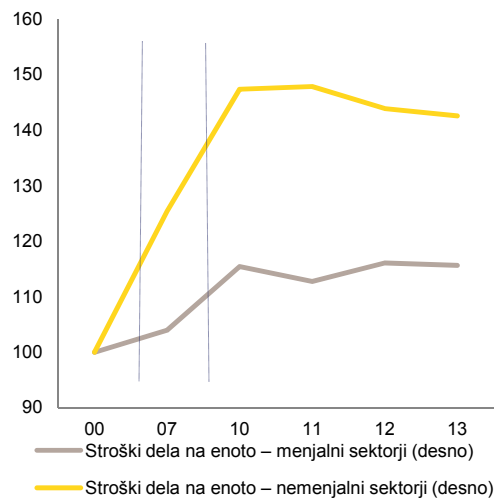
Indeks 2002 = 100

Vir: Evropska komisija.

Medtem ko se je NULC v menjalnih sektorjih hitro prilagodil in ohranil njihovo konkurenčnost, se je prilagoditev v nemenjalnih sektorjih začela pozneje in poteka počasneje. Nemenjalni sektorji (nepremičninske dejavnosti, gradbeništvo, javna uprava, obramba, izobraževanje in zdravstvo ter znanstvene, upravne in podporne storitve) so največ prispevali k povečanju NULC, vendar imajo zelo malo vpliva na zunanjo konkurenčnost slovenskega

gospodarstva. Gibanja v menjalnih sektorjih so bila ugodnejša tudi v primerjavi s primerljivimi državami in euroobmočjem. Povečanje produktivnosti in plač v menjalnih sektorjih (do leta 2007) se je nujno pokazalo v rasti plač v nemenjalnih in manj produktivnih sektorjih, kar je pospeševalo inflacijo in povzročilo pospešeno rast NULC. Takšno gibanje je del konvergenčnega procesa in je v skladu z Balassa-Samuelsonovim učinkom (graf 2.3.5). Dolgotrajno popravljane stroškov dela na enoto v nemenjalnih in zaščitenih sektorjih bi lahko predstavljajo določena tveganja, da se bodo njihovi višji stroški prenesli v menjalne sektorje ter vplivali na njihovo zunanjo konkurenčnost. Ta tveganja so zlasti prisotna v obdobjih razcveta.

Graf 2.3.5: NULC v Sloveniji v menjalnih in nemenjalnih sektorjih

Menjalni sektorji po mednarodni standardni klasifikaciji gospodarskih dejavnosti A, C, G-I, J.

Indeks 2000 = 100

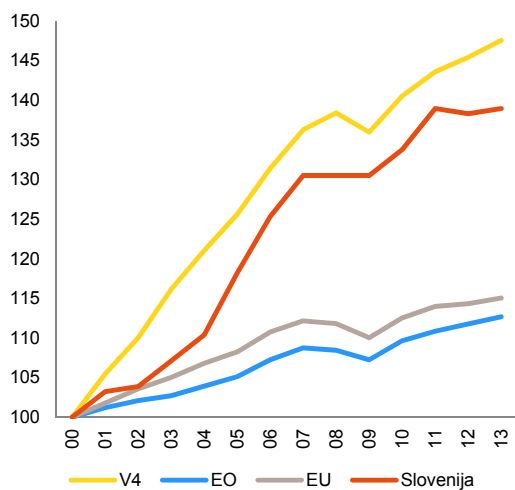
Vir: Evropska komisija.

Produktivnost dela v Sloveniji še naprej raste hitreje od povprečja EU (graf 2.3.6). Produktivnost se je povečala zlasti v menjalnih sektorjih. Po sestavi se to pozitivno odraža v nedavnem trendnem gibanju stroškov dela na enoto. Produktivnost, merjena v smislu BDP na uro dela, se je v zadnjem desetletju nenehno izboljševala, razen stagnacije v letih krize. Čeprav je produktivnost na zaposlenega v letu 2009 upadla zaradi zmanjšanja proizvodnje med krizo, je ostala rast produktivnosti na opravljeno uro na splošno v skladu z rastjo produktivnosti v primerljivih

državah višegrajske četverice tako v letih pred krizo kot po njej ter se dosledno znatno hitreje povečevala od povprečja EU ali euroobmočja. Produktivnost dela na uro dela zagotavlja boljšo sliko razvoja produktivnosti v gospodarstvu, saj odpravlja razlike v sestavi delovne sile glede na polni delovni čas/skrajšan delovni čas po državah in letih (izključuje učinek obsežne uporabe shem podpore ureditvam skrajšanega delovnega časa med krizo v Sloveniji, pri čemer je bilo ohranjeno število zaposlenih, število ur dela pa se je zmanjšalo).

Graf 2.3.6: Produktivnost dela na uro dela

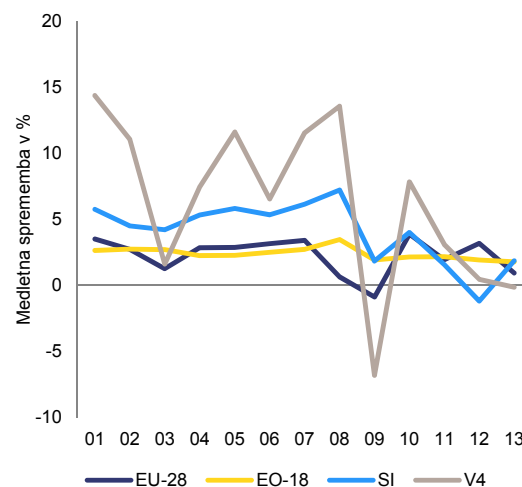
Indeks 2000 = 100
Vir: Evropska komisija.

Nedavna rast plač je bila zmerna in je podpirala konkurenčnost (graf 2.3.7). Čeprav je rast plač med letoma 2000 in 2008 močno preseгла povprečje v EU in euroobmočju, je ostala na splošno v skladu z razvojem produktivnosti in potrebo po konvergenci. Najpomembnejše opazne izjeme so velika povečanja v letu 2008, ki jih je delno mogoče pripisati izplačilu razlik v plačah v javnem sektorju in indeksaciji plač na relativno visoko stopnjo inflacije v prejšnjem letu, ter v letu 2010, ki so posledica velikega povečanja minimalne plače.

Čeprav je raven minimalne plače še vedno razmeroma visoka, je v zadnjem času počasneje naraščala. Raven minimalne plače glede na povprečni bruto mesečni dohodek je še vedno najvišja v EU. Razlog za to je delno zasnova sistema določanja minimalne plače, ki vključuje

različna nadomestila (npr. za nočno delo, nadure) in splošno indeksacijo, ki zajema vse te dele in ne samo osnovne plače. Poleg tega se je minimalna plača od leta 2008 povečala za 33 %, bruto plače na zaposlenega pa za 9 %. Majhna razlika med minimalno in povprečno plačo je povezana tudi z nizko razpršitvijo plač v državi.⁽³²⁾ V letu 2014 je bruto minimalna plača znašala 789,15 EUR in se je v primerjavi s prejšnjim letom zvišala za 0,7 %, medtem ko je bilo razmerje med minimalno plačo in povprečnimi bruto mesečnimi dohodki z 51,4 % najvišje v EU. To se odraža tudi v visokih relativnih stroških dela za zaposlene, ki prejema minimalno plačo, kar lahko vpliva na nizko stopnjo zaposlenosti najmanj kvalificiranih delavcev (glej oddelek 3.2).⁽³³⁾ Januarja 2015 se je minimalna plača povečala za 0,2 %. V prihodnosti naj bi se razmerje med minimalno in povprečno plačo zmanjšalo.

Graf 2.3.7: Nominalna plača na zaposlenega

Vir: Evropska komisija.

Sistem določanja plač se je nekoliko spremenil, vendar se spremembe niso nanašale na minimalno plačo. Socialni sporazum, ki ga je nova vlada januarja 2015 podpisala s socialnimi partnerji, bo veljal do konca leta 2016. Po sporazumu se bodo plače v zasebnem sektorju

⁽³²⁾ Delež zaposlenih, ki prejema manj kot 105 % minimalne plače, je v Sloveniji znašal 19,2 %, kar je najvišje med državami članicami, ki imajo minimalno plačo.

⁽³³⁾ Tudi stroški dela na ravni minimalne plače, ki vključujejo prispevke delodajalcev za socialno varnost, so pomemben dejavnik povpraševanja po delovni sili in so med najvišjimi v EU.

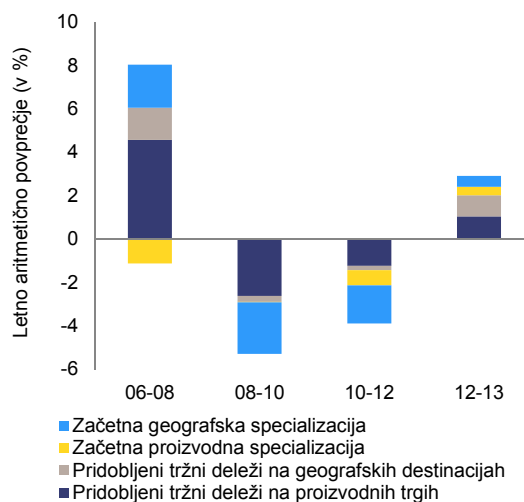
določale na podlagi kolektivnih pogodb, inflacija in delež sektorske produktivnosti pa se bosta upoštevala pri dvostranskih pogajanjih o plačah. V socialnem sporazumu je tudi navedeno, da mora rast plač v javnem sektorju zaostajati za rastjo plač v zasebnem sektorju, ne vsebuje pa nobenih sprememb v zvezi z določanjem minimalne plače. Prispevek k nadaljnjemu umirjanju rasti plač prihaja iz nadaljnjih znižanj plač v javnem sektorju, sprejetih decembra 2014 po sporazumu med vlado in sindikati. Sporazum podaljšuje izvajanje varčevalnih ukrepov, sprejetih v letih 2012 in 2013, v letu 2015 in uvaja dodatne ukrepe. V letu 2013 so se plače v javnem sektorju skupno znižale za 4,1 % v primerjavi z letom 2012, število zaposlenih v javnem sektorju pa za 1,5 %. Glede na prve ocene vlade bi bilo mogoče v letu 2015 v primerjavi z letom 2014 doseči dodatnih 36 milijonov EUR prihrankov, vključno z zmanjšanjem dodatkov za delovno uspešnost.

Nestroškovna konkurenčnost

Izvozne rezultate je mogoče le delno pojasniti s cenovno in stroškovno konkurenčnostjo. Obstajajo dokazi, da so dejavniki, ki niso povezani s ceno, zelo pomembni, zlasti v državah, ki so izkusile pravi proces konvergence. Ti dejavniki vključujejo proizvodno in geografsko specializacijo, razvoj kakovostnih proizvodov, zlasti z raziskavami in inovacijami, preference potrošnikov v državah uvoznicah ter enostavnost poslovanja (učinkovitost javne uprave, davčne politike, pravna ureditev, pogoji na kapitalskem trgu in trgu dela, dostop do financiranja in naložb itd.).

Razvoj trgovine v Sloveniji je v veliki meri posledica njene geografske in proizvodne specializacije (graf 2.3.78). Slovenski izvozniki so imeli do leta 2008 posebne geografske prednosti, saj so bili njihovi ciljni trgi takrat dinamični (predvsem euroobmočje in Balkan). Prav tako jim uspelo pridobiti znatni tržni delež z novimi izdelki. Kljub temu Slovenija ob začetku krize ni bila dovolj dinamična, da bi vstopila na nove trge, in je izgubila tržni delež. Od leta 2013 je Slovenija uspela ponovno pridobiti tržni delež ter nekoliko izkoristiti geografsko usmerjenost. Splošna proizvodna specializacija je bila rahlo negativna ali nevtralna.

Graf 2.3.8: Geografska in sektorska sestava nominalne stopnje spremembe izvoza blaga

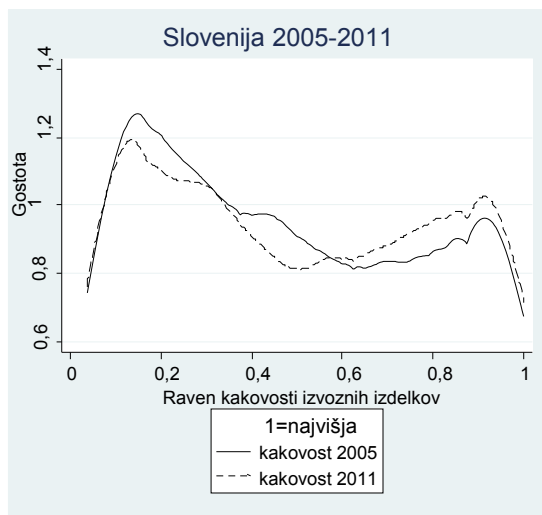

Vir: Evropska komisija.

Sestava slovenskega izvoza se je v zadnjem desetletjuboljšala. Delež visokotehnoških izdelkov v slovenskem izvozu se je postopoma povečeval (graf 2.3.9). To kaže, da je lahko slovenski izvoz konkurenčen v segmentu izdelkov z višjo dodano vrednostjo, saj se kakovost izvoza sčasoma izboljšuje.

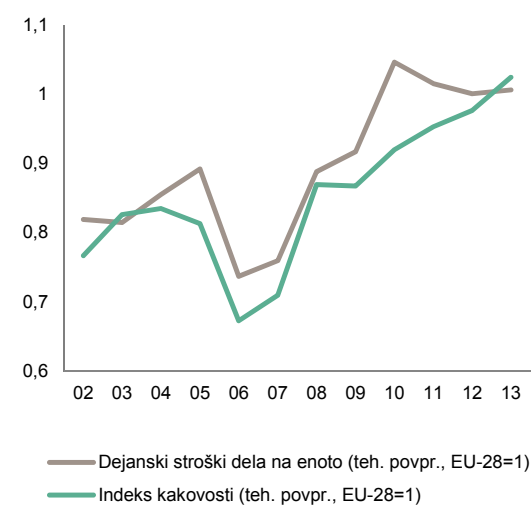
Povečanje tehnoloških vsebin v izvozu in njegove kakovosti je izboljšalo izvozne rezultate. Kakovost izvoza se je v primerjavi z drugimi trgovskimi partnericami izboljševala. Indeks kakovosti za Slovenijo (graf 2.3.10) ocenjuje konkurenčnost slovenskega izvoza na trgu EU v primerjavi z izvozom drugih držav članic. Trg EU predstavlja več kot 75 % slovenskega izvoza, zato je pomembno primerjalno izmeriti, kako dobro so ti izdelki sprejeti v primerjavi z izvozom iz drugih držav članic. Indeks kakovosti se za Slovenijo od leta 2006 izboljšuje, vendar je do leta 2012 ostal nižji od dejanskih stroškov dela na enoto (delež stroškov dela na enoto, ki je potreben za proizvodnjo vrednosti izvoza). Neskladje med dejanskimi stroški dela na enoto in indeksom kakovosti se je pojavilo leta 2010, ko se je zaradi spremembe zakonodaje znatno povečala minimalna plača. Od takrat dejanski stroški dela na enoto postajajo zmernejši in so prilagojeni kakovosti izvoza.

Graf 2.3.9: Gostota porazdelitve izvoza po kakovosti

Vir: Evropska komisija, Orbis, COMEXT.

Graf 2.3.10: Nestroškovna konkurenčnost v primerjavi z EU-28

Vir: Evropska komisija, Inštitut za tehnološka predvidevanja IPTS, COMEXT.

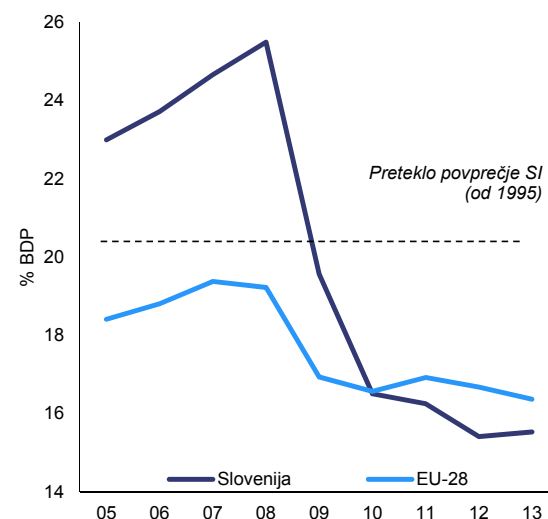
Nestroškovna konkurenčnost bi se lahko še izboljšala s pomočjo produktivnih naložb v inovativne tehnologije in izdelke. Prihodnja strategija za pametno specializacijo (oddelek 3.3) bi lahko služila kot platforma za usmerjanje sredstev EU v nadaljnje izboljšanje nestroškovne konkurenčnosti. Poleg tega je treba prilagoditi sedanje poslovno okolje, da bo podpiralo izboljšanje konkurenčnosti. Glavne slabosti izhajajo iz dogajanja v finančnem sektorju,

počasne privatizacije, dolgotrajnih upravnih postopkov in tveganja korupcije (oddelka 3.3 in 3.5).

Gibanje naložb

Zasebne naložbe so v letih 2009/2010 drastično upadle in si od takrat niso opomogle (graf 2.3.11). To ni le posledica krize, ampak tudi močno zadolženega podjetniškega sektorja, znatne vpletenosti države v gospodarstvo in neugodnega poslovnega okolja. Podjetja, ki si prizadevajo za odplačilo dolgov, so glede na preteklo povprečje in primerljiva podjetja v regiji premalo vlagala. Šibke naložbe si zaslužijo posebno pozornost ne le zaradi vpliva na domače povpraševanje in kratkoročne gospodarske obete, ampak tudi zaradi škodljivosti pomanjkanja naložb za prihodnjo potencialno rast slovenskega gospodarstva.

Graf 2.3.11: Naložbe v zasebnem sektorju

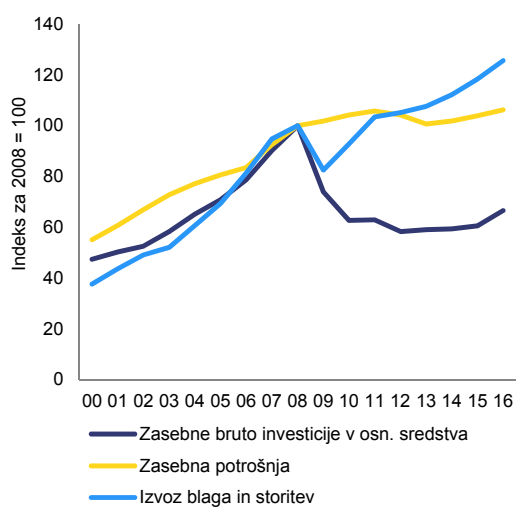

Vir: Evropska komisija.

Obseg upada naložb ni v skladu z gibanjem, opaženim pri skupnem povpraševanju. Čeprav sta med krizo domače in zunanje povpraševanje močno upadla, se niti domača potrošnja niti izvoz nista zmanjšala v tolikšnem obsegu kot naložbe (graf 2.3.12). Kljub vse večji brezposelnosti in omejevanju plač v letih po krizi se je zasebna potrošnja nominalno nekoliko povečala in se bo po napovedih na kratek rok povečevala. Izvoz, ki se je v letu 2009 zmanjšal, nato pa povečal, še ni povzročil znatnega povečanja naložb pri izvoznih podjetjih. Zasebne naložbe so še vedno za 40 %

pod najvišjo stopnjo iz obdobja pred krizo⁽³⁴⁾ in naj bi se do leta 2016 zgolj nekoliko povečale. To ustvarja znatne makroekonomske stroške. Pomanjkanje naložb zaradi neposrednega vpliva na skupno povpraševanje pomeni nižjo rast BDP. Poleg tega takšen razvoj precej zmanjšuje zmožnosti Slovenije za rast v srednjeročnem in dolgoročnem obdobju.

Graf 2.3.12: Zasebne naložbe in zasebna potrošnja

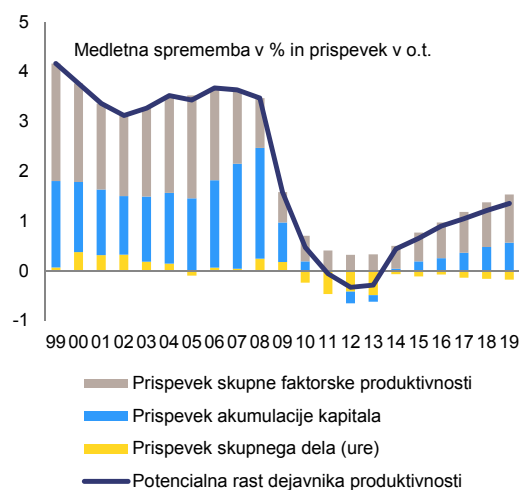
Vir: Evropska komisija.

Nizke naložbe so oslabile potencialno rast v Sloveniji. Ocene Komisije za euroobmočje kažejo, da zmanjšanje stopnje naložb za 5 odstotnih točk povzroči zmanjšanje potencialne rasti za skoraj 0,5 %. Potencialna proizvodnja Slovenije se je od leta 2009 znatno zmanjšala (graf 2.3.13). Komisija ocenjuje potencialno rast v letu 2014 na 0,5 % v primerjavi s 3–4 % med letoma 2000 in 2008. To je predvsem posledica velikega zmanjšanja prispevka iz akumulacije kapitala, pa tudi nižje skupne faktorske produktivnosti. Čeprav naj bi slovenska potencialna rast postopno okrevala, bo po pričakovanjih srednjeročno ostala na razmeroma nizki ravni, omejena z dolgotrajno nizko akumulacijo kapitala in le počasi okrevajočo skupno faktorsko produktivnostjo (SFP). Rast skupne faktorske produktivnosti je ključno gonilo dolgoročne rasti, ki zajema povečanje

⁽³⁴⁾ Najvišja raven naložb je bila do določene mere prenapihnjena zaradi načrtovanega konca naložb avtocestne družbe DARS. Ta je javno podjetje, vendar se njegove naložbe obravnavajo kot zasebne v ESR 95/2010. Naložbe DARS so znašale približno 1,5 % BDP v letu 2008, nato pa so bile precej nižje.

učinkovitosti skupne uporabe gospodarskih virov in kaže tehnološki napredek, ki se odraža v kapitalu. V letu 2014 je bil po ocenah prispevek skupne faktorske produktivnosti za približno 70 % nižji od povprečja v obdobju 2000–2008. Staranje prebivalstva bo po pričakovanjih negativno vplivalo na potencialno rast, povečanje akumulacije kapitala in rasti produktivnosti pa je ključno za ponovno doseganje višje rasti na dolgi rok.

Graf 2.3.13: Potencialna proizvodnja in sestavni deli

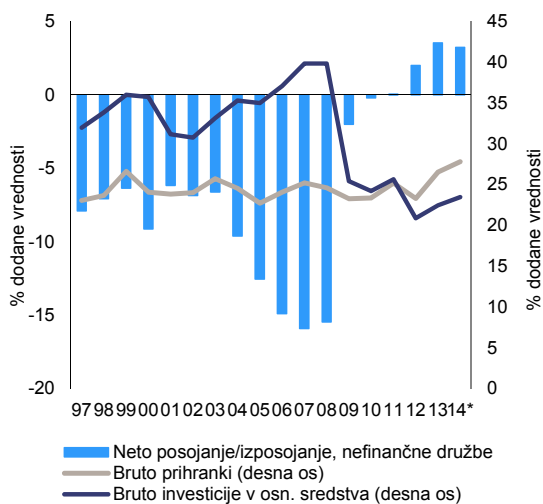
Vir: Evropska komisija.

Zaradi krize so se podjetja spremenila iz neto posojiljemalcev v neto posojilodajalce, kar odraža potrebe podjetij po razdolževanju. Pred krizo so se nefinančna podjetja za financiranje svojih naložb zanašala na tuja posojila. Graf 2.3.14 kaže stabilno raven neto izposojanja do leta 2003, nato pa je sledilo znatno kopičenje dolga. Pozneje je prišlo do potrebne prilagoditve, vendar je od leta 2012 raven naložb padla pod stopnjo prihrankov, zato so slovenska podjetja postala neto varčevalci. To odraža tekoče razdolževanje (ozadje in oddelek 2.1), kaže pa se tudi v vse večjem presežku na tekočem računu (graf 1.5).

Gradbene naložbe so odgovorne za glavno zmanjšanje bruto investicij v osnovna sredstva, vplivale pa so tudi na produktivne naložbe (graf 2.3.15). Slovenija je doživela nagel porast naložb v gradnjo nestanovanjskih objektov, zlasti na področju infrastrukture, maloprodaje in turizma, ki pa se je nenadno končal leta 2009. Medtem ko je

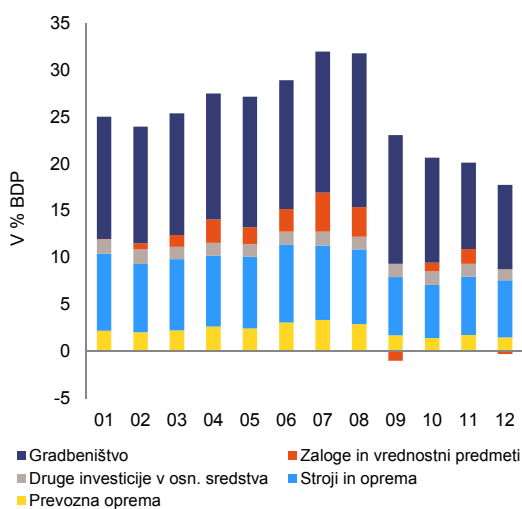
bil gradbeni sektor pred krizo prenapihljen, so njegova dejavnost in naložbe po krizi izjemno nizke. Število zaposlenih v tem sektorju se je od najvišje do najnižje točke zmanjšalo za 30 % (2009–2014) in se šele zdaj stabilizira. Razlika med najvišjim in najnižjim obsegom je znašala skoraj 50 % (2008–2012). Produktivne naložbe v stroje in opremo so se med letoma 2008 in 2010 zmanjšale za tretjino, vendar so se v letih 2011 in 2013 ponovno povečale.

Graf 2.3.14: Prihranki in naložbe nefinančnih družb

Vir: Evropska komisija, ESR 2010; * leto 2014 na podlagi četrtletnih podatkov.

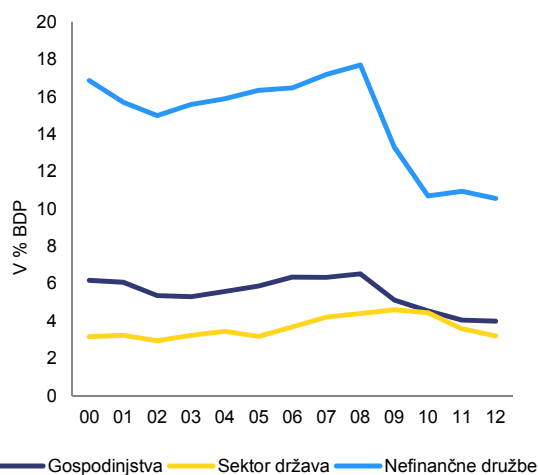
Graf 2.3.15: Bruto investicije v osnovna sredstva po vrstah

Vir: Evropska komisija.

Gospodinjstva in nefinančna podjetja so znatno zmanjšala naložbe na začetku krize, medtem ko so se javne naložbe zmanjšale pozneje zaradi konsolidacije javnih financ (graf 2.3.16). Nefinančna podjetja in gospodinjstva so v letih 2008 in 2009 močno zmanjšala svoje naložbe v smislu BDP, in sicer za skoraj 40 %. Javnofinančni odhodki za naložbe so se do leta 2009 še povečevali, ko pa se je začela recesija in je prišlo do izpada prihodkov, so bile javne naložbe določene za ključni ukrep potrebne konsolidacije javnih financ. Javne naložbe so se med letoma 2009 in 2012 zmanjšale za 22 %, kar je oslabilo negotovo okrevanje zaradi izvoza, ki ga je Slovenija doživela v letih 2010 in 2011. Od leta 2012 so se javne naložbe znatno povečale predvsem zaradi projektov, ki jih sofinancira EU, in dejstva, da se je leta 2015 iztekel rok za črpanje sredstev iz večletnega finančnega okvira EU 2007–2013. Zato so javne naložbe v letu 2014 znašale več kot 5 % BDP, kar je ena najvišjih ravni v EU. Večje javne naložbe so bile eden od glavnih dejavnikov okrevanja gospodarstva v Sloveniji v letu 2014 in naj bi se v letu 2015 še naprej povečevale, čeprav nekoliko bolj zmerno.

Graf 2.3.16: Naložbe po institucionalnih sektorjih

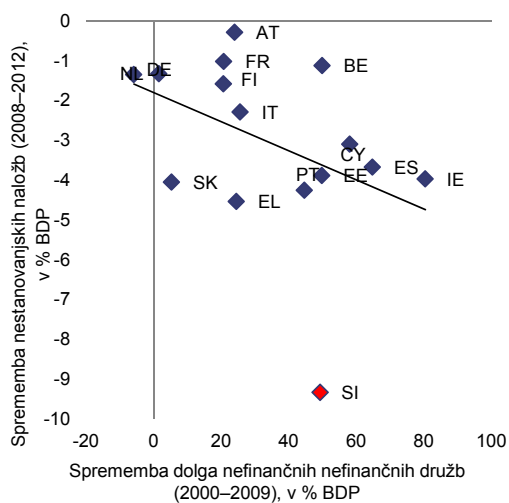

Vir: Evropska komisija.

Zdi se, da je pomanjkanje naložb predvsem posledica visoke zadolženosti podjetij, potrebe po razdolževanju, regulativnih ozkih grl in nadaljnje negotovosti. Pomanjkanje naložb v zasebnem sektorju se je še poslabšalo zaradi pomanjkanja kapitala v podjetjih. Zaradi

neučinkovitih kapitalskih struktur imajo podjetja otežen dostop do bančnih posojil za financiranje produktivnih naložb, hkrati pa je zaradi tega ogrožena dolgoročna dobičkonosnost bank, kot je opisano v ozadju in oddelku 2.1. Obrestne mere so se od najhujšega obdobja krize zmanjšale, vendar za podjetja, zlasti za mala in srednje velika podjetja, še vedno ostajajo visoke. Zdi se, da je bila tudi negotovost⁽³⁵⁾ eden glavnih dejavnikov, ki so vplivali na veliko zmanjšanje naložb. Vendar so pritiski finančnih trgov popustili in kreditni razmiki so se vrnili na razmeroma nizke ravni, zato naj bi gospodarska negotovost v prihodnosti manj pritiskala na naložbe. Kot zadnje, visoko število podjetij v državni lasti povečuje tveganje neustreznih poslovnih odločitev (oddelek 2.2).

Graf 2.3.17: Nestanovanjske naložbe in dolg nefinančnih podjetij

Vir: Evropska komisija.

Ocene Komisije kažejo močno negativno korelacijo med kopičenjem dolga nefinančnih podjetij v letih pred krizo in spremembo nestanovanjskih naložb po krizi (graf 2.3.17). V tem grafu je Slovenija izjema, kar bi lahko pomenilo, da velik upad naložb v Sloveniji presega povečanje zadolženosti. To je delno mogoče pojasniti z grafom 1.9, iz katerega je razvidna nezmožnost slovenskih podjetij, da bi povečala prihranke z dobički, deloma zaradi dinamike plač in kopičenja delovne sile. Poleg tega so, kot je poudarjeno v informacijah o ozadju, spremembe v

⁽³⁵⁾ Četrtno poročilo o euroobmočju, Zvezek 12 (2013), št. 2, [Ocenjevanje učinka negotovosti na potrošnjo in naložbe](#).

deležu dolga nefinančnih podjetij v BDP manj zaskrbljujoče od močnega povečanja razmerja med dolžniškimi in lastniškimi kapitalom. To kaže na nevzdržen model financiranja rasti iz obdobja pred krizo, ki je temeljil skoraj izključno na dolgu. To poudarja pomembnost privabljanja svežega kapitala, zlasti prek alternativnih virov lastniškega kapitala (tvegani kapital) in neposrednih tujih naložb.

Izboljšanje poslovnega okolja in privabljanje tujih neposrednih naložb sta ključnega pomena.

Slovenija ima težave zaradi pomanjkanja naložb v zasebnem sektorju in problemov, s katerimi se soočajo podjetja pri dostopu do bančnih posojil za financiranje produktivnih naložb, ob tem pa je omejena tudi razpoložljivost javnih naložb (razen naložb, ki jih sofinancira EU). To poudarja potrebo po izboljšanju poslovnega okolja in večji konkurenčnosti, da se privabijo zasebne naložbe. Trenutno razdolževanje podjetniškega sektorja, pomanjkanje presežnih prihrankov in zaostreni posojilni pogoji omejujejo domače naložbe in poudarjajo potrebo po spodbujanju neposrednih tujih naložb. Slednje bi privedle do prelivanja pozitivnih učinkov na preostalo gospodarstvo v smislu produktivnosti dela in kapitala.

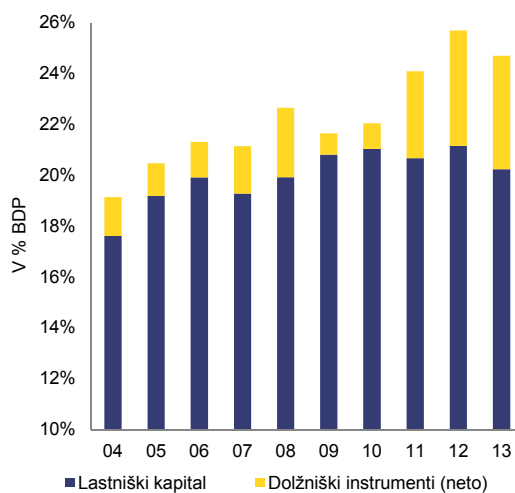
Vloga neposrednih tujih naložb

Neposredne tuje naložbe (NTI) imajo pomembno vlogo kot dolgoročen, stabilen vir financiranja slovenskega gospodarstva. Ob koncu leta 2013 je stanje neposrednih tujih naložb v Sloveniji znašalo 8,9 milijarde EUR (24,7 % BDP), kar je 3,5 % manj kot v letu 2012 (1 o.t. manj v smislu BDP). Hitro povečanje v predkriznem obdobju in razmeroma stabilno stanje po krizi kaže, da je Slovenija v preteklosti uspela pritegniti neposredne tuje naložbe, čeprav je bila njihova začetna raven razmeroma nizka, in da so neposredne tuje naložbe v nasprotju s portfeljskimi in drugimi naložbami celo v obdobjih krize dokaj stabilen vir financiranja (graf 2.3.18).

Prilivi neposrednih tujih naložb so se v letih 2012 in 2013 zmanjšali, v letu 2014 pa naj bi se po ocenah precej povečali. V nasprotju z obdobjem pred krizo je Slovenija zabeležila odlive nelastniškega kapitala in reinvestiranja, saj podjetja raje izplačujejo dividende, kot da bi reinvestirala dobičke (graf 2.3.19). Na lastniški kapital je vplival tudi odhod tujih lastnikov iz

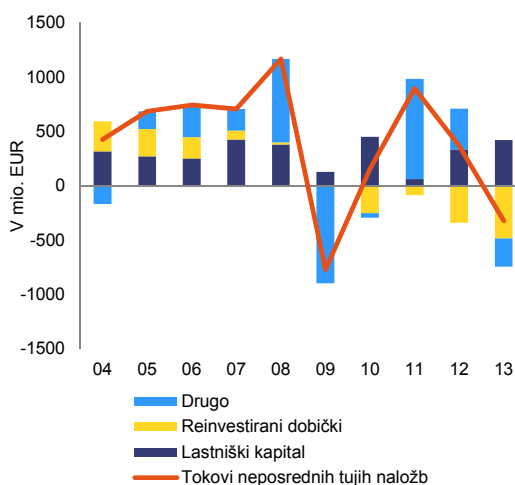
finančnih družb. Čeprav so počasnejši prilivi neposrednih tujih naložb do neke mere razumljivi zaradi upočasnitve globalne aktivnosti in tokov neposrednih tujih naložb, so bili v Sloveniji izrazitejši kot v primerljivih državah (graf 2.3.20). Vendar predhodni podatki za leto 2014 kažejo na pozitivne tokove lastniških in dolžniških instrumentov ter povečanje stanja neposrednih tujih naložb za približno 15 % v prvih devetih mesecih leta.

Graf 2.3.18: Vhodne neposredne tuje naložbe

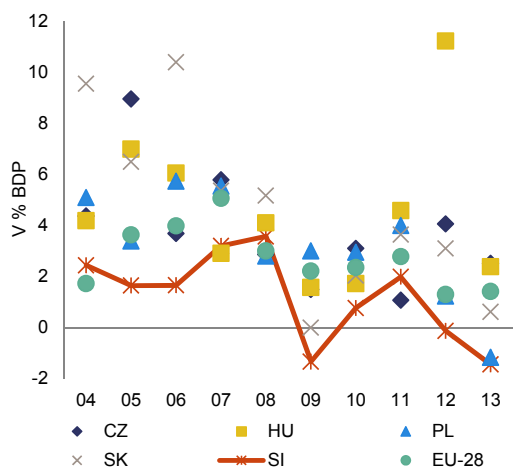
Vir: Banka Slovenije.

Graf 2.3.19: Prilivi neposrednih tujih naložb

Vir: Banka Slovenije.

Graf 2.3.20: Prilivi NTI v Sloveniji, višegrajska četverica, EU

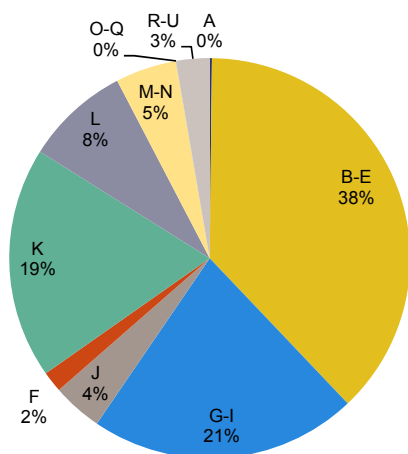

Vir: Unctadstat.

Stanje neposrednih tujih naložb ostaja skoncentrirano v menjalnih sektorjih, presežna zmogljivost v nemenjalnem sektorju pa se zmanjšuje. Največji delež stanja neposrednih tujih naložb v Sloveniji je prisoten v industriji (38 % v letu 2013), ki ji sledi trgovina da debelo in na drobno (21 %). Drug pomemben sektor, ki privablja neposredne tuje naložbe, so finančne in zavarovalniške dejavnosti (19 %). Graf 2.3.21 prikazuje porazdelitev neposrednih tujih naložb po sektorjih v letu 2013, graf 2.3.23 pa gibanja v menjalnem in nemenjalnem sektorju. V obdobju pred krizo je bilo veliko neposrednih tujih naložb usmerjenih v nemenjalni sektor. Po recesiji je tako ostalo nekaj presežnih zmogljivosti, za njihovo zmanjšanje pa je bil potreben določen čas. Glede na to, da je bila Slovenija v recesiji leta 2009 in nato ponovno v letih 2012–2013, je rast neposrednih tujih naložb še vedno počasna v primerjavi z obdobjem pred krizo.

Predelovalne dejavnosti predstavljajo skoraj 50 % vseh izdatkov v okviru novih („greenfield“) naložb v osnovna sredstva (materialne naložbe na območju, kjer prej ni bilo fizičnih obratov). To vključuje predvsem transportno opremo in sektorje z intenzivno uporabo znanja. Vodilni sektor glede na ustvarjena delovna mesta prek neposrednih tujih naložb je sektor premoga, nafte in zemeljskega plina, zlasti podsektor polnilnih mest (graf 2.3.22).

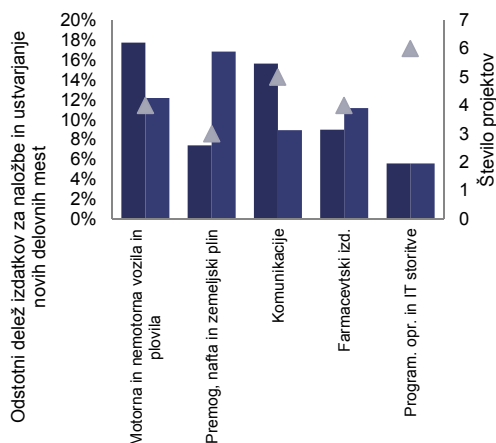
Graf 2.3.21: Stanje NTI po sektorjih v Sloveniji, 2013

(1) A – Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo, B-E – industrija (razen gradbeništva), G-I – Trgovina na debelo in drobno, promet, nastanitvene in gostinske dejavnosti, J – Informacijske in komunikacijske dejavnosti, F – gradbeništvo, K – Finančne in zavarovalniške dejavnosti, L – Poslovanje z nepremičninami, M-N – Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti; druge raznovrstne poslovne dejavnosti, O-Q – Javna uprava, obramba, izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo, R-U – Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti ter drugo.

Vir: Banka Slovenije.

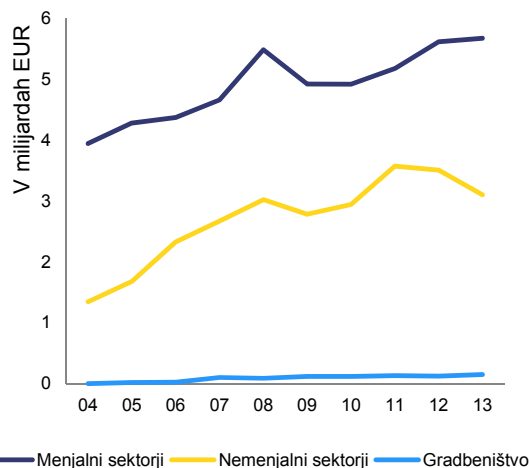
Graf 2.3.22: Sektorska sestava novih NTI v Sloveniji, 2011-2013

■ Odstotni delež naložb v osnovna sredstva v zadnjih 3 letih (levo)
 ■ Odstotni delež ustvarjenih delovnih mest v zadnjih 3 letih (levo)
 ▲ Število projektov (desno)

Vir: Financial Times, podatkovni niz trgov NTI.

Graf 2.3.23: Stanje NTI v menjalnih in nemenjalnih sektorjih

Vir: Banka Slovenije.

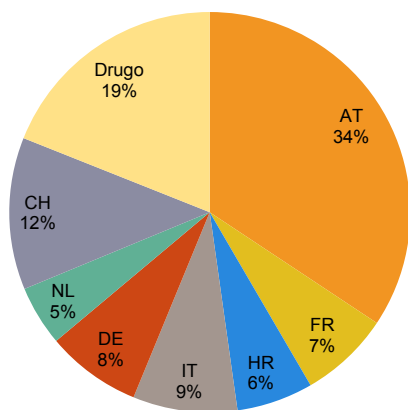
Večina vhodnih neposrednih tujih naložb izvira iz sosednjih evropskih držav. Ena tretjina stanja neposrednih tujih naložb prihaja iz Avstrije, ki je glavni tuji vlagatelj v Sloveniji. Sledijo ji Švica (12 %), Italija (9 %), Nemčija (8 %), Francija (7 %) in Hrvaška (6 %), po podatkih za leto 2013 (graf 2.3.24).

Po stanju neposrednih tujih naložb Slovenija močno zaostaja za drugimi državami. Po podatkih Unctada⁽³⁶⁾ je raven neposrednih tujih naložb v Sloveniji občutno nižja od povprečja EU, ki znaša 49,5 % BDP (graf 2.3.25). Poleg tega so primerljive države beležile nadpovprečno visoka stanja neposrednih tujih naložb, ki so se nakopičila med privatizacijami v 90. letih prejšnjega stoletja, v zadnjem času pa tudi zaradi aktivnih politik za privabljanje neposrednih tujih naložb, kot so izboljšanje poslovnega okolja in naložbene spodbude.

⁽³⁶⁾ Unctadstat uporablja drugačno metodologijo kot Banka Slovenije (graf 3.3.19) in ocenjuje stanje neposrednih tujih naložb v Sloveniji v letu 2013 na 32,5 % BDP.

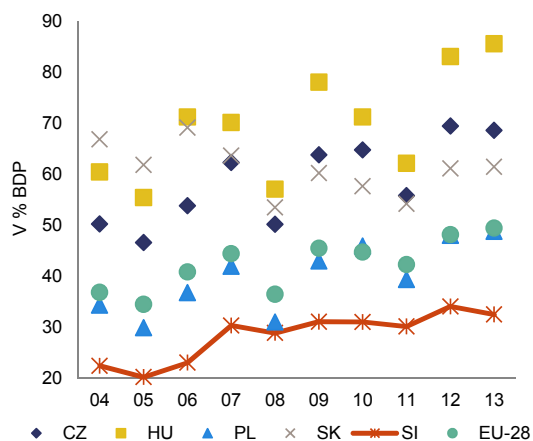

Graf 2.3.24: Izvor vhodnih NTI, stanja v letu 2013

Vir: Banka Slovenije.

Graf 2.3.25: Stanja NTI v Sloveniji, višegrajska četverica, in v EU

Vir: Unctadstat.

Šibki tokovi neposrednih tujih naložb so povezani s kakovostjo poslovnega okolja, katerega privlačnost se v primerjavi z drugimi državami še naprej slabša. Tri največje slabosti so visoki regulativni stroški, omejen dostop do financiranja ter visoki davki na kvalificirano delovno silo (glej oddelek 3.2). Ti elementi skupaj z drugimi težavami v zvezi z institucionalnim okoljem, kot je korupcija (glej oddelek 3.3), odvrtačajo potencialne vlagatelje. Stanje še dodatno poslabšuje odsotnost industrijske ali naložbene

politike. Evropska komisija v Poročilu o industrijski konkurenčnosti za leto 2014⁽³⁷⁾ ugotavlja, da je bilo storjenega malo za odpravo teh slabosti, zaradi česar je Slovenija manj privlačna za neposredne tuje naložbe, zlasti v primerjavi z ostalimi državami v regiji. Slednje so bolj dejavne pri spodbujanju naložb ne le z zagotavljanjem podjetjem prijaznejšega okolja, temveč tudi z učinkovitimi politikami za spodbujanje naložb.

Neizkoriščeni potencial za neposredne tuje naložbe omejuje možnosti Slovenije za financiranje naložb. Privatizacija in prestrukturiranje podjetij, ki trenutno potekata, Sloveniji ponujata nove priložnosti za privabljanje neposrednih tujih naložb, vendar se mora poslovna kultura prilagoditi, da bi lahko v celoti izkoristili tuje naložbe. V času, ko primanjkuje domačega financiranja, javne naložbe pa so odvisne od kapitalskih transferjev, bi neposredne tuje naložbe lahko pomagale zapolniti to vrzel. S podporo in dejavnim spodbujanjem zunanjih vlagateljev pri pridobitvi delnega ali popolnega nadzora nad podjetjem ali vstopu v Slovenijo prek novih naložb bi ustvarili stabilne in trajne gospodarske vezi z državo ter pridobili tehnološka in vodstvena znanja iz tujine.

Učinkovitost Slovenije pri privabljanju neposrednih tujih naložb bi bilo mogoče izboljšati. Leta 2013 je Računsko sodišče opravilo analizo učinkovitosti ukrepov za podporo neposrednim tujim naložbam in izrazilo mnenje, da ukrepi slovenskih organov ne spodbujajo privabljanja neposrednih tujih naložb. Pri reviziji je bilo ugotovljeno, da ministrstva ne dajejo poudarka izvajanju ukrepov, ki bi imeli največji vpliv na privlačnost Slovenije za neposredne tuje naložbe.

Nezadovoljiv trend priliva neposrednih tujih naložb bi bilo mogoče obrniti s ciljno usmerjenimi ukrepi. Ambiciozen načrt privatizacije je sicer ključen za privabljanje svežega kapitala v državo, vendar je treba storiti več za odpravo ozkih grl in nepotrebnih regulativnih bremen ter povečanje novih naložb. V enotnem dokumentu (glej oddelek 3.3) so opredeljena področja, na katerih so potrebni

⁽³⁷⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/monitoring-member-states/index_en.htm.

pomembni ukrepi za ponovno spodbuditev naložb v Sloveniji.

V prihodnjo strategijo na področju neposrednih tujih naložb bi bilo koristno vključiti usklajen sklop ukrepov za olajšanje in spodbujanje neposrednih tujih naložb. To vključuje

vzpostavitev sistema „vse na enem mestu“ za tuje vlagatelje, razvoj usklajenega sklopa promocijskih dejavnosti ter sklop posebnih industrijskih in davčnih spodbud, ki bi bile vezane na obstoječe in prihodnje politike in strategije, kot so industrijska politika iz leta 2013, raziskovalna in inovacijska strategija iz leta 2011 in prihodnja strategija pametne specializacije. Oblikovanje in podpiranje nacionalnih vrednostnih verig ter nadgradnja zmogljivosti domačih podjetij za črpanje naložb lahko spodbudi lokalno zaposlovanje in tako prispeva k povečanju javne podpore za tuje naložbe. Poleg tega je Slovenija zaradi svoje majhnosti, gospodarskih temeljev in lokacije idealna destinacija za globalne vrednostne verige. Enako pomemben je razvoj komunikacijske strategije o pričakovanih koristih neposrednih tujih naložb za rast v državi in o primerjalnih prednostih Slovenije kot destinacije za neposredne tuje naložbe zaradi njene geografske lege, naravnih virov in razpoložljivosti kvalificirane delovne sile. Prihodnja strategija na področju neposrednih tujih naložb bi morala podpirati in dopoljevati prihodnje naložbene projekte, vključno s tistimi, predloženimi v okviru novega naložbenega načrta EU⁽³⁸⁾.

Osredotočenje prizadevanj na dodatne podporne in zlahka uresničljive politike bi hitro prineslo rezultate. Privatizacija in učinkovite komunikacijske politike imajo sicer lahko pozitivne dolgoročne učinke, vendar bi bilo treba razmisliti tudi o drugih politikah, namenjenih zmanjšanju regulativnih bremen. Z racionalizacijo procesov na področju prostorskega načrtovanja in registracije nepremičnin bi lahko zlahka dosegli rezultate zaradi krajših obdobj izvedbe in razmeroma nizkih povezanih stroškov. Da bi povečali privlačnost Slovenije kot lokacije za neposredne tuje naložbe in izpolnili ambiciozen cilj slovenskih organov glede neposrednih tujih

naložb do leta 2017, je pomembno, da se ohrani zagon reform in da se ne zmanjšuje ambicioznost teh načrtov⁽³⁹⁾.

⁽³⁹⁾ Cilj ministrstva za gospodarstvo je do leta 2017 povečati stanje neposrednih tujih naložb na raven povprečja EU.

⁽³⁸⁾ http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_en.htm. Slovenija je v okviru novega naložbenega načrta EU predložila 22 projektov (predvsem infrastrukturnih).

3. DRUGA STRUKTURNA VPRAŠANJA

3.1. FISKALNA POLITIKA IN OBDAVČITEV

Javnofinančni položaj v Sloveniji je v zadnjih letih težaven; dolgotrajna recesija in obsežne dokapitalizacije bank so povzročile močno povečanje javnega dolga. Poleg tega je konsolidacija, ki je trajala več zaporednih let, zavrla potrošnjo in negativno vplivala na domače gospodarstvo. Ob sedanjem hitrejšem okrevanju se poudarek seli na uvedbo dobro zasnovanega fiskalnega okvira, ki lahko podpre zagotavljanje vzdržnosti dolga. Pri izvrševanju proračuna bi bilo treba težišče preusmeriti od začasnih konsolidacijskih ukrepov in linearnih rezov k pregledu odhodkov, kar bi pomenilo bolj trajnosten pristop k načrtovanju javnofinančnih odhodkov in bi lahko omogočilo velike prihranke pri učinkovitosti.

Obdavčitev

Delež davčnih prihodkov v BDP je v Sloveniji pod povprečjem EU, vendar je drugi najvišji med novimi državami članicami. Leta 2014 je delež davčnih prihodkov v BDP znašal 37,1 % BDP, kar je pod povprečjem v EU, ki je 39,1 % BDP. Davčna struktura v Sloveniji velja za rasti prijaznejšo od povprečne davčne strukture EU, pri čemer ima Slovenija v skupnih prihodkih večji delež posrednih davkov in manjši delež neposrednih davkov. Prihodki od neposrednih davkov so bili v Sloveniji leta 2013 precej nižji od povprečja EU (7,2 % BDP v primerjavi z 12,8 % BDP).

Slovenija načrtuje celovit pregled davčnega sistema, da bi prestrukturirala davčno obremenitev s preusmeritvijo stran od obdavčitve dela in odpravo neučinkovitih davčnih olajšav. Pregled naj bi se začel izvajati v drugi polovici leta 2015. Medtem ko je davčni primež za različne oblike družin in plačne razrede enak povprečju EU ali pod njim, so socialni prispevki za zaposlene z visokimi dohodki veliko višji (15 % BDP v letu 2013 v primerjavi s 13,5 %, kolikor znaša povprečje EU). Razlog je predvsem v tem, da ni omejitve za socialne prispevke za zaposlene. Če pa upoštevamo vse elemente obdavčitve, je davčna obremenitev dela za posameznega zaposlenega s povprečno plačo (42,3 % leta 2013) nižja od povprečja EU (44,8 %).

Periodična obdavčitev nepremičnin je precej nižja od povprečja EU, saj so prihodki iz tega

vira v letu 2012 znašali 0,5 % BDP, medtem ko je povprečje EU 1,5 %. To kaže, da se na tem področju lahko uvedejo dodatni ukrepi. Slovenski organi trenutno razmišljajo o uvedbi prilagojene različice nepremičninskega davka, ki ga je ustavno sodišče v začetku leta 2014 razveljavilo. Če bi bil uveden prilagojen nepremičninski davek, bi davčna obremenitev ostala na enaki ravni kot v sedanjem sistemu obdavčitve premoženja, čeprav se pričakuje rahlo povečanje davčnih prihodkov zaradi razširitve davčne osnove. Glede na to, da je raven davkov na premoženje v Sloveniji precej pod povprečjem EU, bi bilo mogoče stopnje davka prilagoditi.

Administrativni postopki v zvezi z izpolnjevanjem davčnih obveznosti v Sloveniji trajajo precej dlje od povprečja EU. Skupni čas, potreben za prijavo in plačilo davkov za vzorčno srednje veliko podjetje v Sloveniji (260 ur), je precej višji od povprečja EU (179 ur).⁽⁴⁰⁾ Ključni vprašanji za podjetja sta negotovost v zvezi z dolžino postopkov, zlasti v zvezi s pritožbami, in negotovost zaradi pogostih sprememb zakonodaje (oddelek 3.3). Slovenski organi so navedli, da se je število nerešenih pritožb v zadnjih dveh letih zmanjšalo, vendar traja odločanje na bolj zapletenih področjih (tj. pri DDV in davku od dohodkov pravnih oseb) dlje od zastavljenega cilja. Vlada to in druga vprašanja obravnava v enotnem dokumentu, ki vključuje ukrepe za poenostavitev davčnih postopkov (oddelek 3.3).

Ukrepi za boj proti sivi ekonomiji že dajejo prve pozitivne rezultate. Vlada je okrepila program za zmanjšanje vpliva sive ekonomije, vključno z uvedbo strožjih določb glede programske opreme za uporabo v blagajnah za izstavljanje računov in večjo prisotnostjo inšpektorjev na terenu. Organi ocenjujejo, da so ti ukrepi v enem letu prinesli prihodke v višini 0,3 % BDP ter okrepili prostovoljno spoštovanje predpisov za približno 20 %. Januarja 2015 je začel veljati zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ki je uvedel sistem vrednotnic za opravljanje osebnega dopolnilnega dela, kar naj bi dodatno prispevalo k zmanjšanju sive ekonomije. Obstajajo tudi načrti za nadgraditev obstoječega sistema davčnih blagajn

⁽⁴⁰⁾ Poročilo PwC in Svetovne banke (2014), Paying Taxes 2015: The global picture report <http://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/download.jhtml>.

do konca leta 2015 na podlagi tekoče ocene učinka; nadgradnja bi pomenila učinkovito porabo sredstev.

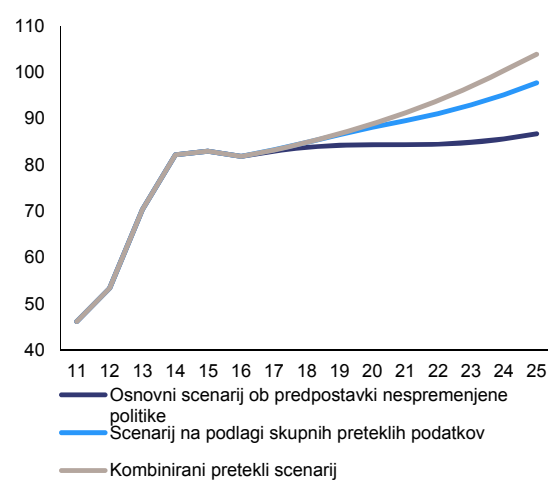
Vzdržnost dolga

Dolg Slovenije se je v zadnjih letih močno povečal: leta 2008 je znašal 22 % BDP, leta 2015 pa naj bi dosegel 83 % BDP. Čeprav so k temu povečanju močno prispevale izredne postavke, zlasti dokapitalizacije bank, je bil razlog zanj tudi trajen primarni primanjkljaj v zadevnem obdobju. Poleg tega je raven pogojnih obveznosti v Sloveniji visoka (državna jamstva predstavljajo 18 % BDP), zlasti zaradi subjektov v državni lasti (oddelek 2.2). Ta visoka raven jamstev predstavlja dodatno tveganje za vzdržnost javnega dolga, saj je država vezana na uspešnost navedenih subjektov.

Ob predpostavki nespremenjenih politik je pričakovati, da se bo dolg Slovenije še naprej povečeval in v srednjeročnem obdobju dosegel 87 % BDP⁽⁴¹⁾. Po osnovnem scenariju analize vzdržnosti dolga naj bi se javni dolg kot odstotek BDP v srednjeročnem obdobju (tj. do leta 2025) enakomerno povečeval (graf 3.1.1). Po scenariju⁽⁴²⁾, pri katerem se predpostavlja, da strukturni primarni saldo konvergira k preteklemu povprečju, ter po scenariju⁽⁴³⁾, pri katerem vse glavne makroekonomske spremenljivke konvergirajo k preteklemu povprečju, bi se raven dolga hitro in na nevzdržen način povečevala od leta 2017 naprej. Če pa bi Slovenija izpolnila svoje zaveze (graf 3.1.2) v okviru postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem in nato izpolnjevala pravila Pakta za stabilnost in rast, torej dosegla trenutni srednjeročni cilj do leta 2017 in ga nato ohranjala, bi se dolg hitreje zmanjševal proti

referenčni vrednosti 60 % BDP. Zmanjševanje dolga bi bilo še hitrejše, če bi Slovenija sprejela fiskalne zaveze, opisane v njenem programu stabilnosti in konvergenčnem programu.⁽⁴⁴⁾ S tem je dodatno podkrepjeno dejstvo, da je ohranjanje fiskalne discipline predpogoj za vzdržnost javnega dolga.

Graf 3.1.1: Bruto dolg v % BDP — analiza vzdržnosti dolga

Vir: Izračuni Evropske komisije.

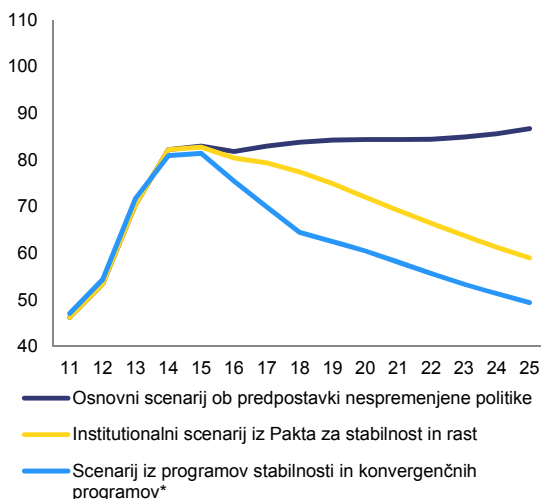
⁽⁴¹⁾ Na podlagi zimske napovedi Komisije iz leta 2014, dogovorjenih predpostavk Odbora za ekonomsko politiko glede dolgoročne konvergence temeljnih makroekonomskih spremenljivk (realna obrestna mera, realna rast BDP, inflacija) in predpostavke, da bo fiskalna politika ostala nespremenjena tudi po obdobju, ki ga zajema napoved.

⁽⁴²⁾ Scenarij preteklega strukturnega primarnega salda predpostavlja postopno približevanje preteklemu povprečju strukturnega primarnega salda po koncu obdobja napovedi, pri čemer vse druge makroekonomske predpostavke ostanejo enake kot v osnovnem scenariju.

⁽⁴³⁾ Kombinirani pretekli scenarij predpostavlja postopno približevanje preteklim povprečjem po koncu obdobja napovedi za vse glavne makroekonomske spremenljivke – strukturni primarni saldo, implicitno obrestno mero in realno rast BDP.

⁽⁴⁴⁾ Predpostavlja se, da bo strukturni primarni saldo ostal nespremenjen na ravni, doseženi ob koncu programa; tudi vse druge makroekonomske spremenljivke (obrestna mera, inflacija, rast v programskem obdobju) so vzete iz programov stabilnosti in konvergenčnih programov.

Graf 3.1.2: Bruto dolg v % BDP — institucionalni scenarij

Vir: Izračuni Evropske komisije.

Fiskalni okvir

Slovenija je ena od redkih držav, ki zamujajo s sprejemanjem zakonodaje, s katero se v nacionalni pravni red prenaša direktiva o proračunskih okvirih. V skladu s slovensko ustavo, kakor je bila spremenjena maja 2013, bi morala biti zakonodaja o uvedbi pravila o uravnoteženih javnih finančah (v strukturnem smislu) sprejeta do konca novembra 2013. Toda vlada je predlog zakona o fiskalnem pravilu, ki bo uveljavil ustavno spremembo, sprejela šele decembra 2014 in ga predložila državnemu zboru.

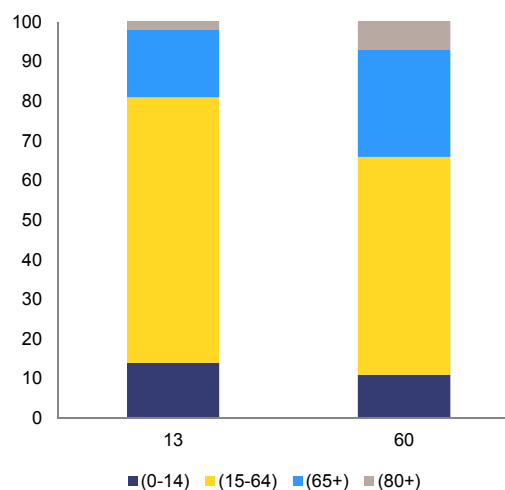
Predvideno je, da naj bi bil novi fiskalni okvir vzpostavljen do proračunskega postopka za leto 2016. Predlog zakona o fiskalnem pravilu je prestal prvo obravnavo v državnem zboru in naj bi začel veljati marca 2015. Predlog zakona o fiskalnem pravilu določa najmanjšo vrednost srednjeročnega fiskalnega cilja, kot je določen v Pogodbi, in korekcijski mehanizem, ki bo uporabljen v primeru ugotovljenih znatnih odstopanj od srednjeročnega cilja ali prilagoditvene poti za njegovo doseg. Zakon bo dopolnjen s spremembami zakona o javnih finančah, ki bo vključeval podrobne določbe glede priprave, izvrševanja in spremljanja proračuna vseh enot sektorja države. V predlogu zakona o fiskalnem pravilu je predvidena ustanovitev fiskalnega sveta, ki bo neodvisen organ, odgovoren za spremljanje fiskalne politike in proračunskega

izvrševanja ter ocenjevanje skladnosti s fiskalnimi pravili. Predlog zakona določa, da se bo imenovanje članov fiskalnega sveta začelo v petnajstih dneh po začetku veljavnosti zakona, svet pa bo sprejel svoj poslovnik v treh mesecih po imenovanju članov. Trenutno je pozornost posvečena zagotovitvi, da bo fiskalni svet polno operativen do proračunskega postopka za leto 2016.

Pokojninski in zdravstveni sistem ter sistem dolgotrajne oskrbe

Tveganja za vzdržnost pokojninskega sistema, ustreznost pokojnin in vzdržnost sistema dolgotrajne oskrbe so zaradi staranja prebivalstva ter povečanega povpraševanja po zdravstvenih storitvah in storitvah dolgotrajne oskrbe še vedno prisotna. Delež prebivalstva, starejšega od 65 let, se stalno povečuje in trenutno znaša 17,1 %. Projekcije za leto 2060 kažejo, da se bo ta delež do takrat povečal na 31,6 % (graf 3.1.3). Demografski koeficient starostne odvisnosti starih naj bi se povečal s 25,4 % v letu 2013 na 52,5 % do leta 2060.

Graf 3.1.3: Razčlenitev prebivalstva po starostnih skupinah v Sloveniji

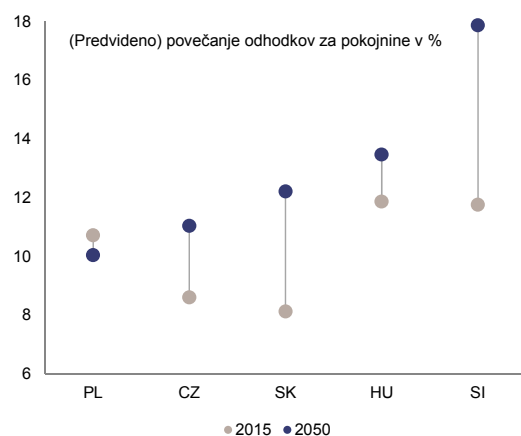
Vir: Poročilo o staranju prebivalstva za leto 2015 za Slovenijo.

Pokojnine

Ukrepi za zagotovitev dolgoročne vzdržnosti in ustreznosti pokojninskega sistema še niso bili izvedeni. Reforma iz leta 2012 je okrepila

srednjeročno vzdržnost pokojnin, in sicer s povišanjem in izenačenjem zakonsko določene upokojitvene starosti za moške in ženske, zmanjšanjem zapletenosti sistema in odpravo nekaterih anomalij, vendar pa zakonsko določena upokojitvena starost ni bila samodejno vezana na pričakovano življenjsko dobo. Prvi rezultati se zdijo spodbudni. Priliv novih upokojujencev se je skoraj zaustavil in 80 % upokojenih oseb je doseglo polno zakonsko določeno upokojitveno starost. Kljub temu je rahlo povečanje izdatkov za starostne pokojnine skupaj z istočasnim upadom prihodkov privedlo do znatnega povečanja zneska proračunskih transferjev v pokojninski sklad (z 29,2 % skupnih prihodkov pokojninske blagajne v letu 2012 na 32,0 % v letu 2013). Pokojninski sistem v Sloveniji se sooča z dolgoročnimi tveganji za vzdržnost glede na napovedano izrazito povečanje odhodkov za pokojnine. OECD je leta 2014 ocenil, da se bodo odhodki do leta 2050 povečali s trenutnih 11,8 % BDP na 18 % BDP (graf 3.1.4). Predhodne projekcije za prihajajoče poročilo o staranju prebivalstva za leto 2015 kažejo na manjše dolgoročne potrebe po izdatkih za pokojnine, vendar je pritisk na odhodke v Sloveniji še vedno večji od povprečja EU.

Graf 3.1.4: Vzdržnost pokojninskega sistema v Sloveniji

Vir: OECD: Pensions outlook 2014.

Skupni vpliv reforme iz leta 2012 na ustreznost pokojnin je še vedno odvisen od gibanj na trgu dela, zato je potrebno pozorno spremljanje. Skupno nadomestitveno razmerje se je v letu 2013 poslabšalo za 1 o.t. na 46 %. Povprečna neto pokojnina se je v letu 2013 rahlo znižala tako v nominalnem smislu kot glede na povprečno neto

plačo.⁽⁴⁵⁾ Nadomestitveno razmerje med pokojnino in povprečno plačo naj bi se do leta 2020 še naprej zniževalo (s 33,8 % leta 2013 na 28,9 % leta 2020), potem pa se na dolgi rok stabiliziralo. Daljša obdobja plačevanja prispevkov in stabilna raven začetne pokojnine bi lahko pozitivno vplivala na ustreznost pokojnin, če bi moški in ženske lahko dlje ostali na trgu dela. Nova formula za usklajevanje z inflacijo, daljša referenčna obdobja za izračun pokojninske osnove in dolgotrajna zamrznitev pokojnin bi lahko imeli negativen učinek. Kljub spremenjenim pravilom za izračun pokojninske osnove, uvedenim z reformo za preprečevanje nadaljnega znižanja pokojnin, se ustreznost pokojnin še naprej poslabšuje. Skupaj s socialno reformo iz leta 2012 ima to pomembne posledice za tveganje revščine pri starejših osebah, zlasti ženskah⁽⁴⁶⁾ in invalidih (oddelek 3.2).

Sredi leta 2015 naj bi bila objavljena bela knjiga o dolgoročni vzdržnosti pokojnin. V letih 2016–2017 je predvidena nova celovita reforma prvega in drugega pokojninskega stebra, da bi zagotovili vzdržnost pokojninskega sistema v dolgoročnem obdobju (po letu 2030) in ustreznost pokojnin. Ustanovljena je bila delovna skupina, ki bo pripravila predloge za reforme pokojninskega sistema (vključno z nominalno določenimi prispevki in sistemom točk, tj. sedanjim sistemom s prilagojenimi parametri). Obstoječi mikrosimulacijski model bo nadgrajen, da bo mogoče testirati različne predloge. Reforma iz leta 2012 je predvidela ustanovitev demografskega sklada. Pravni akt o ustanovitvi tega sklada naj bi bil sprejet do junija 2015.

Sistem zdravstvenega varstva

Staranje slovenskega prebivalstva predstavlja izziv tudi za vzdržnost javnih izdatkov za zdravstveno varstvo. Glede na predhodne projekcije delovne skupine za problematiko staranja prebivalstva, pripravljene leta 2015, naj bi se javni izdatki za zdravstvo (merjeni kot delež BDP) v naslednjem desetletju močno povečali. Delež javne porabe za zdravstveno varstvo je

⁽⁴⁵⁾ Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje: Razmerje med pokojnino in plačo je za povprečno pokojnino znašalo 56,6 %, za povprečno starostno pokojnino pa 61,7 %, kar je v obeh primerih 0,3 o.t. manj kot leta 2012.

⁽⁴⁶⁾ 25,5 % v primerjavi s 15,6 % za države EU-28 in 14,5 % za slovensko prebivalstvo v povprečju (raziskava EU-SILC 2013).

stabilen od leta 2009 in je v letu 2012 znašal 7 % BDP, kar je blizu povprečju EU (7,3 %).

Kazalniki zdravja za Slovenijo kažejo mešano sliko. Po eni strani je stopnja umrljivosti dojenčkov med najnižjimi v EU; po drugi strani pa je razkorak med pričakovano življenjsko dobo in pričakovanimi leti zdravega življenja eden največjih v EU tako za moške kot za ženske. Sicer razmeroma majhen delež prebivalstva poroča o neizpoljenih zdravstvenih potrebah, vendar se je število bolnikov na čakalnih seznamih v letu 2014 znatno povečalo in kaže na poslabšanje dostopa do zdravstvenih storitev. Po podatkih o 47 izbranih službah je oktobra 2014 na zdravljenje čakalo več kot 77 000 bolnikov, od katerih jih je skoraj 15 000 preseglo najdaljšo uradno določeno čakalno dobo.

Slovenija se je zavezala, da bo dosegla stroškovne prihranke v zdravstvenem sektorju z racionalizacijo odhodkov. Nedavno uvedene terapevtske skupine zdravil in pilotni projekt skupnih javnih naročil kažejo pozitivne rezultate. Ta pilotni projekt v zdravstvenem sektorju kaže, da je mogoče doseči precejšnje prihranke, če se naročila izvajajo centralno.⁽⁴⁷⁾ Od leta 2015 bodo centralizirana javna naročila obvezna za vseh 28 bolnišnic. Ukrepi za izboljšanje zagotavljanja zdravstvenih storitev, ki trenutno ni optimalno, novo opredelitev pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in nadgradnjo plačilnih modelov v zvezi s ponudniki zdravstvenih storitev še niso bili izvedeni. Nadaljnje povečanje učinkovitosti bi bilo mogoče doseči z uvedbo interoperabilnih rešitev e-zdravja.

Bližnji pregled izdatkov za zdravstveno varstvo bo priložnost za prerazporeditev sredstev prednostnim področjem in za večjo stroškovno učinkovitost. Pregled bo opravljen v sodelovanju s Svetovno zdravstveno organizacijo in Evropskim observatorijem za zdravstvene sisteme in politike. Pripravljen je bil načrt pregleda in januarja 2015 je bila izvedena delavnica z zadevnimi deležniki za dokončno oblikovanje predloga. Projekt bo zajemal več kot le pregled izdatkov in bo vključeval: (i) analizo financiranja zdravstvenega

sistema, (ii) pregled izdatkov, (iii) pregled košarice nadomestil in (iv) oceno zdravstvene tehnologije. Pregled bo temeljil na dvodelnem pristopu; opredeliti ukrepe za leto 2016 (tj. ukrepe, ki se jih da izvesti hitro) pa tudi dolgoročne ukrepe, katerih izvedba bo zahtevala več časa.

Pregled izdatkov in nacionalna resolucija o zdravstvenem varstvu bosta služila kot podlaga za celovito reformo zdravstvenega varstva, ki naj bi začela veljati januarja 2016. Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva, ki naj bi bila sprejeta sredi leta 2015, bo vključevala ukrepe za izboljšanje dostopa do zdravstvenih storitev, kot tudi ukrepe za spodbujanje učinkovitosti v zdravstvenem sektorju z uvajanjem modelov za zagotavljanje storitev in infrastrukture ter sistem spremljanja in pregleda.

Trenutno potekajo razprave o reformi sistema zdravstvenega varstva. Uporabo obstoječih javnih virov bi bilo mogoče izboljšati z okrepitevijo primarnega zdravstva, racionalizacijo bolnišnične oskrbe in prenovi financiranja sistema. Nacionalni organi načrtujejo sprejetje reforme shem zdravstvenega zavarovanja do konca leta 2015, veljati pa naj bi začela januarja 2016.

Dolgotrajna oskrba

Javni izdatki za dolgotrajno oskrbo naj bi se do leta 2060 samo zaradi staranja prebivalstva več kot podvojili. Posledice gospodarske krize so vidne v zmanjševanju obsega uradne dolgotrajne oskrbe, tako institucionalne kot skupnostne (npr. uradna pomoč na domu). V Sloveniji prevladujejo institucionalne oblike dolgotrajne oskrbe v javnem sektorju. Skupnost socialnih zavodov Slovenije ocenjuje, da je v prvih 10 mesecih leta 2013 približno 3 % uporabnikov institucionalne oskrbe zapustilo oskrbo in se bodisi vrnilo domov ali pa so jih v oskrbo vzeli sorodniki. Povprečna pokojnina ne zadošča za kritje stroškov institucionalne dolgotrajne oskrbe.

Konec leta 2013 je vlada sprejela načrt na področju dolgotrajne oskrbe, vendar je bilo sprejetje zakonodaje, ki bo podlaga za reformo, odloženo do konca leta 2015. Strategija predvideva obravnavo dolgotrajne oskrbe v okviru širših razprav o vzdržnosti sektorja zdravstvenega varstva, vključno z reformo shem zdravstvenega zavarovanja, da se zagotovi ustrezno financiranje

⁽⁴⁷⁾ Napredek pri izvajanju ukrepov, pomembnih za odpravo makroekonomskih neravnovesij – Slovenija, oktober 2014.

http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/documents/20141224_si_imbalances_epc_report_en.pdf

dolgotrajne oskrbe. Glavni cilj reforme je regulirati in vzpostaviti vzdržno financiranje socialnih in zdravstvenih storitev⁽⁴⁸⁾ z uvedbo obveznega javnega zavarovanja, oblikovanjem enotne vstopne točke in omogočanjem uporabnikom, da izberejo željeno vrsto storitev (storitev na domu ali institucionalna storitev) ter ponudnika storitev. Učinek reforme na javne finance še ni kvantificiran.

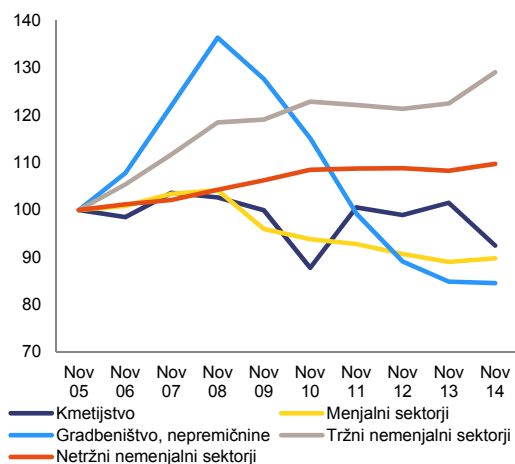

⁽⁴⁸⁾ Pri reformi bo treba upoštevati obveznosti držav članic na podlagi Direktive 2011/24/EU.

3.2. TRG DELA, IZOBRAŽEVANJE IN SOCIALNE POLITIKE

Trg dela kaže znake izboljšanja, vendar so še vedno prisotni strukturni izzivi v zvezi z dolgotrajno brezposelnostjo ter brezposelnostjo nizkokvalificiranih in starejših delavcev. Stopnja brezposelnosti se je zmanjšala z 10,1 % leta 2013 na ocenjenih 9,8 % leta 2014. Ustvarjanje delovnih mest je bilo močno v nemenjalnih storitvenih sektorjih, zlasti v upravnih in podpornih storitvah, kot so agencije za zaposlovanje. Hkrati se je upadanje delovnih mest v gradbeništvu upočasnilo. Povečanje zaposlenosti v menjalnih sektorjih je bilo skromno (graf 3.2.1).

Graf 3.2.1: Zaposlenost v menjalnem in nemenjalnem sektorju

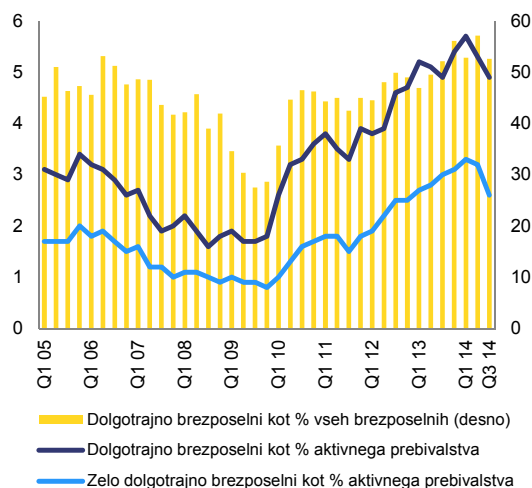

Indeks 11/2005 = 100

Vir: SURS, izračuni Evropske komisije.

Medtem ko se je skupna stopnja brezposelnosti zmanjšala, število dolgotrajno brezposelnih še vedno narašča, kar vpliva tudi na revščino. Stopnja dolgotrajne brezposelnosti je dosegla najvišjo raven (5,7 % aktivnega prebivalstva) v prvem četrtnem leta 2014 (graf 3.2.2), po tem pa se je znižala. V tretjem četrtnem leta 2014 se je povečala na 4,9 % in je predstavljala polovico vseh brezposelnih. Stopnja zelo dolgotrajne brezposelnosti se je v obdobju 2008–2013 več kot podvojila, vendar se je nedavno znižala na 2,6 % (v tretjem četrtnem leta 2014). Dejstvo, da uspe najti zaposlitev manjšemu številu dolgotrajno brezposelnih, kaže na strukturno naravo nekaterih vrst brezposelnosti. Čeprav ostajata pod povprečjem EU, sta se revščina in socialna izključenost v letih 2013 in 2014 še naprej povečevali, zato se je Slovenija še bolj oddaljila od ciljev za leto 2020.

Graf 3.2.2: Stopnja dolgotrajne brezposelnosti kot % aktivnega prebivalstva

Vir: Evropska komisija.

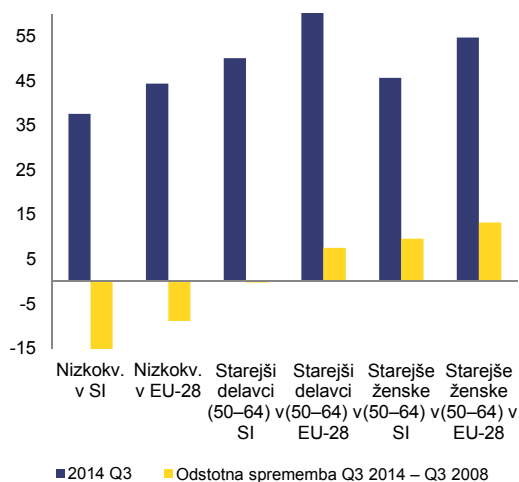
Udeležba na trgu dela

Udeležba starejših in nizkokvalificiranih delavcev na trgu dela ostaja izziv. Stopnja zaposlenosti ranljivih skupin (starejših in nizkokvalificiranih delavcev) je še vedno pod povprečjem EU. Poleg tega se je stopnja zaposlenosti v teh skupinah od leta 2008 močno zmanjšala zaradi izrazitega upada gospodarske aktivnosti. Gospodarska kriza je najbolj prizadela sektorje, ki večinoma zaposlujejo manj kvalificirane delavce (npr. gradbeništvo in predelovalne dejavnosti). Posledično se je stopnja zaposlenosti nizkokvalificiranih delavcev tudi najbolj zmanjšala (z 52 % leta 2008 na 37 % leta 2014). Stopnja zaposlenosti starejših delavcev je najnižja v EU (50 % leta 2014) in je med letoma 2008 in 2014 ostala nespremenjena. Zaposlenost starejših žensk pa se je med letoma 2008 in leta 2014 povečala za skoraj 10 o.t. (graf 3.2.3).

Slovenija je dosegla omejen napredek pri razvoju učinkovitega in ustrezno financiranega sistema aktivnih politik zaposlovanja za spoprijem s temi izzivi. Slovenija je zmanjšala dodeljena sredstva za izvajanje programov aktivne politike zaposlovanja v letu 2015, čeprav naj bi se znesek povečal po sprejetju rebalansa državnega proračuna februarja 2015 in prejemu sredstev iz Evropskega socialnega sklada. Poleg tega bo v obdobju 2015–2020 ukrepom vseživljenjskega učenja za starejše in nizkokvalificirane delavce

namenjenih 200 milijonov EUR. Pomembno je zagotoviti ustrežno podporo za ranljive skupine prebivalstva, da se zmanjšajo trdovratna strukturna neravnotežja na trgu dela, saj obstaja tveganje, da pri trenutni strukturi sredstev za aktivne politike zaposlovanja ne bo vloženo dovolj v znanja in spretnosti prikrajšanih oseb.⁽⁴⁹⁾ Ocena aktivnih politik zaposlovanja je predvidena v okviru izvajanja programov Evropskega socialnega sklada, ki je glavni vir financiranja teh ukrepov.

Graf 3.2.3: Stopnja zaposlenosti ranljivih skupin prebivalstva v Sloveniji in EU-28

Vir: Evropska komisija.

Segmentacija trga dela in brezposelnost mladih

Velika segmentacija trga dela otežuje zlasti vstop mladih na trg. Stopnja brezposelnosti mladih v starostni skupini od 15 do 24 let je bila najvišja leta 2012, od takrat pa se je znižala pod povprečje EU. V starostni skupini od 25 do 29 let pa se je brezposelnost povečala nad povprečje EU in leta 2013 dosegla najvišjo raven pri 14,6 %. Visoko brezposelnost v tej starostni skupini je mogoče delno pojasniti z manjšo zaposljivostjo študentov, ki so študij končali z zamudo, in večjim obsegom občasnega študentskega dela, ki predstavlja skoraj 80 % začasnih zaposlitev mladih. Slovenija

⁽⁴⁹⁾ V letu 2014 je bilo le 12 % porabljenih za izobraževanje in usposabljanje. Sicer je bilo 40 % sredstev za aktivne politike zaposlovanja porabljenih za javna dela, 22 % za samozaposlitev in 16 % za subvencionirane zaposlitve.

ima največji delež mladih (15 do 24 let) z začasnimi zaposlitvami v EU (73,2 % leta 2013).

Jamstva za mlade so pripomogla k večji udeležbi mladih na trgu dela. Slovenija je povišala starostno omejitev za upravičenost do jamstva za mlade s 25 na 29 let in bo v obdobju 2014–2015 zanje namenila 157 milijonov EUR (večinoma iz Evropskega socialnega sklada). Prvi rezultati nacionalne analize, predstavljene v drugem četrtletju leta 2014, kažejo, da so bile osebe, ki so vpisane v programe jamstva za mlade, deležne 70 % več usposabljanja, 40 % več ponudb za zaposlitev in 10-krat več srečanj z delodajalci. Zaradi sodelovanja s šolskimi svetovalci, ki mlade, ki so opustili šolanje, napotijo neposredno na zavod za zaposlovanje, prejme pomoč več mladih, ki niso prijavljeni kot brezposelni. Zavod za zaposlovanje je prilagodil svoja spletna orodja, da bi dosegel več mladih.

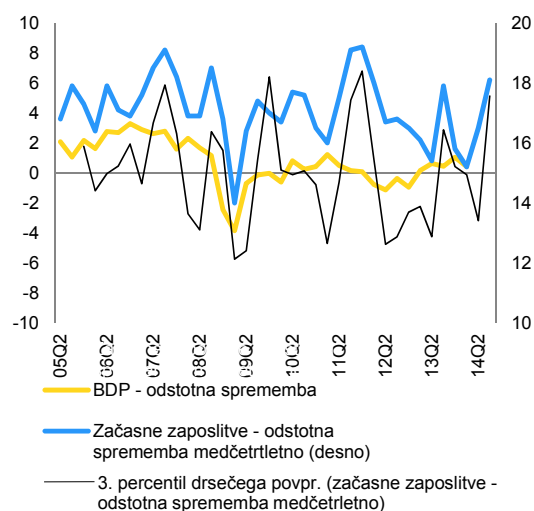
Sprejeti so bili konkretni ukrepi za zmanjšanje segmentacije trga dela za mlade. Zakon o začasnem in občasnem delu dijakov in študentov bo povečal socialno varnost za študente, hkrati pa ohranil dosedanje prožnost.⁽⁵⁰⁾ Zakon uvaja minimalno urno plačno postavko in socialne prispevke za študentsko delo. Neplačni stroški študentskega dela, ki zdaj vključujejo socialne prispevke delodajalcev in študentov, se bodo znatno povečali, vendar bo študentsko delo še vedno ostalo ena najcenejših oblik dela. Ti ukrepi bodo prinesli dodatnih 15 milijonov EUR, ki bodo delno porabljeni za financiranje štipendij. Ocena reforme naj bi bila na voljo septembra 2015, o dodatnih ukrepih pa se bo razmišljalo šele po tem. Obravnavani bodo tudi ukrepi, ki še niso bili izvedeni (npr. uradno priznavanje delovnih izkušenj).

Reforma trga dela iz leta 2013 je zmanjšala segmentacijo in izboljšala prožnost trga dela. Reforma je poenostavila postopke za odpuščanje in zmanjšala stroške odpuščanja, vendar je hkrati zaostriła pravila o pogodbah za določen čas in omejila uporabo začasnih zaposlitev prek agencij. Prve analize učinka reforme kažejo pozitivne rezultate. Uporaba pogodb o zaposlitvi za nedoločen čas se je povečala, uporaba pogodb o

⁽⁵⁰⁾ Vsebina zakona o začasnem in občasnem delu dijakov in študentov je bila decembra 2014 vključena v zakon za uravnoteženje javnih financ.

zaposlitvi za določen čas pa zmanjšala. Vendar novejši četrtletni podatki ne potrjujejo dokončno zmanjšanja začasnih pogodb, saj kaže, da je njihova uporaba tesno povezana z gospodarskim ciklom (graf 3.2.4). K tem rezultatom so prispevali tudi ukrepi, ki spodbujajo uporabo pogodb za nedoločen čas za zaposlovanje mladih (v okviru jamstva za mlade). Naslednje celovito poročilo o učinkih reforme naj bi bilo pripravljeno marca 2015. Posebna pozornost bo namenjena vprašanju o zaposlitvenih trendih samozaposlenih in ekonomsko odvisnih oseb ter zlasti morebitnim zlorabam pogodb, ki so privlačne zaradi nizkih socialnih prispevkov. Inšpektorat za delo je okrepil preiskovanje pogodbenih ureditev.

Graf 3.2.4: Cikličnost začasnih zaposlitev

Vir: Evropska komisija.

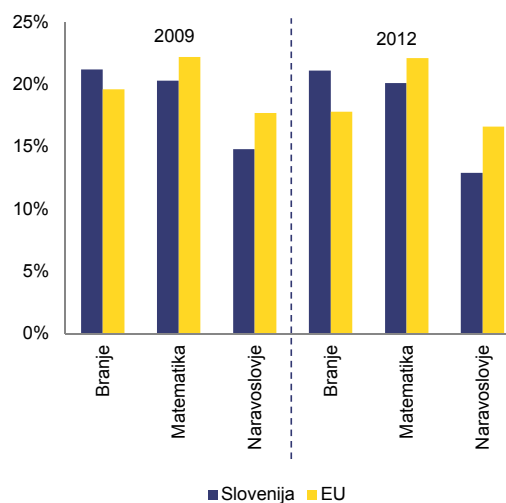
Slovenija je za zmanjšanje segmentacije trga dela izenačila neplačne stroške dela pri nekaterih vrstah pogodb o zaposlitvi (razen študentskega dela), hkrati pa ohranila njihovo prožnost. Od začetka leta 2014 je treba plačati polne prispevke za socialno varnost (15,5 % plača delodajalec, 8,85 % pa zaposleni) za dve drugi najpogosteje uporabljani vrsti civilnopравниh pogodb o zaposlitvi. Na podlagi analize stroškov različnih oblik pogodb o zaposlitvi bo vlada sredi leta 2015 predlagala ukrepe za izenačitev stroškov, ki ne spadajo v plačo. Čeprav to lahko pozitivno vpliva na segmentacijo trga, je učinek na spodbujanje zaposlovanja majhen, saj je davčni primež za pogodbe o zaposlitvi v vseh plačnih

razredih in pri vseh oblikah družin v Sloveniji blizu povprečja EU ali pod njim.

Izobraževanje

Slovenija je dosegla cilje strategije Evropa 2020 na področju izobraževanja. Zgodnje opuščanje šolanja je v Sloveniji na najnižji ravni v EU (3,9 % v letu 2013), 40,1 % prebivalstva v starosti med 30 in 34 leti pa je doseglo terciarno izobrazbo. Zdaj je treba pozornost preusmeriti na kakovost izobraževanja. Uspešnost 15-letnikov pri pismenosti, matematiki in naravoslovju, merjena v okviru Programa mednarodne primerjave dosežkov učencev (PISA), je med letoma 2009 in 2012 ostala nespremenjena (graf 3.2.5). Slovenski najstniki so se pri branju odrezali slabše od povprečja EU, v matematiki in naravoslovju pa bolje.

Graf 3.2.5: Delež učencev s slabimi rezultati pri testih PISA leta 2009 in 2012 v Sloveniji

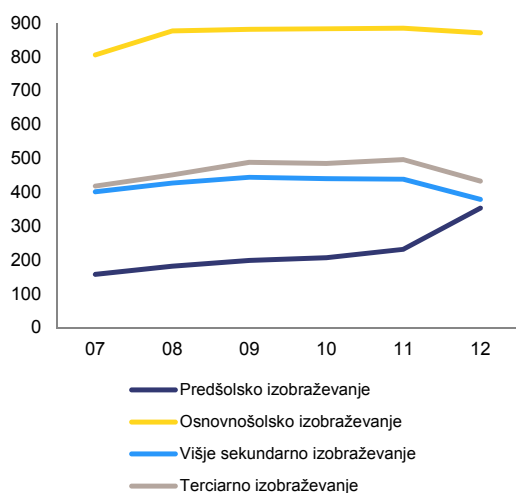

Vir: OECD; Program mednarodne primerjave dosežkov učencev.

Neučinkovitost sistema visokošolskega izobraževanja se kaže v visoki stopnji osipa in fiktivnih vpisov. Stopnja osipa na univerzi je ocenjena na 35 %. V programe višješolskega poklicnega izobraževanja je po ocenah več kot polovica študentov prvih letnikov vpisanih fiktivno. Glavni razlog so spodbude in socialne ugodnosti, vezane na status študenta, in šibek

upravni nadzor⁽⁵¹⁾. Polovica vseh študentov med študijem dela, kar vpliva na študijski uspeh in podaljšuje trajanje študija. Hkrati zaradi znižanja skupnih proračunskih sredstev za izobraževanje obstaja tveganje za poslabšanje kakovosti izvajanja terciarnih programov. Lani so se sredstva za izobraževanje občutno skrčila. Izdatki za terciarno izobraževanje so se med letoma 2011 in 2012 zmanjšali za 13 %, med letoma 2008 in 2012 pa za 5 % (graf 3.2.6).

Graf 3.2.6: Javni izdatki za formalno izobraževanje (v mio. EUR)

Vir: SURS.

Problem fiktivnih vpisov naj bi bil obravnavan s spremembami zakona o visokem šolstvu.

Predlog spremembe zakona je bil pripravljen oktobra 2013, vendar je zaradi menjave vlade prišlo do zamude pri njegovem sprejetju. Vlada namerava sprejeti zakon leta 2015, veljati pa naj bi začel v študijskem letu 2017–2018. Glavni cilj zakona je odpraviti vezanost statusa študenta na ugodnosti, da se odpravijo spodbude za fiktivni vpis. Pomemben korak v to smer je bila uvedba novega elektronskega informacijskega sistema, ki je postal uraden vir informacij o statusu študenta in ga uporabljajo javne ustanove za odobritev štipendij, subvencij za prevoz in prehrano, sob v študentskih domovih, zdravstvenega zavarovanja in študentskega dela. V letu 2014/2015 se je uporabljal tudi za elektronski vpis v visokošolsko izobraževanje. Vgrajene kontrole so že bile

uspešne pri preprečevanju nekaterih fiktivnih vpisov v programe višjega poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Cilj je, da bi sistem do konca leta 2015 postal analitično orodje za oblikovanje politik na podlagi dejstev.

Neskladja med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih

Neskladja med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih so postala manj izrazita. Slovenija ima enega najnižjih deležev mladih s terciarno izobrazbo na delovnih mestih, ki zahtevajo nizko izobrazbo (vertikalno neskladje). Delež študentov višjega sekundarnega izobraževanja, ki so vključeni v poklicno izobraževanje in usposabljanje, znaša 66,2 % in je še vedno nad povprečjem EU (50,4 % v letu 2012). Vendar bi pomanjkanje delovne sile z ustreznimi znanji in spretnostmi dolgoročno lahko prizadelo zlasti visokokvalificirane poklice. Povpraševanje po visokokvalificiranih delavcih se bo predvidoma znatno povečalo.

Slovenija je sprejela več ukrepov za zmanjšanje tveganja neskladij med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih, številni ukrepi pa so še v načrtu do leta 2020. Javni zavod za zaposlovanje trenutno pripravlja polletno napoved deficitarnih poklicev vzporedno z vzpostavitvijo nacionalne poklicne točke, katere namen je razviti metodologijo za boljše poklicno svetovanje. Načrtuje se dodatno zmanjšanje neskladij med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih, in sicer z uvedbo štipendij za deficitarne poklice ter izboljšanjem povezav med izobraževalnimi ustanovami in lokalnim gospodarstvom. Vlada namerava premostiti vrzel v ponudbi znanj in spretnosti tako, da bo študijske specializacije povezala s prednostnimi področji strategije pametne specializacije. Na področju poklicnega izobraževanja vlada načrtuje uvedbo vajeništva prek novega zakona, ki bo predvsem na novo opredelil vlogo vajenca kot zaposlenega in natančneje opredelil vlogo socialnih partnerjev. Ustanovljen je bil usklajevalni organ za poklicno izobraževanje. Njegova naloga je razvoj novih projektov in opredelitev strateških smernic za poklicno izobraževanje z deležniki. Pri vzpostavljanju sistema bodo imeli pomembno vlogo subvencije za vajeništva in usklajevanje med različnimi ministrstvi. In končno, preglednost

⁽⁵¹⁾ Eurydice (2014) Modernisation of Higher Education in Europe: Access, Retention and Employability.

kvalifikacij na trgu dela bo okrepljena z novim zakonom o slovenskem ogrođju kvalifikacij, ki naj bi bil sprejet leta 2015.

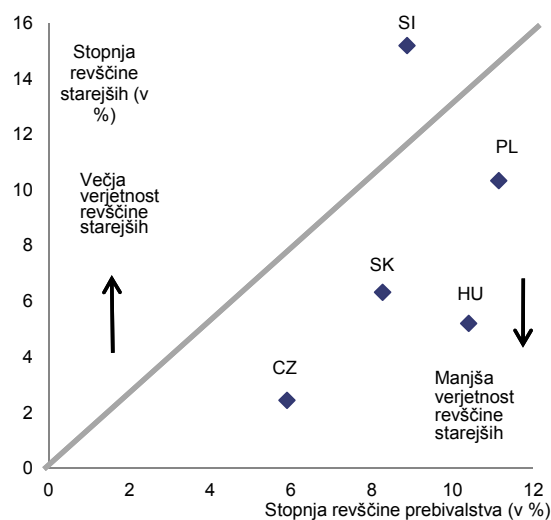
Socialna vprašanja

Revščina in socialna izključenost sta se leta 2013 še naprej povečevali. Slovenija se je tako še bolj oddaljila od svojega cilja na področju revščine in socialne izključenosti. Število ljudi, ki jih ogrožata revščina ali socialna izključenost, se je povečalo in v letu 2013 doseglo 410 000, kar je precej nad ciljem Slovenije (320 000). Stopnja revščine sicer ostaja pod povprečjem EU, vendar se od leta 2009 dalje stalno poslabšuje. Glavna razloga za nenehno slabšanje materialne blaginje sta upad zaposlenosti in povečanje brezposelnosti na raven iz 90. let prejšnjega stoletja. Poleg tega so se plače, pokojnine in socialni transferji realno zmanjšali, sprememba ureditve socialnih prejemkov, uvedena januarja 2012, pa je nekoliko zmanjšala vlogo socialnih transferjev pri zmanjševanju revščine za nekatere skupine prebivalstva.

dohodka gospodinjstev v letu 2013 je vplivalo zlasti na stopnjo tveganja revščine otrok (17,5 % v letu 2013) in je podvojilo stopnje tveganja revščine mladih. Dohodkovna neenakost sicer ostaja med najnižjimi v EU, vendar se je zaradi neenakega zmanjšanja dohodkov v različnih dohodkovnih razredih poslabšala. Še vedno nizko raven dohodkovne neenakosti je mogoče pripisati zgoščeni plačni strukturi in natančnemu ciljnemu dodeljevanju socialnih transferjev, kar zmanjšuje tveganje revščine za 27,8 o.t. (povprečje EU je 27,6 o.t.). Dostop do javnih storitev od leta 2012 ostaja na isti ravni.

S socialno reformo iz leta 2012 so bili uvedeni popravljalni ukrepi za izboljšanje dostopa do socialnih transferjev. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o socialno varstvenih prejemkih in zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, ki veljata od septembra 2014, sta omilila pogoje za upravičenost do socialnih prejemkov. Spremembe se nanašajo na enostarševske družine, družine s šoloobveznimi otroki in velike družine, starejše prejemnike socialnih transferjev in druge ranljive skupine prebivalstva. Omejitve pri pogojih za upravičenost do socialno varstvenih prejemkov, uvedene leta 2012, so povzročile občutno zmanjšanje koriščenja teh prejemkov s strani starejših upravičencev. V srednjeročnem obdobju vlada načrtuje uvedbo celovitega sistema socialne aktivacije, ki bo povezala programe rehabilitacije z aktivnimi politikami zaposlovanja. Z razvojem celovitih storitev za ljudi, ki so izključeni s trga dela, vlada pričakuje izboljšanje njihove socialne vključenosti in zaposljivosti.

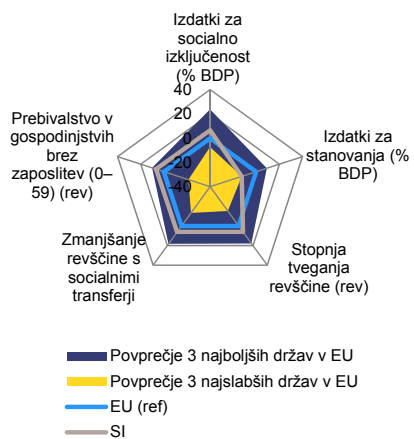
Graf 3.2.7: Stopnja verjetnosti revščine starejših v Sloveniji

Vir: OECD Pensions Outlook 2014.

Čeprav sistem socialne zaščite opravlja svojo funkcijo, so se stopnje tveganja revščine povečale. Leta 2013 se je skupni razpoložljivi dohodek gospodinjstev zmanjšal za 3,3 %, kar je manj kot v predhodnem letu (5,2 % leta 2012). Realno je zdaj več kot 9 % nižji kot leta 2008. Znatno zmanjšanje skupnega razpoložljivega

Graf 3.2.8: Kazalniki socialne izključenosti

Vir: Evropska komisija.

3.3. POSLOVNO OKOLJE TER RAZISKAVE IN RAZVOJ

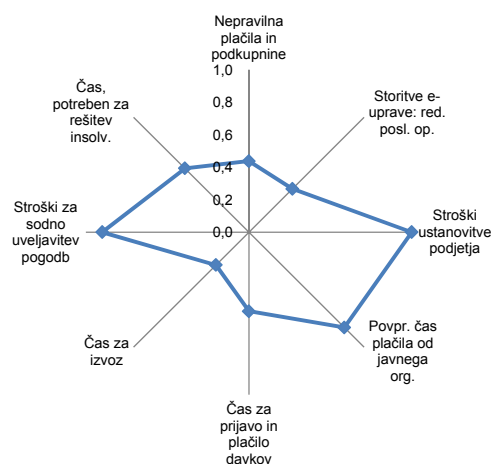
Upravno breme in omejen dostop do financiranja ovirata poslovanje v Sloveniji. Neoptimalno upravljanje podjetij, visok davčni primež za kvalificirano delovno silo (oddelek 3.1), velika vpletenost države v gospodarstvo in zasebni interesi (oddelek 3.5) negativno vplivajo na poslovanje v Sloveniji. V številnih industrijskih sektorjih z visoko koncentracijo javnega lastništva produktivnost ostaja nizka (oddelek 2.2), priliv neposrednih tujih naložb pa je v primerjavi s povprečjem EU majhen (oddelek 2.3). Pogoste menjave vlad so prispevale k negotovosti in zamiku naložbenih odločitev. Slovenija je kljub temu razvila skupnost uspešnih zagonskih podjetij in številni izvozniki poganjajo rast gospodarstva. V iskanju alternativnih načinov financiranja je več mladih podjetnikov uspešno pridobilo financiranje za inovativne proizvode prek platform za množično financiranje v tujini.

Zmanjšanje upravnih bremen

Veliko število zakonov in številne spremembe zakonodaje otežujejo poslovanje in spoštovanje nacionalnih predpisov. Slovenija je v zadnjih letih sprejela več ukrepov za zmanjšanje birokracije. T.i. točka „vse na enem mestu“ je podjetnikom v pomoč pri ustanavljanju podjetij, povečala se je tudi uporaba storitev e-uprave (graf 3.3.1). Vendar pa so številne spremembe zakonodaje prispevale k znatnemu povečanju števila zakonov in podzakonskih aktov⁽⁵²⁾. Zmanjšanje upravnega bremena je eno od ključnih vprašanj za številne deležnike, vključno z vlagatelji, ki opozarjajo, da so pogoste spremembe predpisov slaba stran poslovanja v Sloveniji. Nezadostne upravne zmogljivosti podaljšujejo čakalne dobe in odvrčajo vlagatelje (graf 3.1.1). To velja zlasti za področja prostorskega načrtovanja, gradbenih dovoljenj in izpolnjevanja davčnih obveznosti⁽⁵³⁾. Ureditev prostorskega načrtovanja je decentralizirana in zapletena. Spada v pristojnost različnih organov, kar ustvarja velike ovire za vstop in negotovost za vlagatelje, tako domače kot tuje. Pretirana regulacija povzroča tudi

težave z zagotavljanjem skladnosti. Tako npr. slovenski trgovci na drobno menijo, da je drago in težko zagotavljati skladnost z zakonodajo o varstvu potrošnikov. Poleg tega so tako trgovci na drobno kot potrošniki kritični do vloge javnih organov pri zagotavljanju skladnosti z zakonodajo o varstvu potrošnikov⁽⁵⁴⁾.

Graf 3.3.1: Komponente upravnega bremena v Sloveniji

0 = država z najslabšim rezultatom, 1 = država z najboljšim rezultatom

Vir: Evropska komisija, Svetovna banka, Svetovni gospodarski forum, Intrum Justitia, OECD.

Vlada je opredelila več ukrepov za zmanjšanje birokracije za 25 %, vendar je treba ukrepe prednostno razvrstiti in jih izvesti. Ključno orodje za obvladovanje velikega števila predpisov je enotni dokument za zagotovitev boljšega zakonodajnega in poslovnega okolja ter večje konkurenčnosti⁽⁵⁵⁾. Dokument sicer obravnava dolge postopke pridobivanja soglasij in dovoljenj, vendar ne prispeva k skrajšanju čakalnih dob. Kljub dejstvu, da je bilo izvedenih več ukrepov, enotni dokument ne vsebuje potrebne prednostne razvrstitve ukrepov, načrtov za njihovo izvedbo in jasnih postopkov spremljanja. Za uspešno zmanjšanje regulativnih stroškov je enako pomembno usklajevanje med različnimi ministrstvi in vladnimi organi. Slovenija načrtuje uvedbo

⁽⁵²⁾ V obdobju od januarja 1991 do januarja 2015 se je število podzakonskih aktov povečalo s 1 006 na 18 332, število zakonov pa s 356 na 799. <http://www.tax-fin-lex.si/VeljavnnaZakonodajaRS.aspx>

⁽⁵³⁾ Svetovna banka v poročilu Doing Business Report 2015 ocenjuje, da je v Sloveniji potrebnih 212,5 dni za obravnavo gradbenih dovoljenj – 63 dni več od povprečja držav OECD. Glede na prejšnje leto na tem področju ni bilo napredka.

⁽⁵⁴⁾ Flash Eurobarometer 396, “Retailers’ attitudes towards cross-border trade and consumer protection”, 2014 in Flash Eurobarometer 397, “Consumer attitudes towards cross-border trade and consumer protection”, 2014.

⁽⁵⁵⁾ V dokumentu je naštetih 256 ukrepov, od katerih jih je 64 že izvedenih (25 %), 104 se izvajajo (41 %), 86 pa jih čaka na izvedbo (34 %). <http://www.stopbirokraciji.si/en/smart-regulation/concrete-realised-measures/>

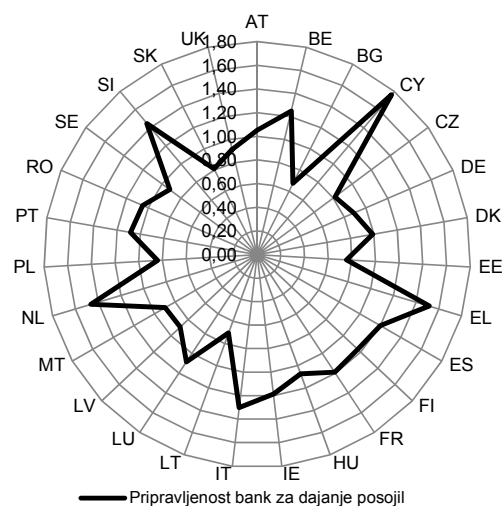
„preverjanja konkurenčnosti“ in „testa ustreznosti za mala in srednja podjetja“ (ki je že nekaj let v pilotni fazi), da bi bili prihodnji zakoni in predpisi prijaznejši podjetjem. Vendar je bila uvedba teh instrumentov za „boljšo zakonodajo“ ponovno preložena, in sicer na leto 2016.

Dostop do financiranja

Bančno kreditiranje še naprej upada, kar prizadeva zlasti MSP. Rezultati nedavne dokapitalizacije bančnega sektorja naj bi se v celoti pokazali šele leta 2016. Omejeno bančno kreditiranje in visoke obrestne mere omejujejo zmogljivost malih in srednje velikih podjetij za financiranje (oddelek 2.1). Medtem ko se je delež zavrnjenih prošenj za posojilo v zadnjih šestih letih zmanjšal, se je število MSP, ki poročajo o poslabšanju pripravljenosti bank za dajanje posojil, znatno povečalo in je med najvišjimi v EU (graf 3.3.2).

V Sloveniji obstajajo po meri zasnovani finančni instrumenti za MSP, ki se jih da še nadgraditi. SID banka (slovenska razvojna banka) ima sicer od sredine leta 2013 dve direktni kreditni liniji za MSP, vendar ju je uporabilo le malo MSP. Podjetja so črpala le del razpoložljivih sredstev (približno petino od 500 milijonov EUR), delno zaradi strogih pogojev za upravičenost. Slovenski podjetniški sklad (SPS) je učinkovitejši pri zagotavljanju financiranja za inovativna MSP. SPS načrtuje tudi uvedbo novih dolžniških in lastniških instrumentov, ki bodo namenjeni predvsem zagonskim podjetjem in hitro rastočim mikropodjetjem. Poleg tega vlada preučuje tudi možnosti za vzpostavitev čezmejnega tveganega kapitala skupaj z avstrijskimi in italijanskimi partnerji. Po navedbah deležnikov je pozitivna pobuda tudi uvedba projektov po konceptu „dvojček“ (kombinacija finančne in vsebinske podpore), ki jo je nedavno uvedel SPS in lahko pomaga poslovno vzdržnim MSP, da povečajo znanje o razpoložljivih instrumentih in pripravljenost za naložbe. Ker pa se bančno kreditiranje za MSP še naprej slabša, je treba te nove instrumente nadgraditi in se pri tem osredotočiti na alternativne mehanizme financiranja ter privabljanje več zasebnega financiranja za zagotovitev finančnega vzvoda za javne naložbe.

Graf 3.3.2: Pripravljenost bank za dajanje posojil v zadnjih šestih mesecih

Pripravljenost bank za dajanje posojil se je izboljšala (0), je ostala nespremenjena (1), se je poslabšala (2).

Vir: Anketa SAFE.

Opravljanje storitev in regulirani poklici

Za slovenski storitveni sektor je značilna nizka raven čezmejnih naložb. Čezmejno ustanavljanje podjetij v EU⁽⁵⁶⁾ je v Sloveniji precej nižje kot v drugih državah članicah EU (graf 3.3.3). Slovenija beleži nizek priliv neposrednih tujih naložb (oddelek 2.3) in je pod povprečjem EU glede ustanavljanja tujih podjetij v državi. To se lahko delno pojasni z zapleteno ureditvijo na področju poklicev in koncesij.

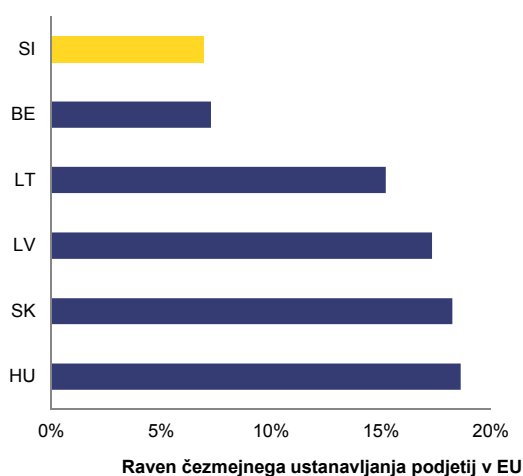
Posodobitev sistema koncesij in reguliranih poklicev bi lahko povečala konkurenco v slovenskem storitvenem sektorju. Regulirani poklici in koncesije omejujejo število ponudnikov storitev in izbiro za potrošnike zaradi kvantitativnih in teritorialnih omejitev ter določanja tarif. OECD ocenjuje, da okolje za opravljanje storitev v Sloveniji ne omogoča učinkovite konkurence in predstavlja velike vstopne ovire za podjetja in posameznike⁽⁵⁷⁾. Deregulacija poklicev kljub nekaterim zamudam počasi napreduje. Po tem, ko sta bila deregulirana sektorja obrti in kulture, vlada pregleduje

⁽⁵⁶⁾ Delež dodane vrednosti v sektorju poslovnih storitev, ki ga ustvarijo podjetja iz drugih držav članic EU.

⁽⁵⁷⁾ Kazalniki regulacije proizvodnih trgov, OECD <http://www.oecd.org/economy/growth/indicatorsofproductmarketregulationhomepage.htm>

obstoječe zakone, da bi olajšala dostop do reguliranih poklicev v maloprodajnem sektorju. Slovenija sodeluje v medsebojnem ocenjevanju reguliranih poklicev na ravni EU. V tem okviru bo ocenjeno, ali so omejitve sorazmerne in upravičene s splošnim interesom. Čeprav je vlada opravila pregled nekaterih koncesij, ni predlagala nobene reforme.

Graf 3.3.3: Raven čezmejnega ustanavljanja podjetij v EU

Vir: Evropska komisija.

Podjetniška dejavnost

Podjetniška dejavnost v zagonski in zgodnji fazi se je v letih 2013 in 2014 še naprej krepila⁽⁵⁸⁾. Stanje zagonskega podjetništva v Sloveniji se je z začetkom krize precej spremenilo. Zagonska podjetja, ki so jih ustanovili slovenski lastniki, so po vrednosti od leta 2006 presegla 130 milijonov USD, od tega polovico v letu 2014. Sektor zagonskih podjetij raste hitreje kot gospodarstvo v povprečju in ustvarja nova delovna mesta z visoko dodano vrednostjo. Vlada temu sektorju zagotavlja podporo⁽⁵⁹⁾. Zaradi spodbujanja inovacij, ustvarjanja delovnih mest in gospodarske rasti je pomembno nadaljevati s temi prizadevanji in

⁽⁵⁸⁾ Stopnja zgodnje podjetniške aktivnosti (indeks TEA) se je leta 2013 močno povečala in se ponovno povzpela na najvišjo raven iz obdobja pred krizo (2008), tj. 6,5 %. Vir: Global Entrepreneurship Monitor.

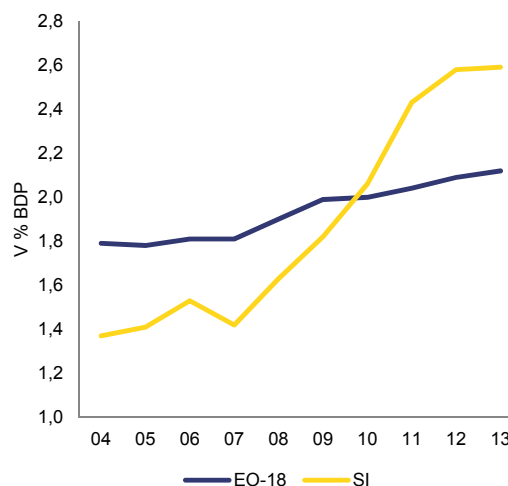
⁽⁵⁹⁾ Start:Up Manifest, junij 2014; Some insights into entrepreneurship and start-ups in Slovenia, Austria and Italy, prof. dr. Miroslav Rebernik in mag. Matej Rus, december 2014.

vezati vse ukrepe na obstoječe inovacijske politike in strategije.

Raziskave in razvoj ter inovacije

Raven naložb v raziskave in razvoj v Sloveniji se je precej povečala, vendar rezultati zaostajajo. Povečanje naložb v raziskave in razvoj (graf 3.3.4) bi lahko pripisali ugodnemu sistemu davčnih spodbud⁽⁶⁰⁾ in znatnemu sofinanciranju iz strukturnih skladov (okvir 3.3.1). Vendar nizka uspešnost pri raziskovalnih in inovacijskih rezultatih postavlja pod vprašaj kakovost teh naložb.⁽⁶¹⁾ Glede na te rezultate in uporabo skladov EU bo treba inovacijsko politiko posodobiti, da bi dolgoročno ostala trajnostna.

Graf 3.3.4: Naložbe v raziskave in razvoj

Vir: Evropska komisija.

Učinkovitega odziva politike na izzive na področju raziskav in razvoja še ni. Raziskovalna in inovacijska strategija iz leta 2011 še ni bila izvedena. Strategija vključuje pomembne ukrepe za spodbujanje prenosa znanja in komercializacijo

⁽⁶⁰⁾ Vlada za naložbe v raziskave in razvoj ponuja 100-odstotno stopnjo znižanja, olajšavo zaradi amortizacije in znižano davčno osnovo za licenčnine. Poleg tega ponuja 40-odstotno davčno olajšavo za naložbe v opredmetena sredstva.

⁽⁶¹⁾ Slovenija ima 3,1 patenta na milijardo BDP (prijavljena v skladu s Pogodbo o sodelovanju na področju patentov), v primerjavi s 3,9 na ravni EU (2010) ter 6,9 % pogosto citiranih znanstvenih objav v primerjavi z 11 % na ravni EU (2009). Slovenija se uvršča pod povprečje EU pri kazalniku rezultatov inovacij in pregledu uspešnosti Unije inovacij.

rezultatov raziskav. Ključni ukrep je uvedba institucionalnega financiranja, vezanega na oceno raziskovalne uspešnosti univerz in javnih raziskovalnih ustanov. Drugi pomembni ukrepi vključujejo odpravo ovir za ustanavljanje odcepljenih podjetij univerz in za čezmejni tvegani kapital. Raziskovalna in inovacijska strategija mora biti usklajena s strategijo pametne specializacije in prihodnjo strategijo o neposrednih tujih naložbah, da se izkoristi potencial države za pametno rast in na znanju temelječe gospodarstvo. Zlasti so potrebni izvedbeni mehanizmi za usmerjanje financiranja na prednostna področja in

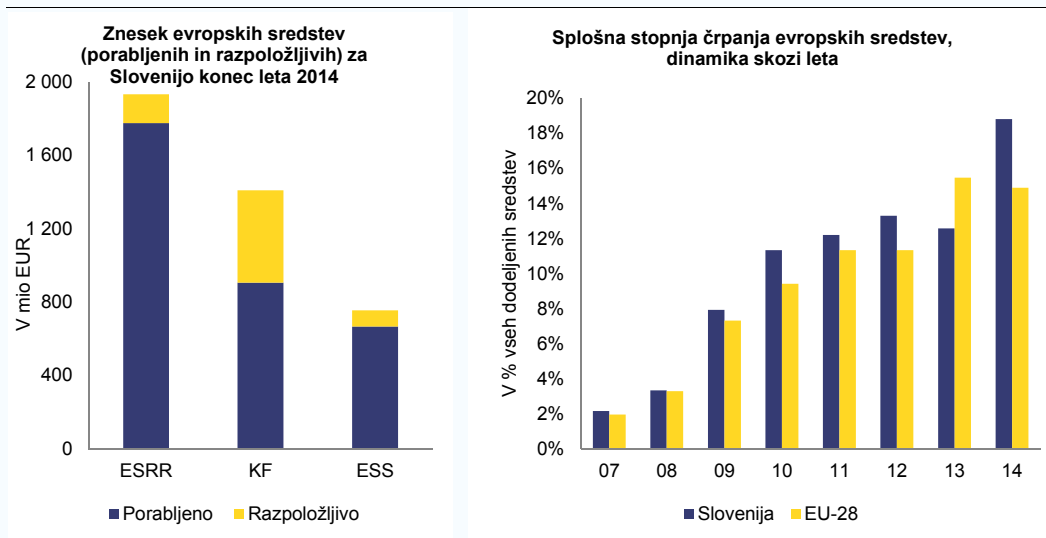
povečanje učinka. Za podporo učinkoviti uporabi virov so potrebni povečanje kakovosti naložb v raziskave, trdnejše in učinkovitejše upravljanje ter večji poudarek na izvajanju.

Dokončanje strategije pametne specializacije bo pomemben mejnik. Strategija bo ključnega pomena za naložbe v okviru evropskih investicijskih in strukturnih skladov v obdobju 2015–2020. Glavni preostali izzivi so jasna določitev prednostnih nalog, skladnost z drugimi

Okvir 3.3.1: Pregled in splošna ocena sposobnosti črpanja sredstev EU

Na splošno je bilo izvajanje operativnih programov Slovenije na področju kohezijske politike pozitivno, z izjemo Kohezijskega sklada, pri katerem izvajanje nekoliko zaostaja. Slovenija je do februarja 2015 počrpala 81,72 % vseh dodeljenih sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj, Kohezijskega sklada in Evropskega socialnega sklada za programsko obdobje 2007–2013. To je pozitiven rezultat v primerjavi s povprečjem EU-28 (76,74 %) in povprečjem višegrajske skupine (71,21 %). Črpanje sredstev se je povečalo leta 2014, ko je bil certificiran 701 milijon EUR (leta 2014 je bilo certificiranih 51 % celotnega zneska doslej certificiranih sredstev za Kohezijski sklad). Slovenija je v primerjavi z letom 2013 certificirala 680 milijonov EUR. Glede na pravilo N+2 za Slovenijo je treba do konca leta 2015 porabiti še skupno 597 milijonov EUR (406 milijonov EUR za Kohezijski sklad, 136 milijonov EUR za Evropski sklad za regionalni razvoj in 55 milijonov za Evropski socialni sklad). Zaenkrat zaradi pravila N+2 ni prišlo do izgub sredstev in projekcije kažejo, da je tveganje izgube sredstev ob zaključku programov majhno. Vendar so nizka zmogljivost črpanja in zamude, povezane z izvajanjem Kohezijskega sklada (predvsem v sektorjih železniškega prevoza in odpadnih voda), posledica poznega začetka izvajanja, dolgih postopkov za izdajo dovoljenj in postopkov javnega naročanja (oddelek 3.5) ter gospodarske krize.

Graf 1: Črpanje sredstev iz skladov EU in ekonomsko upravljanje

ESRR = Evropski sklad za regionalni razvoj; ESS = Evropski socialni sklad; KS – Kohezijski sklad.

Vir: Evropska komisija.

politikami, usklajevanje z deležniki in učinkovito izvajanje.

3.4. PROMET, ENERGIJA IN OKOLJE

Raven porabe energije in emisij CO₂ je v Sloveniji precej nad povprečjem EU. Promet je najpomembnejši energijsko intenziven sektor, saj se njegov delež v porabi energije od leta 2005 povečuje. To je mogoče delno pojasniti z geografsko lego Slovenije in tranzitom skozi državo. Čeprav ima Slovenija raznovrstne vire energije, je močno odvisna od njenega uvoza. Prispevek energijskega primanjkljaja k trgovinski bilanci je skoraj dvakrat višji od povprečja EU (5,7 % v primerjavi s 3,1 % BDP). Trenutna poraba primarne energije v Sloveniji je rahlo pod ciljem EU 2020.

Pametno, trajnostno in medsebojno povezano prometno omrežje

Strategija za razvoj infrastrukture v Sloveniji je pripravljena. S sprejetjem operativnega programa za obdobje 2014–2020 so bili vzpostavljeni izvedbeni okvir z jasnimi prednostnimi nalogami politike ter instrumenti za načrtovanje in financiranje za naložbe v ključne pobude na področju prometa. Celovita prometna strategija bo ključnega pomena za naložbe v okviru evropskih strukturnih in investicijskih skladov v obdobju 2014–2020, tudi z vidika pričakovanega zmanjšanja nacionalne porabe za naložbe. Strategija naj bi pomembno prispevala k razvoju prometne infrastrukture s pripravo seznama zrelih in izvedljivih projektov ter posledičnim zmanjšanjem ozkih grl, zlasti v železniškem sektorju.

Razvoj železniške infrastrukture in spodbujanje javnega prevoza sta ključni prednostni nalogi. V okviru instrumenta za povezovanje Evrope bodo prednostno obravnavani projekti osrednjega omrežja TEN-T na sredozemskih in baltsko-jadranskih koridorjih. To vključuje novi drugi tir proge Divača-Koper ter nadgradnjo in razširitev koprškega pristanišča. Ob posodobitvi železniške infrastrukture bi se lahko odpravile tudi tržne ovire v železniškem sektorju in izboljšale železniške storitve. Mestni promet v Sloveniji še vedno trpi zaradi pretirane uporabe avtomobilov. Z izjemo nekaterih pozitivnih primerov, kot je mesto Ljubljana, je razvoj javnega prometa v slovenskih mestih še vedno ena ključnih nalog.

Medsebojno povezana energetska omrežja

Slovenska energetska omrežja se soočajo z več izzivi. Mešanica energijskih virov v Sloveniji izvira predvsem iz vodne energije (31 %), jedrske energije (24 %) in fosilnih goriv. Okrepitev elektroenergetskih omrežij in boljše povezave z Italijo bi omogočile boljše reševanje težav zaradi infrastrukturnih vrzeli in tokovnih zank v energetskem sistemu iz sosednjih držav.

Projekti za izboljšanje zmogljivosti za medsebojno povezanost elektroenergetskih sistemov so v teku. Zmogljivost za medsebojno povezanost v Sloveniji trenutno znaša 82 % proizvodne zmogljivosti, kar je nad povprečjem EU. Kljub temu ima Slovenija več elektroenergetskih projektov skupnega interesa v skladu s smernicami za vseevropsko energetska infrastrukturo, vključno z dvema elektroenergetskima grozdoma z visokonapetostno prenosno povezavo med Slovenijo, Hrvaško in Madžarsko in visokonapetostno prenosno povezavo med Slovenijo in Italijo.

Konkurenca na trgu z električno energijo se je okrepila. Do sedaj je skoraj 50 000 odjemalcev zamenjalo dobavitelja električne energije, pri čemer nobeden od dobaviteljev nima prevladujočega položaja na trgu. Vstop novega dobavitelja (GEN-I) v sektorju plina na trg je povzročil tudi znižanje cen prvič po letu 2009. Geoplin je še vedno podjetje z največjim tržnim deležem (približno 63 %) pri distribuciji plina.

Slovenija ima diverzificirano oskrbo s plinom, vendar ji primanjkuje zmogljivosti za skladiščenje, poleg tega pa je v celoti odvisna od uvoza. Nova plinska povezava sever-jug z madžarskim prenosnim plinskim omrežjem in okrepitev medsebojne povezanosti s hrvaškim prenosnim plinskim omrežjem bosta povečala zanesljivost oskrbe v Sloveniji in sosednjih državah. Za Slovenijo je zelo pomembnih več plinskih projektov skupnega interesa. Zlasti terminal za utekočinjeni zemeljski plin na Krku (Hrvaška) bi izboljšal zanesljivo oskrbo v regiji.

Okoljska skladnost

Med državami, ki so v EU vstopile od leta 2004, je Slovenija najuspešnejša na področju recikliranja komunalnih odpadkov. Stopnja

recikliranja v Sloveniji je leta 2012 dosegla 47 %. Slovenija še vedno ustvari razmeroma malo komunalnih odpadkov, tj. 362 kg na prebivalca leta 2012 v primerjavi s povprečjem EU v višini približno 490 kg na prebivalca. Odlaganje odpadkov na odlagališčih se je zmanjšalo z 58 % v letu 2011 na 51 % v letu 2012, vendar ostaja visoko.

Naložbe v vodni sektor so ključna prednostna naloga. Zlasti še vedno obstajajo vrzeli pri zagotavljanju skladnosti z obveznostmi Slovenije iz pogodbe o pristopu za sektor odpadnih voda. Končni rok za zagotovitev skladnosti z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode je konec leta 2015. Zadnji razpoložljivi podatki za Slovenijo za leti 2009 in 2010 kažejo 30-odstotno stopnjo skladnosti pri zbiranju in čiščenju odpadnih voda.

Raznoliko in bogato naravno okolje Slovenije je ključni element strategije na področju turizma. Biotska raznovrstnost Slovenije je dobro ohranjena, Slovenija pa ima tudi največji delež območij Natura 2000 v EU (37,85 % v primerjavi z 18,4 %, kar je povprečje v EU)⁽⁶²⁾. Neokrnjena narava prinaša številne družbeno-gospodarske koristi. V strategiji razvoja slovenskega turizma za obdobje 2012–2016 je opredeljena kot ena glavnih turističnih prednosti.

Širokopasovna omrežja

Širokopasovna omrežja so ključna infrastruktura digitalnega gospodarstva in družbe. Na področju petih glavnih dejavnikov spodbujanja digitalnega gospodarstva se Slovenija med 28 državami članicami uvršča na 24. mesto pri povezljivosti, na 14. mesto na področju človeškega kapitala, na 16. mesto pri uporabi internetnih storitev, na 20. mesto pri integraciji digitalnih tehnologij v podjetjih in na 22. mesto pri digitalnih javnih storitvah. Ocenjuje se, da je povečanje pokritosti s širokopasovnimi povezavami za 10 o.t. povezano z letno rastjo BDP na prebivalca v višini približno 1 do 1,5 o.t.⁽⁶³⁾ Slovenija ima zelo nizko pokritost s fiksnimi hitrimi širokopasovnimi povezavami (uvršča se na 26. mesto med 28 državami članicami).

Primerjalno nizka ostaja tudi razširjenost mobilnih širokopasovnih storitev. Operaterji navajajo, da je razlog za to pomanjkanje povpraševanja na trgu. To je lahko tudi vzrok za razmeroma visoke cene (Slovenija je na 19. mestu med 28 državami članicami). Slovenija je trenutno v procesu sprejemanja načrta razvoja širokopasovnih omrežij. Dokončanje in izvedba strategije za nadaljnje spodbujanje pokritosti s širokopasovnimi omrežji na nacionalni ravni po dostopnih cenah bi lahko pozitivno vplivala na rast.

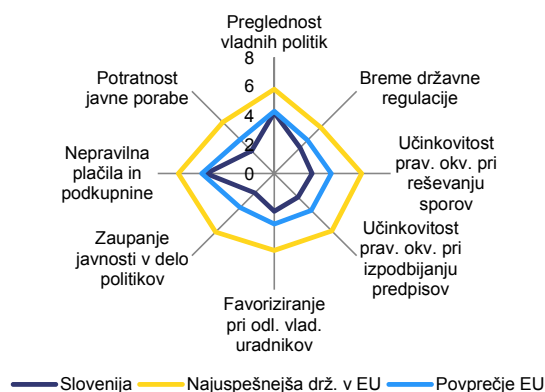
⁽⁶²⁾ Natura 2000 Barometer, The Natura 2000 Newsletter, julij 2014.

⁽⁶³⁾ Czernich, N., O. Falck, T. Kretschmer, L. Woemann (2011) Broadband Infrastructure and economic growth, The Economic Journal, 121 (552), str. 505–532.

3.5. JAVNA UPRAVA IN CIVILNO PRAVOSODJE

Izboljšanje učinkovitosti javne uprave in neodvisnosti sodstva sta dve od sedmih ključnih prednostnih nalog iz letnega pregleda rasti za leto 2015. Enostavnejša zakonodaja, boljše poslovno okolje in pregledni postopki odločanja bi povečali verodostojnost javne uprave. V Sloveniji učinkovitost sektorja država in odzivnost uprave ostajata pod povprečjem EU (graf 3.5.1).

Graf 3.5.1: **Institucionalne prednosti in slabosti v Sloveniji**

Vir: Svetovni gospodarski forum, Poročilo o mednarodni konkurenčnosti, 2014–2015.

E-uprava

Pri uvajanju orodij e-uprave Slovenija dosega mešane rezultate. Slovenija je dokaj uspešna pri kazalnikih, povezanih z ustanavljanjem podjetij in povečanjem uporabe storitev e-uprave. Od leta 2015 dalje bo poslovna komunikacija podjetij z organi potekala izključno prek sistema elektronskega izdajanja računov. Vendar prehod upravnih storitev na elektronske sisteme ni bil izveden v celoti, saj upravni in poslovni postopki še niso dovolj računalniško podprti, pogosto pa tudi ni zadostne povezave med dejavnostmi oddelkov za prodajo oziroma sklepanje poslov in podpornimi sistemi. Prehod na e-javna naročila naj bi bil opravljen v letu 2015. Zaenkrat je bil vzpostavljen elektronski portal in omogočena so e-obvestila. Druge storitve bodo uvedene postopoma (e-dražbe, e-pogodbe in interoperabilnost z drugimi vladnimi zbirkami podatkov). Ker elektronsko vlaganje ponudb še ni omogočeno, ima Slovenija trenutno najnižji delež e-javnih

naročil v EU⁽⁶⁴⁾. Enotna kontaktna točka za storitve še ni v celoti vzpostavljena in vsi postopki še niso na voljo na spletu.

Učinkovitost javne uprave

Učinkovitost sektorja država v Sloveniji je pod povprečjem EU. Kazalnik učinkovitosti sektorja država se je v obdobju 2008–2012 nekoliko izboljšal in je najvišji v primerjavi z ostalimi državami v regiji (graf 3.5.2). Vendar je bil ta kazalnik leta 2012 nižji kot leta 1996, po osamosvojitvi države, ko je bilo institucije treba šele vzpostaviti. Na učinkovitost javne uprave v Sloveniji so negativno vplivali pomanjkanje strateškega in proračunskega načrtovanja, šibko upravljanje in izvajanje strategij, pa tudi nezadostna racionalizacija notranjih funkcij in struktur⁽⁶⁵⁾. Poslabšanje pri zaznavanju uspešnosti javne uprave bi lahko povezano s hudo gospodarsko krizo in številnimi menjavami vlade v zadnjih letih.

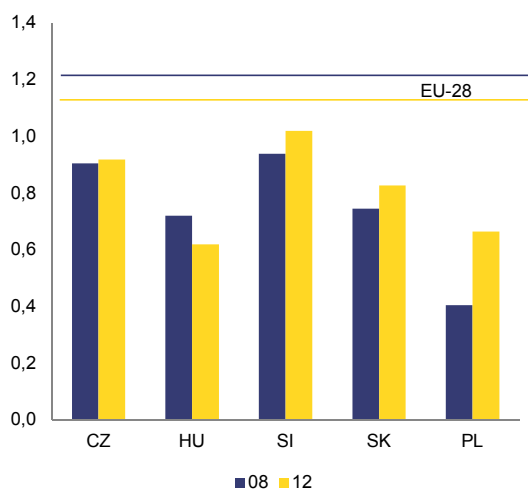
Vladna strategija za razvoj javne uprave v obdobju 2015–2020 bo usmerjena v posodobitev javne uprave in izboljšanje njene kakovosti. Strategija naj bi obravnavala strateško načrtovanje pravnih, organizacijskih in postopkovnih vidikov, upravljanje človeških virov in boj proti korupciji. Strategija je v fazi javnega posvetovanja in naj bi bila sprejeta do konca februarja 2015. Osrednji element strategije je okrepitev izvedbene zmogljivosti slovenske javne uprave. Različne prejšnje strategije na tem področju niso vključevale načrta za izvajanje in izvrševanje.

⁽⁶⁴⁾ Slovenija ima 0,84-odstotni delež e-javnih naročil (v vseh javnih naročilih) v primerjavi s 13 %, doseženimi na ravni EU.

⁽⁶⁵⁾ OECD, Public Governance Review – Slovenia 2012.

Graf 3.5.2: Učinkovitost javne uprave

Vir: Svetovna banka, mednarodni kazalniki upravljanja za leti 2008 in 2012.

Povečanje upravne zmogljivosti institucij je ključnega pomena. Da bi lahko v celoti izkoristili prednosti kohezijske politike, je treba zagotoviti zadostno upravno zmogljivost vključenih institucij za izvajanje kohezijske politike. To vključuje organe, ki zagotavljajo sistemske izboljšave, zlasti na področju javnih naročil, državne pomoči in upravljanja projektov. Koristno orodje za doseganje teh izboljšav bo tehnična pomoč, ki bo na voljo v operativnem programu za novo finančno obdobje 2015–2020. V obdobju 2007–2013 tehnična pomoč ni bila uporabljena v zadostni meri zaradi zelo nizkih dodelitev sredstev. S povečanimi sredstvi za tehnično pomoč se bodo sofinancirale dejavnosti, kot so zaposlovanje, ocenjevanje, obveščanje in usposabljanje. Postopki prostorskega načrtovanja ter izdajanja okoljskih in gradbenih dovoljenj so praviloma dolgotrajni. Nacionalna analiza organizacije delovanja občin kaže, da pomanjkanje zaposlenih in finančnih zmogljivosti, zlasti v manjših občinah, ovira učinkovito organizacijo dela.

Reforme na področju pravosodja

Učinkovitost sodišč se je leta 2014 še naprej izboljševala, čeprav počasneje. Pozitivni trendi pri stopnji reševanja civilnih in gospodarskih zadev ter dolžini postopkov so se nadaljevali, zaostanki pa so se zmanjšali za dodatnih 18 %. Na področju izvršbe se pričakujejo nadaljnje izboljšave zaradi nedavnih sprememb zakonodaje

o izvršbah, na podlagi katerih so se izboljšale izvršbe na področju nepremičnin ter proces odločanja. Obseg projekta vrhovnega sodišča za posodobitev poslovnih procesov na sodiščih (vključno z reformo upravljanja) je bil razširjen (vključeni so bili še področje izvršbe ter delovna in socialna sodišča). Predlaganih je bilo več predlogov zakonov za zagotovitev večje preglednosti in objektivnosti v postopku imenovanja sodnikov, okrepitev Sodnega sveta na področju etičnih standardov ter izboljšanje postopka za pridobitev brezplačne pravne pomoči.

Dolgotrajni postopki in veliko število nerešenih zadev še vedno povzročajo težave. Zmanjšanje števila civilnih in gospodarskih pravnih zadev je mogoče deloma pripisati 13-odstotnemu zmanjšanju števila novih zadev leta 2014 (v primerjavi z letom 2013), ko se je tudi število rešenih zadev zmanjšalo za 3 %. Podobno je zmanjšanje novih zadev za več kot 60 000 delno prispevalo k ohranjanju pozitivnega trenda na področju izvršb. Slovenija je imela drugi največji obseg sodnih zaostankov in najvišje število novih civilnih, gospodarskih, upravnih in drugih nekazenskih zadev na prebivalca v EU⁽⁶⁶⁾. Problem neenakomerne delovne obremenitve sodnikov naj bi se deloma rešil z ukrepi na področju upravljanja in specializacije sodišč. Cilj Sodnega sveta je izboljšanje kakovosti pravosodnega sistema, zlasti z izboljšanjem postopkov imenovanja in usposabljanja sodnikov. Velik porast novih insolvenčnih zadev je povzročil povečanje števila nerešenih insolvenčnih primerov pred gospodarskimi sodišči. Povečanje je mogoče delno pojasniti z novimi in spremenjenimi postopki reorganizacije in finančnimi spodbudami za prijavo stečajev od leta 2013. Slovenija je imela leta 2014 najnižji delež potrošnikov v EU, ki se jim zdi preprosto reševati spore s podjetji prek sodišč in izvensodnih organov⁽⁶⁷⁾.

Insolvenčna zakonodaja

Na področju insolvenčnega okvira je bil dosežen napredek. Januarja 2015 so slovenski organi predstavili predhodno različico tekoče ocene zakonov, sprejetih leta 2013, s katerimi je

⁽⁶⁶⁾ 2015 EU Justice Scoreboard (objavljen bo marca 2015).

⁽⁶⁷⁾ Raziskava Flash Eurobarometer 397, „Consumer attitudes towards cross-border trade and consumer protection“, 2014.

bil spremenjen in dopoljen insolvenčni zakon. Organi so navedli, da trenutno ne vidijo potrebe po nadaljnjih spremembah insolvenčnega okvira. Glavna ugotovitev ocene je, da novi okvir omogoča več možnosti za prestrukturiranje podjetij v finančnih težavah. Poleg tega naj bi obstoj takih pravnih instrumentov zagotavljal posredno spodbudo strankam za pogajanja in sklepanje izvensodnih poravnav.

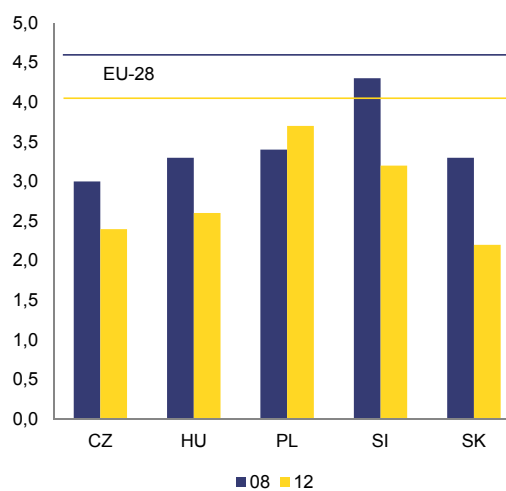
Varstvo konkurence

Javna agencija za varstvo konkurence se sooča z ovirami, ki otežujejo učinkovito izvrševanje pravil o konkurenci. Proračunska avtonomija in neodvisnost agencije sta bili ohranjeni. Vendar se agencija še vedno sooča z izzivi, ki omejujejo njeno učinkovitost pri ukrepih izvrševanja. Agencija za varstvo konkurence nima pristojnosti za nalaganje kazni podjetjem neposredno z upravnimi odločbami, temveč mora izvesti ločen postopek o manjšem prekršku. Ti postopki o manjših prekrških vključujejo drugačne standarde od prekrškov v upravnem postopku in povzročajo pravno negotovost. V praksi agencija počaka, da njena upravna odločba postane pravnomočna, preden začne postopek za naložitev kazni. Glede na to, da je bila sodna presoja upravnih odločb do nedavnega precej dolgotrajna, so kršitve pogosto zastarale, preden je agencija lahko naložila kazen. Čeprav bi spremembe iz leta 2013 glede sodišča, pristojnega za sodno presojo upravnih odločb v konkurenčnih zadevah na prvi stopnji, lahko povzročile skrajšanje trajanja postopka presoje v primerih, ko ni vložena pritožba na prvostopenjsko sodno odločbo, obstoječi okvir ovira učinkovitost agencije za varstvo konkurence in bi lahko pripeljal do omejenega nalaganja kazni ter imel pomanjkljiv odvrtačevalni učinek.

Verodostojnost institucij

Verodostojnost institucij je bistvenega pomena. V letih 2013 in 2014 je bila pozornost javnosti usmerjena v obtožbe o korupciji, vmešavanje politike in dvome o poštenosti visokih uradnikov v javni upravi na državni in lokalni ravni ter v podjetjih v državni lasti. Mnenje javnosti o nepravilni porabi javnih sredstvih se je v Sloveniji močno poslabšalo in je zdaj daleč pod povprečjem EU-28 (graf 3.5.3).

Graf 3.5.3: Nepravilna poraba javnih sredstev

Vir: Svetovni gospodarski forum, Poročilo o mednarodni konkurenčnosti (2008–2009; 2012–2013).

Nepravilnosti pri izvajanju javnih razpisnih postopkov so povzročile začasno ustavitev plačil iz Kohezijskega sklada. Čeprav so bile nepravilnosti odpravljene in so se plačila ponovno začela izvajati, ostaja vtis, da je sistemska korupcija še vedno razširjena. Kljub določenemu napredku pri doseganju preglednosti ostajajo problematični sektorji energetike, gradbeništva, urbanističnega načrtovanja in zdravstva, kjer imajo protikorupcijski zaščitni ukrepi omejen učinek.

Januarja 2015 je bil sprejet nov dveletni program za boj proti korupciji. Prvi program 15 ukrepov za preprečevanje korupcije, sprejet marca 2014, ni doživel realizacije zaradi menjave vlade. Vlada je ponovno potrdila svojo zavezanost k boju proti korupciji. Novi program vključuje 11 trajnih ukrepov za obnovitev kakovosti in verodostojnosti javne uprave Slovenije, vključno z javnimi naročili in etičnim kodeksom za politike in vladne uslužbenke. Drug pomemben element v boju proti korupciji je okrepitev verodostojnosti Komisije za preprečevanje korupcije.

PRILOGA A

Pregled napredka

Obveznosti	Povzetek ocene ⁽⁶⁸⁾
Priporočila za Slovenijo za leto 2014	
<p>Priporočilo 1: Okrepiti proračunsko strategijo z dovolj podrobno opredelitvijo strukturnih ukrepov za leto 2014 in pozneje, da se zagotovi odprava čezmernega primanjkljaja na vzdržen način do leta 2015, in sicer z dosego strukturne prilagoditve, določene v priporočilu Sveta v okviru postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem. Trajna odprava fiskalnih neravnotežij zahteva verodostojno izvajanje ambicioznih strukturnih reform, da se poveča sposobnost prilagajanja ter spodbudita rast in zaposlovanje. Po uspešni odpravi čezmernega primanjkljaja izvajati strukturno prilagajanje v višini najmanj 0,5 % BDP na leto, še več pa v ugodnih gospodarskih razmerah, ali poskrbeti, da je pravilo o zadolževanju izpolnjeno, da se zagotovi vzdržno zmanjševanje visokega deleža javnega dolga. Za okrepitev verodostojnosti fiskalne politike čim prej zaključiti sprejetje pravila o uravnoveženih javnih finančah v strukturnem smislu, srednjeročni proračunski okvir narediti zavezujoč, vseobsegajoč in pregleden ter sprejeti potrebno pravno podlago za delovanje fiskalnega sveta, v kateri bodo določene njegove pristojnosti v okviru proračunskega procesa ter jasni postopki za spremljanje proračunskih rezultatov. Do konca leta 2014 začeti celovit pregled izdatkov na področju zdravstva, ki bo zajemal tako raven centralne države kot lokalno raven, neposredne in posredne proračunske uporabnike ter izvajalce javnih služb in storitev v lasti občin, da se dosežejo proračunski prihranki v letu 2015 in pozneje.</p>	<p>Slovenija je pri izvajanju priporočila 1 dosegla določen napredek (ta celovita ocena priporočila 1 izključuje oceno skladnosti s Paktom za stabilnost in rast):</p> <p>Napredek je bil dosežen pri sprejetju zakona o fiskalnem pravilu (zakon je januarja 2015 preстал prvo obravnavo v državnem zboru in naj bi bil sprejet v prvem četrtletju leta 2015). Zakon o javnih finančah bo dopolnjen v šestih mesecih po sprejetju zakona o fiskalnem pravilu in bo vključeval podrobne določbe glede priprave, izvrševanja in spremljanja proračuna vseh enot sektorja država.</p> <ul style="list-style-type: none"> Pri pregledu izdatkov v zdravstvenem sektorju je bil dosežen določen napredek. Slovenski organi so navedli, da bo pregled izveden v sodelovanju z Evropskim observatorijem za zdravstvene sisteme in politike ter Svetovno zdravstveno organizacijo. Pripravljen je bil načrt pregleda in januarja 2014 je bila izvedena delavnica za dokončno oblikovanje predloga. Predvideno je, da bo pregled zajemal več kot le pregled izdatkov, in sicer bo vključeval: (i) analizo financiranja zdravstvenega sistema, (ii) pregled izdatkov, (iii) pregled košarice nadomestil in (iv) oceno zdravstvene tehnologije. Pregled izdatkov in nacionalna resolucija o zdravstvenem varstvu bosta podlaga za celovito reformo zdravstvenega varstva.
<p>Priporočilo 2: Se na podlagi javnih posvetovanj</p>	<p>Slovenija je pri izvajanju priporočila 2 dosegla</p>

⁽⁶⁸⁾ Za oceno napredka pri izvajanju priporočil za posamezne države za leto 2014 se uporabljajo naslednje kategorije:

Brez napredka: Država članica ni napovedala niti sprejela ukrepov za izvajanje priporočil, ki jih je prejela. Ta kategorija se uporablja tudi, če je država članica pooblastila študijsko skupino, da oceni možne ukrepe.

Omejen napredek: Država članica je napovedala nekatere ukrepe za izvajanje priporočil, vendar se ti zdijo nezadostni in/ali obstaja tveganje v zvezi z njihovim sprejetjem/izvajanjem.

Določen napredek: Država članica je napovedala ali sprejela ukrepe za izvajanje priporočil. Ukrepi so videti obetavni, vendar še niso bili vsi izvedeni niti ni gotovo, da bodo vsi izvedeni.

Znatni napredek: Država članica je sprejela ukrepe, od katerih jih je večina izvedenih. Ukrepi v veliki meri zagotavljajo izvajanje priporočil.

Priporočila se v celoti izvajajo: Država članica je sprejela in izvedla ukrepe, s katerimi so priporočila ustrezno upoštevana.

<p>dogovoriti o ukrepih za zagotavljanje vzdržnosti pokojninskega sistema in ustreznosti pokojnin po letu 2020, ki bodo zajemali prilagoditev ključnih parametrov, kot sta povezava zakonsko določene upokojitvene starosti s pričakovano življenjsko dobo in spodbujanje zasebnih prispevkov v drugi steber pokojninskega sistema. Obvladovati s staranjem prebivalstva povezane stroške za dolgotrajno oskrbo tako, da se prejemki v naravi in v denarju usmerijo na tiste, ki pomoč najbolj potrebujejo, in s preusmeritvijo iz institucionalne oskrbe v pomoč na domu.</p>	<p>omejen napredek:</p> <p>Pri zmanjševanju pritiskov na srednjeročno vzdržnost in ustreznost pokojninskega sistema je bil dosežen določen napredek, vendar je ključne parametre še treba prilagoditi. Januarja 2015 so bili objavljeni rezultati ocene pokojninske reforme iz leta 2013. V letih 2013–2014 so bili doseženi javnofinančni prihranki in v obdobju 2014–2020 se pričakuje dodatna zaježitev izdatkov, povezanih s pokojninami. Glavne točke nadaljnje pokojninske reforme naj bi bile obravnavane v okviru bele knjige, ki bo objavljena sredi leta 2015. Pravni akt o ustanovitvi in delovanju demografskega sklada naj bi bil sprejet junija 2015.</p> <p>Pri reformi sistema dolgotrajne oskrbe, za katero je bil načrt sprejet septembra 2013, ni bilo napredka. Sprejetje zakona bo odloženo na konec leta 2015 zaradi usklajenosti z reformo shem zdravstvenega zavarovanja.</p>
<p>Priporočilo 3: Po posvetovanju s socialnimi partnerji in v skladu z nacionalnimi praksami do konca leta 2014 pripraviti celosten socialni sporazum, s katerim bo zagotovila, da gibanje plač, vključno z minimalno plačo, podpira konkurenčnost, domače povpraševanje in ustvarjanje delovnih mest. Ponovno opredeliti sestavo minimalne plače in pregledati sistem usklajevanja minimalne plače. Sprejeti ukrepe za nadaljnje zmanjševanje segmentacije trga dela, zlasti z obravnavanjem učinkovitosti spodbud za zaposlovanje mladih in starejših delavcev ter uporabo pogodb civilnega prava. Sprejeti zakon o študentskem delu. Prednostno obravnavati doseganje mladih, ki niso prijavljeni na zavodu za zaposlovanje ali vpisani v šolo, z zagotavljanjem ustreznih zmogljivosti teh zavodov. Povečati zaposlenost nizkokvalificiranih in starejših delavcev, prilagoditi delovno okolje daljši delovni dobi in osredotočiti vire na potrebam prilagojene ukrepe aktivne politike zaposlovanja, hkrati pa izboljšati njihovo učinkovitost. Odpraviti neusklajenost kvalifikacij in potreb na trgu dela s povečanjem privlačnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter z nadaljnjim sodelovanjem z ustreznimi deležniki pri ocenjevanju potreb na trgu dela.</p>	<p>Slovenija je pri izvajanju priporočila 3 dosegla določen napredek:</p> <p>Pri plačah je bil dosežen določen napredek, z izjemo minimalne plače. S socialnim sporazumom, ki je bil sklenjen januarja 2015, so bila ustrezna priporočila v celoti izpolnjena. Socialni sporazum določa osnovo za določanje plač v zasebnem sektorju na podlagi kolektivnih pogodb, inflacije in deleža sektorske produktivnosti, medtem ko mora rast plač v javnem sektorju zaostajati za rastjo plač v zasebnem sektorju. Socialni sporazum ne ureja minimalne plače.</p> <p>Ocena reforme trga dela iz leta 2013 kaže, da je bil pri zmanjševanju segmentacije trga dela dosežen določen napredek. Pri zaposlovanju nizkokvalificiranih in starejših delavcev je bil napredek omejen.</p> <p>Sprejet je bil zakon o študentskem delu. Zakon o začasnem in občasnem delu dijakov in študentov je bil decembra 2014 vključen v zakon za uravnoteženje javnih financ in je začel veljati februarja 2015.</p> <p>Pri programu jamstva za mlade je bil dosežen</p>

	<p>določen napredek. Izvajanje jamstva za mlade poteka po načrtih. V ukrepe je vključenih 22 000 mladih; od tega jih je 90 % prejelo ponudbo zavoda za zaposlovanje.</p> <p>Določen napredek je bil dosežen pri odpravljanju neskladja med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih. Leta 2014 je bil pripravljen predlog zakona o slovenskem ogrođu kvalifikacij in začel je veljati zakon o štipendiranju. Štipendije za deficitarne poklice se bodo začele dodeljevati z januarjem 2015. Zavod za zaposlovanje pripravlja polletno napoved deficitarnih poklicev vzporedno z vzpostavitvijo nacionalne poklicne točke.</p>
<p>Priporočilo 4: V skladu z načrti do konca leta 2014 privatizirati NKBM, pripraviti Abanko na privatizacijo v letu 2015 ter nadaljevati s hitrim izvajanjem načrtov prestrukturiranja bank, ki prejemajo državno pomoč, in potrebno konsolidacijo bančnega sektorja. Na podlagi izkušenj iz pregleda kakovosti aktive bank in obremenitvenega testa avgusta 2014 dokončati celovit akcijski načrt za banke, vključno s posebnimi ukrepi za izboljšanje upravljanja, nadzora, obvladovanja tveganj, postopka za odobritev posojil ter kakovosti in razpoložljivosti podatkov. Povečati zmogljivosti bank za prestrukturiranje in zmanjšanje obsega slabih posojil, vključno z okrepitevijo notranjih služb za upravljanje premoženja in prestrukturiranje. Razjasniti pristojnosti Družbe za upravljanje terjatev bank z objavo izčrpne strategije upravljanja in poslovnega načrta do septembra 2014 z namenom podrobnega opisa njene vloge pri prestrukturiranju državnih naložb, ciljev glede izterjave, proračunov, načrtov za upravljanje sredstev in pričakovanih donosov ob hkratnem zagotavljanju ustreznih virov.</p>	<p>Slovenija je pri izvajanju priporočila 4 dosegla določen napredek:</p> <p>Pri privatizaciji NKBM je bil dosežen nadaljnji napredek. Vložene so bile zavezujoče ponudbe za NKBM. Pogajanja so v zaključni fazi in vlada namerava podpisati prodajno pogodbo v prvem četrletju leta 2015.</p> <p>Privatizacija Abanke naj bi se začela šele januarja 2016, ko bo končana združitev z Banko Celje.</p> <p>Operativno prestrukturiranje štirih največjih bank v državni lasti (NLB, NKBM, Abanke in Banke Celje) ter likvidacija dveh manjših domačih bank potekata po načrtih.</p> <p>Znaten napredek je bil dosežen pri nadaljnji stabilizaciji bančnega sektorja. Dokapitalizacija Abanke je bila izvedena oktobra 2014, dokapitalizacija Banke Celje pa konec leta 2014.</p> <p>V zvezi z akcijskim načrtom za bančni sektor je bil dosežen določen napredek. Pripravljen je bil celovit akcijski načrt za banke, ki je bil januarja 2015 predložen uradu predsednika vlade. Banka Slovenije je zagotovila naknadne ukrepe za obravnavo pomanjkljivosti, ugotovljenih med pregledom kakovosti sredstev leta 2013, in bo v prvem četrletju leta 2015 nadaljevala z inšpekcijskimi pregledi na kraju samem, da bi preverila, ali banke izvajajo priporočila.</p> <p>Nekaj napredka je bilo doseženega pri zmogljivostih bank za prestrukturiranje. Največje</p>

	<p>banke so se reorganizirale in okrepile svoje enote za izterjavo in prestrukturiranje.</p> <p>Znaten napredek je bil dosežen v zvezi z Družbo za upravljanje terjatev bank (DUTB), ki je oblikovala svojo strategijo in poslovni načrt in je zdaj popolnoma operativna. Nekatere spremembe zakonodaje še čakajo na sprejetje.</p>
<p>Priporočilo 5: Nadaljevati z izvajanjem privatizacije, napovedane v letu 2013, v zastavljenih časovnih rokih. Sprejeti strategijo za Slovenski državni holding (SDH) z jasno klasifikacijo naložb v skladu s časovnim načrtom in opredelitvami, določenimi v Zakonu o Slovenskem državnem holdingu iz leta 2014. Do novembra 2014 sprejeti kratkoročni (eno- do dveletno obdobje) načrt za odprodajo več preudarno izbranih naložb z jasno določenim časovnim načrtom. Slovenski državni holding mora postati v celoti operativen kot organ za upravljanje preostalih naložb v državni lasti in odprodajo naložb, določenih v skladu z akti upravljanja, v zakonsko določenih rokih. Do septembra 2014 sprejeti in začeti izvajati kodeks korporativnega upravljanja podjetij v državni lasti, da se zagotovi profesionalno, pregledno in neodvisno upravljanje.</p>	<p>Slovenija je pri izvajanju priporočila 5 dosegla določen napredek:</p> <p>Nekaj napredka je bilo doseženega na področju privatizacije. Tri družbe s seznama petnajstih, vključno z Aerodromom Ljubljana, so bile prodane, neposredno lastništvo države v eni družbi pa se je zmanjšalo po zamenjavi terjatev v lastniške deleže. Prodaja Telekom Slovenije in NKBM, dveh največjih naložb na seznamu, je v zaključni fazi. Podpis pogodb je predviden aprila oziroma marca 2015.</p> <p>Pri sprejemanju strategije Slovenskega državnega holdinga (SDH) in časovnega načrta kratkoročne prodaje sredstev v državni lasti je bil dosežen omejen napredek.</p> <p>Znaten napredek je bil dosežen pri operacionalizaciji SDH. Decembra 2014 je SDH sprejel strategijo upravljanja naložb; podpisana je tudi pogodba o upravljanju med SDH in vlado, ki ureja plačilo nadomestila SDH za upravljanje. Decembra 2014 se je začel javni postopek za pripravo seznama kandidatov za novi nadzorni svet SDH. Vložene prijave ocenjuje poseben odbor. SDH je januarja 2015 imenoval pooblaščenca za skladnost poslovanja. Januarja 2015 je SDH postal edini lastnik PDP. Oktobra 2014 SDH je kupil vsa sredstva, ki so bila prej v lasti DSU.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadzorni svet SDH je decembra 2014 sprejel novi kodeks korporativnega upravljanja.
<p>Priporočilo 6: Do konca leta 2014 dokončati krovni načrt za prestrukturiranje podjetij v okviru jasno določenih prednostnih nalog in učinkovitega procesa izvajanja. Ustanoviti centralizirano delovno skupino za prestrukturiranje podjetij, ki bo spremljala in</p>	<p>Slovenija je pri izvajanju priporočila 6 dosegla znaten napredek:</p> <p>Vzpostavljena sta bila tako krovni načrt za prestrukturiranje podjetij kot centralizirana delovna skupina. Krovni načrt za prestrukturiranje</p>

<p>usklajevala celoten proces prestrukturiranja ter zagotovila potrebno strokovno znanje, usmerjanje in svetovanje ter olajšala pogajanja med vsemi vpletenimi deležniki. Pripraviti seznam podjetij, ki jih je treba najbolj nujno prestrukturirati ter ob tem izterjati čim višje zneske za upnike. Spodbujati uporabo razpoložljivih pravnih mehanizmov in najboljših mednarodnih praks pri vseh deležnikih v procesu prestrukturiranja. Do septembra 2014 oceniti nedavne spremembe zakonodaje o insolventnosti, in biti pripravljena, da po potrebi uvede morebitne dodatne ukrepe. Nadalje skrajšati trajanje sodnih postopkov na prvi stopnji v civilnih in gospodarskih sodnih zadevah, vključno z zadevami v okviru zakonodaje o insolventnosti, ter število nerešenih primerov, zlasti v zadevah, ki se nanašajo na izvrševanje in insolventnost.</p>	<p>podjetij je bil pripravljen decembra 2014. Januarja 2015 je bila ustanovljena centralizirana delovna skupina za prestrukturiranje podjetij, ki bo spremljala in koordinirala celoten proces prestrukturiranja, olajšala pogajanja med vsemi vpletenimi deležniki, spodbujala uporabo razpoložljivih pravnih mehanizmov in izvensodnih rešitev ter zagotavljala potrebno usmerjanje in svetovanje.</p> <p>Pri prestrukturiranju najnujnejših primerov je bil dosežen znaten napredek.</p> <p>Ocena nedavnih sprememb insolvenčne zakonodaje je bila v celoti izvedena v skladu s priporočili. Januarja 2015 so slovenski organi predstavili predhodno različico tekoče ocene zakonov, sprejetih leta 2013, s katerimi je bil spremenjen in dopolnjen insolvenčni zakon. Organi trenutno ne vidijo potrebe po nadaljnjih spremembah insolvenčnega okvira. Glavna ugotovitev ocene je, da novi okvir omogoča več možnosti za prestrukturiranje podjetij v finančnih težavah.</p> <p>Na področju skrajšanja sodnih postopkov na prvi stopnji v civilnih in gospodarskih pravnih (vključno s pravnimi s področja insolvenčne zakonodaje) je bil dosežen določen napredek, vendar so sojenja še vedno dolgotrajna in sodni zaostanki veliki.</p>
<p>Priporočilo 7: Zmanjšati poslovne ovire v Sloveniji na ključnih področjih gospodarskega razvoja, da postane država privlačnejša za neposredne tuje naložbe, zlasti s pospešeno deregulacijo reguliranih poklicev in zmanjšanjem upravnih obremenitev, vključno z racionalnejšimi sistemi izdajanja dovoljenj. Zagotoviti zadostno in neodvisno financiranje Javne agencije RS za varstvo konkurence ter povečati njeno institucionalno neodvisnost. Racionalizirati prednostne naloge ter zagotoviti skladnost strategije za raziskave in razvoj iz leta 2011 in strategije za slovensko industrijsko politiko iz leta 2013, tudi v okviru prihodnje strategije za pametno specializacijo in strategije za promet, ter zagotoviti njihovo hitro izvajanje in oceno učinkovitosti.</p>	<p>Slovenija je pri izvajanju priporočila 7 dosegla določen napredek:</p> <p>Pri spodbujanju neposrednih tujih naložb je bil dosežen omejen napredek. Nova strategija o neposrednih tujih naložbah naj bi bila sprejeta v prvem četrtletju leta 2015.</p> <p>Nekaj napredka je bilo doseženega na področju deregulacije poklicev. Število reguliranih poklicev se je zmanjšalo s 323 na 242.</p> <p>Določen napredek je bil dosežen na področju zmanjševanja upravnega bremena. 25 % ukrepov, vključenih v enotni dokument, je bilo izvedenih.</p> <p>Znaten napredek je bil dosežen pri zagotavljanju zadostne proračunske avtonomije Javne agencije za varstvo konkurence in ohranjanju njene</p>

	<p>institucionalne neodvisnosti.</p> <p>Pri racionalizaciji sistemov izdajanja dovoljenj ter izvajanju nacionalne politike na področju raziskav in slovenske industrijske politike ni bilo napredka.</p> <p>Določen napredek je bil dosežen pri strategiji pametne specializacije. Strategija naj bi bila sprejeta aprila 2015.</p> <p>Določen napredek je bil dosežen pri celoviti prometni strategiji. Organizirana so bila javna in čezmejna posvetovanja o osnutku strategije (15. oktobra 2014); ustrezne pripombe in prejeta mnenja bodo v osnutku upoštevana. Strategija naj bi bila sprejeta septembra 2015.</p> <p>Pri racionalizaciji prednostnih nalog in zagotavljanju skladnosti med obstoječimi strategijami ni bilo napredka.</p>
<p>Priporočilo 8: Sprejeti učinkovite ukrepe za boj proti korupciji, povečati preglednost in odgovornost ter uvesti zunanje ocenjevanje uspešnosti in postopke za nadzor kakovosti.</p>	<p>Slovenija je pri izvajanju priporočila 8 dosegla določen napredek:</p> <p>Nekaj napredka je bilo doseženega na področju boja proti korupciji. Nova vlada je ponovno potrdila zavezanost boju proti korupciji in januarja 2015 sprejela nov dveletni program z 11 trajnimi ukrepi.</p> <p>Določen napredek je bil dosežen na področju preglednosti in odgovornosti. V fazi javnega posvetovanja je celovita reforma javnega sektorja, ki naj bi bila sprejeta do konca februarja 2015.</p> <p>Pri postopkih za ocenjevanje uspešnosti in kontrolo kakovosti ni bilo napredka.</p>
<p>Strategija Evropa 2020 (nacionalni cilji in napredek)</p>	
<p>Stopnja zaposlenosti (%): 75 %</p>	<p>Leta 2013 se je Slovenija oddaljila od cilja (63,3 % leta 2013 v primerjavi z 64,1 % leta 2012), vendar četrletni podatki za leto 2014 kažejo določeno izboljšanje.</p>
<p>Cilj na področju raziskav in razvoja: 3 % BDP</p>	<p>Intenzivnost raziskav in razvoja v Sloveniji se je med letoma 2000 in 2013 povečala z 1,36 % na</p>

	<p>2,59 %. V obdobju 2007–2013 je intenzivnost raziskav in razvoja rasla z letno stopnjo 7,8 %. Če se bo ta trend nadaljeval, je cilj Slovenije glede intenzivnosti raziskav in razvoja, tj. 3 % do leta 2020, uresničljiv. Kljub gospodarski krizi so se izdatki za raziskave in razvoj v poslovnem sektorju kot odstotek BDP povečali z 0,79 % v letu 2000 na 1,98 % v letu 2013, kar Slovenijo uvršča med najuspešnejše države EU pri tem kazalniku. Slovenija je torej na dobri poti, da doseže cilj glede intenzivnosti raziskav in razvoja v višini 3 % do leta 2020. Glavni izziv je še vedno smotrna in učinkovita uporaba razpoložljivih virov, da se zagotovijo gospodarske koristi teh naložb.</p>
<p>Nacionalni cilj na področju emisij toplogrednih plinov:</p> <p>Povečanje za 4 % do 2020 glede na leto 2005 (v sektorjih, ki niso vključeni v ETS)</p>	<p>Glede na najnovejše nacionalne projekcije in ob upoštevanju obstoječih ukrepov je Slovenija na dobri poti, da doseže cilj glede emisij toplogrednih plinov v sektorjih, ki niso vključeni v sistem EU za trgovanje z emisijami (ETS), saj naj bi se emisije toplogrednih plinov do leta 2020 povečale za približno 4 % (glede na leto 2005). Z zmanjšanjem emisij za 7 % med letoma 2005 in 2013 bo vmesni cilj za leto 2013 po zadnjih projekcijah sodeč presežen za 9 odstotnih točk.</p>
<p>Cilj na področju energije iz obnovljivih virov do leta 2020: 25 %</p> <p>Delež energije iz obnovljivih virov pri vseh načinih prevoza: 10 %</p>	<p>Slovenija je povečala delež energije iz obnovljivih virov z 20,9 % v letu 2012 na 23,5 % v letu 2013, delež energije iz obnovljivih virov v prometu pa se je povečal z 2,1 % v letu 2011 na 2,9 % v letu 2012. Napredek je precej stabilen in Slovenija je na dobri poti, da doseže cilj za leto 2020 (25 %). Glede Slovenije ni nobenih pritožb, postopkov v zvezi s pilotnimi projekti EU ali postopkov za ugotavljanje kršitev v zvezi z direktivo o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov.</p>
<p>Cilj na področju energijske učinkovitosti: Prihranek 10 809 GWh</p> <p>Do leta 2020: raven 7,31 Mtoe primarne porabe (5,09 Mtoe, izražene v porabi končne energije)</p>	<p>Čeprav je trenutna poraba primarne energije Slovenije (6,9 Mtoe leta 2012) rahlo pod ciljem za leto 2020, so potrebna dodatna prizadevanja na področju učinkovitosti, da se poraba primarne energije ohrani na tej ravni ali da bi bilo njeno povečanje čim manjše, če bi se BDP v naslednjih šestih letih ponovno povečal. Cilj je zastavljen dokaj neambiciozno in Slovenija je ena od redkih držav, ki niso predložile nacionalnega akcijskega načrta za energijsko učinkovitost. Pri izvajanju</p>

	direktive o energijski učinkovitosti je bil dosežen le omejen napredek in Komisija pozorno spremlja njen prenos v nacionalno zakonodajo.
Cilj na področju zgodnjega opuščanja šolanja: 5 %	Cilj je bil dosežen. Zgodnje opuščanje šolanja se je znižalo s 5,6 % v letu 2006 na 3,9 % v letu 2013.
Cilj na področju terciarnega izobraževanja: 40 %	Stopnja terciarne izobrazbe se je ves čas izboljševala in leta 2013 dosegla ciljno raven (40,1 %).
Cilj na področju zmanjšanja ogroženosti z revščino ali socialne izključenosti: 40 000 (v primerjavi s 360 000 v letu 2008)	Revščina in socialna izključenost sta se v Sloveniji leta 2013 še naprej povečevali, kar pomeni nadaljnje oddaljevanje od cilja (320 000). Število ljudi, ki jih ogrožata revščina ali socialna izključenost, se je leta 2013 povečalo na 410 000.

PRILOGA B

Standardne tabele

Tabela AB.1: **Makroekonomski kazalniki**

	1996– 2000	2001– 2005	2006– 2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ključni kazalniki									
Stopnja rasti BDP	4,3	3,6	1,9	0,6	-2,6	-1,0	2,6	1,8	2,3
Proizvodna vrzel ¹	n.p.	0,8	2,4	-1,7	-3,9	-4,6	-2,6	-1,4	-0,1
HICP (letna sprememba v %)	8,2	5,6	3,0	2,1	2,8	1,9	0,4	-0,3	0,9
Domače povpraševanje (letna sprememba v %) ²	4,6	3,1	1,3	-0,8	-5,6	-2,1	1,2	1,3	2,2
Stopnja brezposelnosti (% aktivnega prebivalstva) ³	7,0	6,4	5,7	8,2	8,9	10,1	9,8	9,5	8,9
Bruto investicije v osnovna sredstva (% BDP)	26,1	25,8	26,4	20,2	19,2	19,7	20,3	21,1	21,2
Bruto nacionalno varčevanje (% BDP)	24,5	25,6	26,0	22,6	22,0	24,3	26,2	26,8	26,5
Sektor država (% BDP)									
Neto posojanje (+) ali neto izposojanje (–)	-2,5	-2,5	-3,0	-6,2	-3,7	-14,6	-5,4	-2,9	-2,8
Bruto dolg	23,2	26,6	28,5	46,2	53,4	70,4	82,2	83,0	81,8
Neto finančna sredstva	n.p.	11,3	7,1	-1,9	-7,9	-18,7	n.p.	n.p.	n.p.
Prihodki skupaj	42,6	43,2	42,6	43,6	44,4	45,2	44,9	44,3	43,7
Odhodki skupaj	45,0	45,8	45,6	49,8	48,1	59,7	50,3	47,2	46,4
<i>od tega: obresti</i>	2,2	1,9	1,3	1,9	2,0	2,5	3,3	3,2	3,0
Gospodarske družbe (% BDP)									
Neto posojanje (+) ali neto izposojanje (–)	-1,7	-3,3	-4,1	2,1	2,8	13,2	4,8	3,1	2,4
Neto finančna sredstva; nefinančne družbe	n.p.	-92,7	-116,1	-116,2	-118,8	-109,7	n.p.	n.p.	n.p.
Neto finančna sredstva; finančne družbe	n.p.	6,8	3,7	6,4	9,3	13,2	n.p.	n.p.	n.p.
Bruto investicije v osnovna sredstva	16,8	17,6	17,8	13,6	11,3	11,8	11,9	12,3	13,1
Bruto poslovni presežek	15,9	17,8	19,5	18,8	18,4	18,9	19,6	19,4	19,6
Gospodinjstva in NPISG (% BDP)									
Neto posojanje (+) ali neto izposojanje (–)	1,8	4,0	4,9	5,0	4,0	6,2	5,9	6,3	6,6
Neto finančna sredstva	n.p.	68,0	72,6	68,6	71,5	75,3	n.p.	n.p.	n.p.
Bruto plače	44,7	43,7	43,6	44,5	44,8	44,1	42,9	42,9	42,8
Neto dohodek od lastnine	1,4	1,5	1,2	1,1	1,1	1,1	1,4	1,6	1,6
Prejeti tekoči transferji	19,1	19,9	19,0	21,4	21,7	21,5	20,4	19,8	19,5
Bruto prihranki	7,9	9,2	9,6	8,4	7,2	9,1	8,8	9,1	9,3
Tujina (v % BDP)									
Neto posojanje (+) ali neto izposojanje (–)	-2,5	-1,8	-2,2	0,9	3,1	4,8	5,4	6,5	6,2
Neto finančna sredstva	n.p.	7,0	33,2	44,2	47,0	40,8	n.p.	n.p.	n.p.
Neto izvoz blaga in storitev	-2,4	-0,5	0,0	2,0	4,4	6,0	7,8	8,3	8,2
Neto primarni dohodki iz tujine	0,5	-0,5	-1,5	-0,8	-0,7	-0,7	-0,9	-1,1	-1,1
Neto kapitalske transakcije	0,0	-0,4	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,6	0,7	0,7
Menjalni sektor	47,5	47,2	45,3	44,9	45,4	46,1	n.p.	n.p.	n.p.
Nemenjalni sektor	39,2	40,4	42,2	42,2	41,4	40,3	n.p.	n.p.	n.p.
<i>od tega: stavbni in gradbeni sektor</i>	5,6	5,4	6,6	5,1	5,1	4,6	n.p.	n.p.	n.p.
Opombe:									
¹ Proizvodna vrzel je vrzel med dejanskim in potencialnim bruto domačim proizvodom v tržnih cenah za leto 2005.									
² Kazalnik domačega povpraševanja vključuje zaloge.									
³ Brezposelne osebe so vse osebe, ki niso bile zaposlene, so aktivno iskale delo in so bile pripravljene začeti delati takoj ali v dveh tednih. Aktivno prebivalstvo pomeni skupno število zaposlenih in brezposelnih oseb. Stopnja brezposelnosti zajema starostno skupino med 15. in 74. letom.									

Vir: Zimska napoved Evropske komisije za leto 2015; izračuni Evropske komisije.

Tabela AB.2: **Kazalniki finančnih trgov**

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bilančna vsota bančnega sektorja (v % BDP) ¹⁾	150,8	149,4	145,0	143,8	131,3	123,4
Delež sredstev petih največjih bank (% bilančne vsote)	59,7	59,3	59,3	58,4	57,1	n.p.
Tuje lastništvo bančnega sistema (% bilančne vsote)	29,1	28,2	28,3	29,3	30,6	n.p.
Kazalniki finančne trdnosti:						
– slaba posojila (% vseh posojil) ²⁾	5,8	8,2	11,8	15,2	13,3	16,0
– količnik kapitalske ustreznosti (% ²⁾)	11,7	11,3	11,9	11,4	13,7	15,8
– donos na kapital (% ²⁾)	2,0	-3,2	-11,8	-19,6	-97,6	3,8
Bančna posojila zasebnemu sektorju (medletna sprememba v %) ¹⁾	2,3	1,6	-2,3	-4,1	-9,5	-10,3
Posojila za nakup stanovanja (medletna sprememba v %) ¹⁾	16,0	18,4	6,2	1,8	1,3	0,3
Razmerje med posojili in vlogami ¹⁾	159,3	156,5	149,0	143,8	119,0	100,9
Likvidnost centralne banke v % obveznosti ³⁾	4,5	1,3	3,9	9,6	10,3	3,0
Zasebni dolg (v % BDP)	113,5	115,6	113,5	112,8	101,9	n.p.
Bruto zunanji dolg (v % BDP) ⁴⁾						
– javni	18,6	23,0	24,1	31,4	43,9	58,1
– zasebni	39,2	40,0	41,6	44,8	45,2	45,6
Razlika med donosnostjo dolgoročnih obrestnih mer in Nemčijo (bazične točke)*	115,3	108,9	236,3	431,3	424,2	210,7
Razmiki kreditne zamenjave za državne vrednostne papirje (5 let)*	97,1	71,2	159,1	330,1	273,2	138,5
Opombe:						
1) Zadnji razpoložljivi podatki: november 2014.						
2) Zadnji razpoložljivi podatki: 3. četrtletje 2014.						
3) Zadnji razpoložljivi podatki: september 2014.						
4) Zadnji razpoložljivi podatki: junij 2014. Monetarni organi ter monetarne in finančne institucije niso vključeni.						
* Merjeno v bazičnih točkah.						

Vir: MDS (kazalniki finančne trdnosti), Evropska komisija (dolgoročne obrestne mere), Svetovna banka (bruto zunanji dolg) in ECB (vsi drugi kazalniki).

Tabela AB.3: Kazalniki obdavčitve

	2002	2006	2008	2010	2011	2012
Skupni davčni prihodki (vključno z dejanskimi obveznimi prispevki za socialno varnost, v % BDP)	37,8	38,3	37,3	37,7	37,2	37,6
Razčlenitev po ekonomski funkciji (v % of BDP) ¹						
Potrošnja	13,7	13,2	13,4	14,0	13,9	14,2
od tega:						
– DDV	8,5	8,5	8,5	8,2	8,3	8,2
– trošarine na tobak in alkohol	0,9	1,1	1,1	1,4	1,4	1,5
– energija	2,6	2,3	2,3	3,0	2,8	3,1
– drugo (ostanek)	1,6	1,3	1,5	1,4	1,3	1,4
Delo – zaposleni	19,8	19,4	18,5	18,8	18,5	18,7
Delo – brezposelni	0,7	0,7	0,6	0,9	1,0	1,0
Kapitalski in poslovni prihodki	2,8	4,3	4,0	3,2	3,0	2,7
Zaloge kapitala/premoženja	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0
<i>p.m.</i> Okoljski davki ²	3,3	3,0	3,0	3,6	3,4	3,8
Učinkovitost DDV ³						
Dejanski prihodki iz DDV kot % teoretičnih prihodkov po standardni stopnji	64,4	67,6	68,3	59,2	59,2	58,9
Opombe:						
1. Davčni prihodki so razčlenjeni glede na ekonomsko funkcijo, tj. glede na to, ali gre za davke na potrošnjo, delo ali kapital. Za podrobnejša pojasnila glej poročilo Evropske komisije <i>Taxation trends in the European Union</i> (Trendi obdavčevanja v Evropski uniji, 2014).						
2. Ta kategorija zajema davke na energijo, promet in onesnaževanje ter vire, vključene med davke na potrošnjo in kapital.						
3. Učinkovitost DDV se meri s koeficientom prihodkov iz DDV. Ta je opredeljen kot razmerje med dejanskimi prihodki iz pobranega DDV in prihodki, ki bi bili teoretično pobrani, če bi bila celotna končna (domača) potrošnja obdavčena po splošni stopnji DDV, kar je nepopolna meritev teoretično čiste osnove DDV. Nizek koeficient lahko pomeni, da je davčna osnova zmanjšana zaradi visokih oprostitev davka ali uporabe znižanih stopenj za širok nabor blaga in storitev („vrzel v politiki“) ali da davek ni bil v celoti pobran, npr. zaradi goljufij („vrzel v pobiranju“). Upoštevati je treba, da relativni obseg čezmejnega nakupovanja (vključno s trgovino s finančnimi storitvami) v primerjavi z domačo potrošnjo tudi vpliva na vrednost razmerja, zlasti za manjša gospodarstva. Za podrobnejšo razpravo glej: Evropska komisija (2012), <i>Tax Reforms in EU Member States</i> (Davčna reforma v državah članicah EU) in OECD (2014), <i>Consumption tax trends</i> (Trendi obdavčitve potrošnje).						

Vir: Evropska komisija.

Tabela AB.4: Kazalniki trga dela

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Stopnja zaposlenosti (% prebivalstva med 20. in 64. letom)	73,0	71,9	70,3	68,4	68,3	67,2	67,7
Rast zaposlenosti (sprememba glede na prejšnje leto v %)	2,6	-1,8	-2,2	-1,6	-0,8	-1,5	0,6
Stopnja zaposlenosti žensk (% ženske populacije med 20. in 64. letom)	68,5	67,9	66,5	64,8	64,6	63,0	63,8
Stopnja zaposlenosti moških (% moške populacije med 20. in 64. letom)	77,4	75,6	74,0	71,8	71,8	71,2	71,4
Stopnja zaposlenosti starejših (% prebivalstva med 55. in 64. letom)	32,8	35,6	35,0	31,2	32,9	33,5	35,3
Zaposlitve za krajši delovni čas (% vseh zaposlitev, od vključno 15. leta)	9,0	10,6	11,4	10,4	9,8	10,1	11,0
Zaposlitve za krajši delovni čas pri ženskah (% zaposlitev žensk, od vključno 15. leta)	11,4	13,2	14,7	13,3	13,1	13,5	14,5
Zaposlitve za krajši delovni čas pri moških (% zaposlitev moških, od vključno 15. leta)	7,1	8,4	8,6	7,9	7,0	7,3	8,1
Zaposlitve za določen čas (% zaposlenih s pogodbo za določen čas, od vključno 15. leta)	17,4	16,4	17,3	18,2	17,1	16,5	16,8
Prehod z začasne na stalno zaposlitev	38,7	40,7	31,8	37,9	36,6	36,9	n.p.
Stopnja brezposelnosti ¹ (% aktivnega prebivalstva) med 15. in 74. letom)	4,4	5,9	7,3	8,2	8,9	10,1	9,8
Stopnja dolgotrajne brezposelnosti ² (% aktivnega prebivalstva)	1,9	1,8	3,2	3,6	4,3	5,2	5,3
Stopnja brezposelnosti mladih (% delovno aktivnih mladih med 15. in 24. letom)	10,4	13,6	14,7	15,7	20,6	21,6	21,7
Stopnja mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposabljujejo (% populacije med 15. in 24. letom)	6,5	7,5	7,1	7,1	9,3	9,2	n.p.
Mladi, ki zgodaj opustijo izobraževanje in usposabljanje (% populacije med 18. in 24. letom, ki imajo največ nižjo srednjo izobrazbo in se ne izobražujejo ali usposabljujejo)	5,1	5,3	5,0	4,2	4,4	3,9	n.p.
Dosežena terciarna izobrazba (% prebivalstva med 30. in 34. letom, ki so uspešno zaključili terciarno izobraževanje)	30,9	31,6	34,8	37,9	39,2	40,1	n.p.
Formalne oblike otroškega varstva (od 1 do 29 ur; % otrok, starih manj kot 3 leta)	4,0	4,0	4,0	3,0	2,0	n.p.	n.p.
Formalne oblike otroškega varstva (30 ur in več; % otrok, starih manj kot 3 leta)	27,0	27,0	33,0	34,0	36,0	n.p.	n.p.
Produktivnost dela na zaposlenega (letna sprememba v %)	0,7	-6,1	3,5	2,3	-1,8	0,5	2,2
Število opravljenih ur dela na zaposlenega (letna sprememba v %)	1,0	0,2	0,7	-1,5	-1,3	0,8	0,2
Produktivnost dela na opravljeno uro dela (letna sprememba v %; stalne cene)	-0,3	-6,3	2,8	3,8	-0,5	-0,4	2,0
Sredstva za zaposlene na zaposlenega (letna sprememba v %; stalne cene)	2,6	-1,5	5,1	0,4	-1,5	0,5	0,5
Rast nominalnih stroškov dela na enoto (letna sprememba v %)	6,4	8,6	0,4	-0,7	0,8	-0,8	n.p.
Rast realnih stroškov dela na enoto (letna sprememba v %)	2,1	5,1	1,5	-1,9	0,5	-1,8	n.p.
Opombe:							
¹ Brezposelne osebe so vse osebe, ki niso bile zaposlene, vendar so aktivno iskale delo in so bile pripravljene začeti delati takoj ali v dveh tednih. Aktivno prebivalstvo pomeni skupno število zaposlenih in brezposelnih oseb. Podatki za stopnjo brezposelnosti za leto 2014 vključujejo zadnje podatke, ki jih je Eurostat objavil v začetku februarja 2015.							
² Dolgotrajno brezposelni so vsi, ki so brezposelni najmanj 12 mesecev.							

Vir: Evropska komisija (anketa o delovni sili v EU in evropski nacionalni računi).

Tabela AB.5: Socialni kazalniki

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bolezen / zdravstveno varstvo	6,7	7,0	7,8	7,9	7,8	8,0
Invalidnost	1,7	1,6	1,8	1,8	1,7	1,6
Starost / smrt hranitelja družine	9,7	9,6	10,9	11,4	11,6	11,7
Družina/otroci	1,7	1,8	2,1	2,2	2,2	2,1
Brezposelnost	0,4	0,4	0,6	0,7	0,8	0,8
Stanovanje; druge oblike socialne izključenosti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj	20,7	20,9	23,7	24,4	24,6	24,9
od tega: prejemki na podlagi premoženjskega stanja	1,8	1,8	2,0	2,0	2,0	1,9
Kazalniki socialne vključenosti	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Osebe, ki jih ogrožata revščina ali socialna izključenost ¹ (% celotnega prebivalstva)	18,5	17,1	18,3	19,3	19,6	20,4
Otroci, ki jih ogrožata revščina ali socialna izključenost (% oseb, starih od 0 do 17 let)	15,3	15,1	15,2	17,3	16,4	17,5
Starejši, ki jih ogrožata revščina ali socialna izključenost (% oseb, starejših od 65 let)	24,4	23,3	22,8	24,2	22,8	23,0
Stopnja ogroženosti z revščino ² (% celotnega prebivalstva)	12,3	11,3	12,7	13,6	13,5	14,5
Stopnja hude materialne prikrajšanosti ³ (% celotnega prebivalstva)	6,7	6,1	5,9	6,1	6,6	6,7
Delež oseb, ki živijo v gospodinjstvih z nizko delovno intenzivnostjo ⁴ (% oseb v starosti 0–59 let)	6,7	5,6	7,0	7,6	7,5	8,0
Stopnja tveganja revščine zaposlenih oseb (% zaposlenih)	5,1	4,8	5,3	6,0	6,5	7,1
Učinek socialnih transferjev (razen pokojnin) na zmanjševanje revščine	46,5	48,6	47,5	43,8	46,4	42,7
Prag revščine, izražen v nacionalni valuti v stalnih cenah ⁵	6299,5	6500,5	6376,0	6384,6	6318,5	6008,8
Bruto razpoložljivi dohodek (gospodinjstva)	22677,0	22839,0	23043,0	23567,0	22923,0	n.p.
Relativna vrzel tveganja revščine (60 % mediane ekvivalentnega dohodka, starost: vsi)	19,3	20,2	20,2	19,9	19,1	20,4
Neenakost porazdelitve dohodka (razmerje kvintilnih razredov S80/S20)	3,4	3,2	3,4	3,5	3,4	3,6
Opombe:						
¹ Osebe, ki jih ogrožata revščina ali socialna izključenost: posamezniki, ki jih ogroža revščina in/ali trpijo hudo materialno prikrajšanost in/ali živijo v gospodinjstvih z nično ali zelo nizko delovno intenzivnostjo.						
² Stopnja tveganja revščine: delež oseb z ekvivalentnim razpoložljivim dohodkom, ki je nižji od 60 % nacionalne mediane ekvivalentnega dohodka.						
³ Delež oseb, ki doživljajo vsaj štiri od naslednjih oblik prikrajšanosti: i) ne morejo plačati najemnine ali rednih stanovanjskih stroškov, ii) ne morejo si primerno ogrevati stanovanja, iii) ne morejo poravnati nepričakovanih izdatkov, iv) ne morejo si privoščiti mesa, rib ali enakovrednega vegetarijanskega obroka vsaj vsak drugi dan, v) ne morejo si privoščiti tedna počitnic v letu, vi) ne morejo si privoščiti osebnega avtomobila, vii) ne morejo si privoščiti pralnega stroja, viii) ne morejo si privoščiti barvnega televizorja, ix) ne morejo si privoščiti telefona.						
⁴ Osebe v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo: delež oseb, starih od 0 do 59 let, ki živijo v gospodinjstvih, v katerih so bili odrasli (brez vzdrževanih otrok) v preteklih 12 mesecih zaposleni za manj kot 20 % celotnega delovnega potenciala gospodinjstva.						
⁵ Prag za EE, CY, MT, SI in SK je naveden v nominalni vrednosti v EUR; harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (HICP) = 100 v letu 2006 (anketa iz leta 2007 se nanaša na dohodek iz leta 2006).						
⁶ Podatki iz leta 2014 se nanašajo na povprečje prvih treh četrtletij.						

Vir: ESSPROS za izdatke za socialne prejemke; EU-SILC za socialno vključenost.

Tabela AB.6: Kazalniki uspešnosti in politike proizvodnih trgov

	2004–2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Produktivnost dela ¹ v celotnem gospodarstvu (letna rast v %)	3,3	-5,7	3,6	2,0	-1,5	0,9	n.p.
Produktivnost dela ¹ v predelovalnih dejavnostih (letna rast v %)	5,7	-7,1	14,4	3,1	-1,4	1,6	n.p.
Produktivnost dela ¹ v oskrbi z elektriko in plinom (letna rast v %)	4,2	-5,8	3,6	-5,1	-2,2	1,6	n.p.
Produktivnost dela ¹ v gradbeništvu (letna rast v %)	1,5	-12,6	-9,7	1,4	0,3	-1,8	n.p.
Produktivnost dela ¹ v trgovini na debelo in drobno (letna rast v %)	3,1	-9,1	-0,4	3,4	-3,3	1,7	n.p.
Produktivnost dela ¹ v informacijskem in komunikacijskem sektorju (letna rast v %)	4,6	-8,1	2,6	-0,2	-2,5	-1,2	n.p.
Intenzivnost patentov v predelovalnih dejavnostih ² (vloge za patent pri Evropskem patentnem uradu, deljene z bruto dodano vrednostjo sektorja)	0,0	0,0	0,0	0,0	n.p.	n.p.	n.p.
Kazalniki politike	2004–2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sodna uveljavitev pogodb ³ (v dnevih)	1368	1290	1290	1290	1290	1270	1270
Čas, potreben za ustanovitev podjetja ³ (v dnevih)	51,8	6	6	6	6	6	6
Izdatki za raziskave in razvoj (v % BDP)	1,5	1,8	2,1	2,4	2,6	2,6	n.p.
Skupni javni izdatki za izobraževanje (v % BDP)	5,5	5,7	5,7	5,7	n.p.	n.p.	n.p.
(Indeks: 0 = neregulirani; 6 = najbolj regulirani)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Regulacija proizvodnih trgov ⁴ , skupaj	1,89	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	1,70	n.p.
Regulacija proizvodnih trgov ⁴ , na drobno	0,90	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	0,63	n.p.
Regulacija proizvodnih trgov ⁴ , strokovne storitve	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	2,56	n.p.
Regulacija proizvodnih trgov ⁴ , mrežne dejavnosti ⁵	3,41	3,13	3,13	3,01	2,95	2,90	n.p.

Opombe:

¹ Produktivnost dela je opredeljena kot bruto dodana vrednost (v stalnih cenah), deljena s številom zaposlenih oseb.

² Podatki o patentih se nanašajo na vloge pri Evropskem patentnem uradu (EPO). Upoštevajo se glede na leto, ko so bile vložene pri EPO. Podatki so razčlenjeni glede na izumiteljev kraj stalnega prebivališča. Če gre za skupinsko avtorstvo ali če so podani razredi klasifikacije IPC, se točkovanje deli, da ne bi prišlo do dvojnega štetja.

³ Metodologije za izračun tega kazalnika, vključno s predpostavkami, so podrobno predstavljene na spletnem mestu: <http://www.doingbusiness.org/methodology>.

⁴ Indeks: 0 = neregulirani; 6 = najbolj regulirani. Metodologije OECD za izračun kazalnikov regulacije proizvodnih trgov so podrobno predstavljene na spletnem mestu: <http://www.oecd.org/competition/reform/indicatorsofproductmarketregulationhomepage.htm>.

⁵ Skupni kazalniki OECD na področju regulacije proizvodnih trgov na področju energetike, prometa in komunikacij.

Vir: Evropska komisija; Svetovna banka, *Doing Business* (za sodno uveljavitev pogodb in čas, potreben za ustanovitev podjetja); OECD (za kazalnike regulacije proizvodnih trgov).

Tabela AB.7: Zelena rast

Uspešnost na področju zelene rasti		2003– 2007	2008	2009	2010	2011	2012
Makroekonomski kazalniki							
Energijska intenzivnost	kgoe/€	0,25	0,23	0,23	0,23	0,23	0,23
Ogljična intenzivnost	kg/€	0,70	0,64	0,63	0,62	0,62	0,61
Intenzivnost virov (recipročno produktivnosti virov)	kg/€	1,39	1,25	1,12	1,04	0,93	n.p.
Intenzivnost odpadkov	kg/€	n.p.	0,15	n.p.	0,16	n.p.	0,15
Energijska trgovinska bilanca	v % BDP	-4,2	-6,3	-4,0	-5,1	-6,3	-6,9
Utež energije v HICP	%	12,5	13,4	11,6	13,9	14,3	14,5
Razlika med spremembo cene energije in inflacijo	%	3,3	8,0	-5,1	11,5	7,8	2,9
Razmerje med okoljskimi davki in obdavčitvijo dela	razmerje	15,7%	15,8%	18,3%	18,6%	17,8%	19,4%
Razmerje med okoljskimi davki in vsemi davki	razmerje	8,3%	8,1%	9,6%	9,7%	9,3%	10,2%
Sektorski kazalniki							
Energijska intenzivnost industrije	kgoe/€	0,23	0,19	0,18	0,18	0,17	0,17
Delež energijsko intenzivnih industrij v gospodarstvu	v % BDP	15,5	14,7	13,9	14,9	15,1	15,2
Cene električne energije za srednje velike industrijske odjemalce**	€/kWh	n.p.	0,10	0,10	0,10	0,10	0,09
Cene plina za srednje velike industrijske odjemalce***	€/kWh	n.p.	0,04	0,04	0,04	0,05	0,06
Javne raziskave in razvoj za energetiko	v % BDP	n.p.	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02
Javne raziskave in razvoj za okolje	v % BDP	n.p.	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Stopnja recikliranja komunalnih odpadkov	razmerje	18,3%	20,1%	20,9%	23,0%	35,1%	40,7%
Delež emisij toplogrednih plinov, vključenih v ETS*	%	n.p.	41,4	41,6	41,9	41,1	40,2
Energijska intenzivnost prometa	kgoe/€	1,09	1,22	1,12	1,07	1,11	1,14
Ogljična intenzivnost prometa	kg/€	3,25	3,67	3,48	3,12	3,31	3,44
Zanesljiva oskrba z energijo							
Uvozna energijska odvisnost	%	52,6	55,1	48,4	49,4	48,1	51,6
Diverzifikacija virov uvoza nafte	HHI	0,25	0,23	0,25	0,21	0,20	0,22
Diverzifikacija mešanice energijskih virov	HHI	n.p.	0,26	0,25	0,24	0,24	0,24
Delež obnovljive energije v mešanici energijskih virov	%	10,6	11,0	14,3	14,3	13,5	14,8
Opombe za državo:							
Leto 2013 ni vključeno v tabelo zaradi nerazpoložljivosti podatkov.							
Splošna pojasnila o podatkih v tabeli:							
Vsi makrokazalniki intenzivnosti so izraženi kot razmerje med fizikalno količino in BDP (v cenah iz leta 2000).							
Energijska intenzivnost: bruto domača poraba energije (v kgoe), deljena z BDP (v EUR).							
Ogljična intenzivnost: emisije toplogrednih plinov (v ekvivalentu CO ₂ /kg), deljene z BDP (v EUR).							
Intenzivnost virov: domača poraba snovi (v kg), deljena z BDP (v EUR).							
Intenzivnost odpadkov: odpadki (v kg), deljeni z BDP (v EUR).							
Energijska trgovinska bilanca: bilanca izvoza in uvoza energije, izražena kot % BDP.							
Utež energije v HICP: delež „energijskih“ postavk v košarici cen, ki se uporablja za izračun HICP.							
Razlika med spremembo cene energije in inflacijo: komponenta energije v HICP in skupna inflacija HICP (letna sprememba %).							
Razmerje med okoljskimi davki in davki na delo ali vsemi davki: iz podatkovne zbirke GD TAXUD „Taxation trends in the European Union“.							
Energijska intenzivnost industrije: poraba končne energije v industriji (v kgoe), deljena z bruto dodano vrednostjo ind. (v EUR, za leto 2005).							
Delež energijsko intenzivnih industrij v gospodarstvu: delež bruto dodane vrednosti energijsko intenzivnih industrij v BDP.							
Cene električne energije in plina za srednje velike ind. odjemalce: območje porabe 500–2000 MWh in 10 000–100 000 GJ; cene brez DDV.							
Stopnja recikliranja komunalnih odpadkov: razmerje med recikliranimi in skupnimi komunalnimi odpadki.							
Javne raziskave in razvoj za energetiko ali okolje: izdatki države za raziskave in razvoj za ti kategoriji kot % BDP.							
Delež emisij toplogrednih plinov, vključenih v ETS: na podlagi podatkov o emisijah toplogrednih plinov, ki jih države članice sporočijo Evr. agenciji za okolje (razen LULUCF).							
Energ. intenzivnost prometa: poraba konč. energije v dej. prevoza (v kgoe), delj. z bruto dodano vredn. promet. sektorja (v EUR, za leto 2005).							
Ogljična intenzivnost prometa: emisije toplogrednih plinov v dejavnostih prevoza, deljene z bruto dodano vrednostjo prometnega sektorja.							
Uvozna energijska odvisnost: neto uvoz energije, delj. z bruto domačo porabo energije, vklj. s porabo energije v medn. pomorskih skladiščih.							
Diverzifikacija virov uvoza nafte: Herfindahl-Hirschmanov indeks (HHI), izračunan kot vsota kvadratov tržnih deležev držav izvora.							
Diverzifikacija mešanice energ. virov: HHI glede na delež zemelj. plina, vseh naft. derivatov, jedrske toplote, obnovlj. virov energije in trdnih goriv.							
Delež obnovljive energije v mešanici energijskih virov: odstotni delež v bruto domači porabi energije, izražen v tonah ekvivalenta nafte.							
* Evropska komisija in Evropska agencija za okolje.							
** Za leto 2007 povprečje S1 in S2 za DE, HR, LU, NL, FI, SE in UK. Druge države imajo samo S2.							
*** Za leto 2007 povprečje S1 in S2 za HR, IT, NL, FI, SE in UK. Druge države imajo samo S2.							

Vir: Eurostat, če ni navedeno drugače; pojasnila v nadaljevanju: ECFIN.

PRILOGA B

Standardne tabele